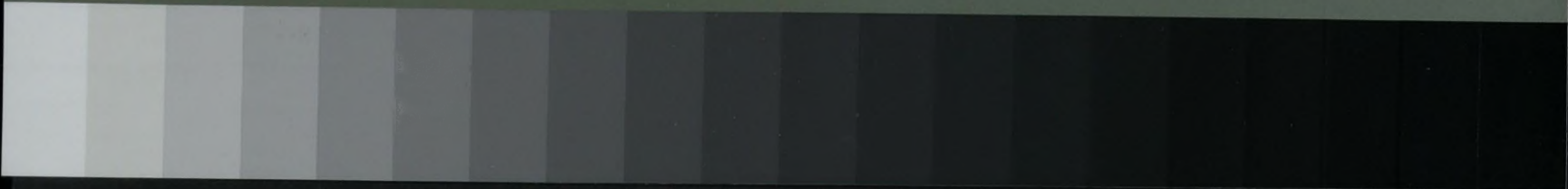

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

CENTRUM SZKOLENIA OBRONY PRZED BRONIĄ MASOWEGO RAŻENIA w SZ RP

SEMINARIUM NAUKOWE

KIERUNKI ZMIAN W SZKOLENIU
Z OBRONY PRZED BRONIĄ MASOWEGO RAŻENIA
W ŚWIECIE WYMAGAŃ SOJUSZNICZYCH
ORAZ DOŚWIADCZEŃ Z PROWADZONYCH OPERACJI

**CENTRUM SZKOLENIA OBRONY
PRZED BRONIĄ MASOWEGO RAŻENIA W SZ RP**

AON 5738/05

SEMINARIUM NAUKOWE

**KIERUNKI ZMIAN W SZKOLENIU
Z OBRONY PRZED BRONIĄ MASOWEGO RAŻENIA
W ŚWIETLE WYMAGAŃ SOJUSZNICZYCH
ORAZ DOŚWIADCZEŃ Z PROWADZONYCH OPERCJI**

Materiały seminaryjne

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WARSZAWA 2005

Korekta: Joanna Krystek, Adam Bagniewski, Krzysztof Kopeć

Projekt okładki: Leszek Słomka, Adam Bagniewski, Krzysztof Kopeć

Wszelkie prawa zastrzeżone.

Przedruk i reprodukcja w jakiegokolwiek postaci
całości lub części skryptu bez pisemnej zgody
wydawcy są zabronione.

**Niniejszy materiał pod redakcją Leszka Słomki
został zebrany i opracowany po seminarium naukowym
nt.: „Kierunki zmian w szkoleniu z OPBMR w świetle wymagań
sojuszniczych oraz doświadczeń z prowadzonych operacji”
przeprowadzonym w Centrum Szkolenia
Obrony Przed Bronią Masowego Rażenia w SZ RP**

Powielenie i oprawa: Akademia Obrony Narodowej – Wydział Wydawniczy, zam. nr 849/2005

SPIS TREŚCI

1. gen. bryg. Marek WITCZAK – Wstęp.....	5
2. ppłk dr Bogusław KOT - Założenia i wymagania systemu szkolenia z obrony przed bronią masowego rażenia w SZ RP.....	7
3. ppłk dr Bogusław KOT - Aktywność wojsk chemicznych na arenie międzynarodowej.....	18
4. kpt. mgr inż. Norbert HOŁYSZ - Udział komponentu obrony przed bronią masowego rażenia w operacji irackiej.....	23
5. kpt. mgr inż. Jarosław ŻOCHOWSKI - Przygotowanie pododdziałów wojsk chemicznych do realizacji zadań sojusznicych. Certyfikacja.....	28
6. kpt. mgr inż. Marek PODPORA - Udział wojsk chemicznych w operacji zabezpieczania igrzysk olimpijskich – Ateny 2004.....	35
7. ppłk dr n. biol. Krzysztof LASOCKI - Mobilne Laboratorium Biologiczne w Republice Iraku	38
8. ppłk mgr inż. Jarosław STOCKI - Przygotowanie indywidualne specjalistów obrony przed bronią masowego rażenia do wykonywania zadań w ramach sztabów, dowództw oraz inspekcji międzynarodowych.....	42
9. Wnioski.....	49
10. Załączniki.....	50

gen. bryg. Marek WITCZAK

Szefostwo OPBMR SG WP

WSTĘP

Zachowanie gotowości Sił Zbrojnych do wypełnienia konstytucyjnych powinności i zadań wynikających z dokumentów doktrynalnych i planistycznych dotyczących bezpieczeństwa, w obliczu dokonanych w ostatnich latach zmian organizacyjno – strukturalnych oraz pojawienia się nowego typu zagrożeń stawia nowe wyzwania przed Siłami Zbrojnymi Rzeczypospolitej Polskiej (SZ RP), w tym również przed **Systemem Szkolenia z Obrony Przed Bronią Masowego Rażenia w SZ RP**.

Powaga z jaką zagrożenia proliferacją broni masowego rażenia (BMR) są postrzegane przez poszczególne państwa, jak również całą społeczność międzynarodową, przyczynia się do podejmowania szeroko zakrojonych działań na płaszczyźnie politycznej, prawnej i militarnej. Działania te mają na celu nie tyle całkowitą likwidację bezpośredniego zagrożenia związanego z proliferacją BMR oraz możliwymi atakami terrorystycznymi z jej użyciem, ale raczej nakierowane są na istotny wzrost zdolności przeciwdziałania tym zagrożeniom. W ten sam sposób należy rozpatrywać podjęte w siłach zbrojnych państw NATO wysiłki w przeciwdziałaniu proliferacji BMR, jak również działania innych instytucji państwowych, kluczowych z punktu widzenia bezpieczeństwa.

Zmiana kierunków i skali zagrożenia zdeterminowała nie tylko konieczność nowego podejścia do problemu zagrożenia BMR oraz ochrony przed skutkami jej użycia, ale również podjęcia w SZ RP stosownych działań w zakresie doskonalenia sposobów przygotowania dowództw, sztabów i wojsk do wykonywania zadań w warunkach użycia BMR oraz zagrożenia skażeniami i skażeń.

Warunkiem osiągnięcia i utrzymania przez SZ RP zdolności do realizacji zadań w warunkach skażeń w układzie narodowym, sojuszniczym (koalicyjnym) i międzynarodowym, w tym przygotowanie ich do działania zgodnie z procedurami obowiązującymi w NATO, jest przeniesienie na grunt praktyki szkoleniowej, celów i wymagań długoterminowych SZ RP, unormowań zawartych w dokumentach standaryzacyjnych NATO, podejmowanych Inicjatyw, a także postanowień narodowego dokumentu doktrynalnego „**Obrona przed bronią masowego rażenia w operacjach połączonych**”.

Przedstawione podczas seminarium kierunki doskonalenia szkolenia z OPBMR są wynikiem prac podjętych w celu doskonalenia dotychczas funkcjonujących w SZ RP rozwiązań organizacyjno - szkoleniowych z OPBMR dostosowanych do zmian zachodzących w organizacji i funkcjonowaniu SZ RP, realizowanych przez SZ RP misji i zadań oraz zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań mających wpływ na proces szkolenia.

Stanowią one również efekt poszukiwania rozwiązań modelowych, wychodzących naprzeciw zarówno narodowym jak i sojuszniczym potrzebom szkoleniowym i ukierunkowane są na stworzeniu sztabom i wojskom najlepszych warunków przygotowania się do przetrwania i kontynuowania działań w warunkach skażeń.

Realizacja przedstawionych kierunków doskonalenia szkolenia z OPBMR w SZRP oraz zaproponowanych rozwiązań organizacyjno - szkoleniowych, możliwa jest do osiągnięcia poprzez konsekwentne i kompleksowe ich wdrażanie w procesie szkolenia dowództw, sztabów i wojsk oraz rozwój bazy szkoleniowej.

Efektem końcowym wprowadzanych zmian w szkoleniu z OPBMR jest zapewnienie SZ RP doskonalenia posiadanych oraz rozwijanie nowych zdolności operacyjnych dowództw,

sztabów i wojsk w odniesieniu do aktualnych i przewidywanych zagrożeń dotyczących zdarzeń z BMR i typu ROTA. Zmiany te powinny także wywołać u dowódców i wojsk poczucie bezpieczeństwa wykonywania zadań w obliczu tych zdarzeń.

Potwierdzeniem słuszności przyjętych kierunków doskonalenia systemu szkolenia z OPBMR w SZ RP są oceny i wyniki uzyskiwane przez pododdziały wojsk chemicznych oraz pozostałych rodzajów wojsk z OPBMR podczas wykonywania zadań w ramach misji pokojowych, stabilizacyjnych oraz uzyskiwania certyfikatów narodowych i w ramach NATO.

pplk dr Bogusław KOT

SG WP – P7 - Szefostwo OPBMR

ZAŁOŻENIA I WYMAGANIA SYSTEMU SZKOLENIA Z OPBMR W SZ RP

Zmiany organizacyjno – strukturalne oraz nowe zagrożenia stawiają przed Siłami Zbrojnymi Rzeczypospolitej Polskiej, w tym również przed Obroną Przed Bronią Masowego Rażenia (OPBMR) nowe wyzwania.

Wśród wielu zagrożeń występujących we współczesnych stosunkach międzynarodowych przedmiotem szczególnej uwagi w wymiarze globalnym i regionalnym jest zagrożenie proliferacją broni masowego rażenia. Jest ono wynikiem aktywności niektórych państw i ugrupowań terrorystycznych, które poprzez posiadanie tej broni dążą do osiągnięcia własnych interesów i wzmocnienia swojej pozycji na arenie międzynarodowej.

Osiągnięcie i utrzymanie przez SZ RP zdolności do realizacji zadań w warunkach skażeń w układzie narodowym, sojuszniczym (koalicyjnym) i międzynarodowym, w tym przygotowanie ich do działania zgodnie z procedurami obowiązującymi w NATO, jest przeniesienie na grunt praktyki szkoleniowej zadań wynikających m.in. z *Celów Sił Zbrojnych NATO i Wymagań Długoterminowych dla Rzeczypospolitej Polskiej*, unormowań zawartych w dokumentach standaryzacyjnych NATO, podejmowanych inicjatyw (*Inicjatywa Broni Masowego Rażenia z 1999r.*, *Inicjatywa w dziedzinie OPBMR na szczyt NATO w Pradze – 2002 r.*), a także postanowień narodowego dokumentu doktrynalnego *Obrona przed bronią masowego rażenia w operacjach połączonych* (DD/3.8).

Potrzeba przebudowy systemu szkolenia z OPBMR w SZ RP związana jest m.in. zmianą kierunków i skali zagrożenia BMR, szczególnie rosnącym zagrożeniem użycia broni chemicznej i biologicznej.

Mając powyższe na uwadze, został powołany rozkazem Szefa Sztabu Generalnego zespół który opracował koncepcję systemu szkolenia z OPBMR w SZ RP, dokonując oceny aktualnego stanu szkolenia z OPBMR w SZ RP, wskazaniu kierunków jego doskonalenia oraz określeniu zasadniczych przedsięwzięć w zakresie wprowadzania zmian w systemie szkolenia z OPBMR. Opracowując koncepcję, kierowano się potrzebą wytyczenia zasadniczych kierunków doskonalenia szkolenia z OPBMR, w takich obszarach jak przygotowanie i doskonalenie kadry zawodowej, szkolenie dowództw i sztabów, szkolenie wojsk, a w tym pododdziałów wojsk chemicznych oraz pozostałych pododdziałów SZ RP.

Efektem końcowym przedmiotowych zmian ma być zapewnienie SZ RP zdolności do skutecznego przeciwdziałania tego typu zagrożeniom oraz likwidacji ich skutków.

Przystępując do wypracowania kierunków doskonalenia systemu szkolenia z OPBMR, wzięto pod uwagę szereg uwarunkowań, które możemy podzielić na wewnętrzne – osadzone w resorcie obrony narodowej i zewnętrzne - umiejscowione poza nim, a wynikające ze współpracy z innymi resortami i urzędami administracji państwowej, zobowiązań sojuszniczych oraz wymogów Unii Europejskiej.

Do zasadniczych uwarunkowań wewnętrznych mających wpływ na szkolenie z OPBMR w SZ RP należy zaliczyć:

1. Przygotowanie dowództw, sztabów i wojsk do prowadzenia działań na terytorium kraju w ramach narodowych i sojuszniczych (koalicyjnych) operacji połączonych.

2. Dostosowanie zakresu szkolenia dowództw, sztabów i wojsk z OPBMR do aktualnie istniejących i przewidywanych zagrożeń, misji i zadań SZ RP, kategorii gotowości bojowej jednostek wojskowych, zakresu wiedzy i umiejętności z OPBMR oraz możliwości materiałowo – technicznego zabezpieczenia procesu szkolenia.

3. Wdrażanie rozwiązań systemowych z zakresu kształcenia i doskonalenia zawodowego kadry zgodnie z zapisami ustawy o przebiegu służby żołnierzy zawodowych oraz przyjętej polityki kadrowej.

4. Stworzenie warunków organizacyjno – szkoleniowych do rozpoczęcia od lipca 2005 roku szkolenia żołnierzy w ramach 9-miesięcznego okresu pełnienia zasadniczej służby wojskowej.

5. Zapewnienie wysokiego poziomu umiejętności organizacyjno – metodycznych i instruktorskich kadry zawodowej oraz właściwej realizacji działalności metodyczno – szkoleniowej.

6. Utrzymanie i dalsze doskonalenie stanu technicznego i wyposażania obiektów infrastruktury szkoleniowej na poziomie zapewniającym zabezpieczenie procesu szkolenia wojsk.

7. Uwzględnienie w procesie szkolenia wprowadzania na wyposażenie wojsk nowego uzbrojenia i sprzętu wojskowego produkcji krajowej.

Do zasadniczych uwarunkowań zewnętrznych mających wpływ na szkolenie z OPBMR w SZ RP należy zaliczyć:

1. Przygotowanie dowództw, sztabów i wojsk do prowadzenia działań poza terytorium kraju w ramach sojuszniczych (koalicyjnych) i międzynarodowych operacji prowadzonych z art.5 *Traktatu Waszyngtońskiego* i spoza art. 5.

2. Objęcie szkoleniem parlamentarzystów RP oraz kadr cywilnych administracji rządowej i samorządowej w ramach kursów organizowanych przez Centrum Szkolenia OPBMR w SZ RP.

3. Konieczność posiadania odpowiednio przygotowanych sił i środków specjalistycznych do wsparcia działań innych resortów w prowadzeniu akcji ratowniczych w zakresie likwidacji skutków klęsk żywiołowych i katastrof, w tym spowodowanych aktami terroru.

4. Uwzględnienie w procesie kształcenia i doskonalenia zawodowego udziału kadry w kursach specjalistycznych i doskonalących organizowanych poza granicami kraju, zgodnie z zapisami ustawy o przebiegu służby żołnierzy zawodowych oraz przyjętej polityki kadrowej.

5. Dostosowanie opracowywanych i wdrażanych do praktyki szkoleniowej narodowych rozwiązań szkoleniowych do ratyfikowanych przez stronę polską dokumentów NATO.

6. Zobowiązania sojusznicze i międzynarodowe wynikające m.in. z *Celów SZ NATO i Wymagań Długoterminowych dla Rzeczypospolitej Polskiej, Praskich Zdolności Obronnych (PCC)*, potrzeb wydzielenia pododdziałów do wsparcia operacji NATO oraz Grupy Bojowej UE, itd.

7. Uwzględnienie w procesie szkolenia faktu wprowadzania na wyposażenie wojsk nowego uzbrojenia i sprzętu wojskowego OPBMR zakupionego poza granicami kraju.

Przystępując do sformułowania „Myśli przewodniej”, wzięto pod uwagę kierunki zmian zachodzących w organizacji i funkcjonowaniu SZ RP, realizowane przez SZ RP misje i zadania, a także rozwiązania organizacyjne funkcjonujących w innych państwach NATO systemów szkolenia z OPBMR.

Myślą przewodnią przebudowy funkcjonującego systemu szkolenia z OPBMR w SZ RP jest zapewnienie doskonalenia posiadanych oraz rozwijanie nowych zdolności operacyjnych dowództw, sztabów i wojsk w odniesieniu do aktualnych i przewidywanych zagrożeń BMR i zdarzeń innych niż uderzenia tą bronią (ROTA).

Istotą dokonywanych zmian jest zwiększenie efektywności dotychczas funkcjonujących w SZ RP rozwiązań w zakresie szkolenia z OPBMR.

Celem szkolenia z obrony przed bronią masowego rażenia jest przygotowanie dowództw, sztabów i wojsk do przetrwania i kontynuowania działań w warunkach zagrożenia i użycia broni masowego rażenia oraz wystąpienia zdarzeń innych niż uderzenia tą bronią (ROTA) podczas wykonywania zadań w ramach narodowych, sojuszniczych (koalicyjnych) i międzynarodowych operacji wojskowych.

Aby zapewnić osiągnięcie ww. celu szkolenie z OPBMR musi stanowić integralną część procesu szkolenia dowództw sztabów i wojsk, a proces ich szkolenia musi zapewniać możliwość systematycznego doskonalenia indywidualnych i zespołowych umiejętności dowódców, sztabów i całych jednostek oraz specjalistów obrony przed bronią masowego rażenia i wojskowej służby zdrowia z OPBMR. W szkoleniu z OPBMR priorytetem powinny być objęte dowództwa i sztaby szczebla operacyjnego i taktycznego, jednostki wchodzące w skład Sił Wysokiej Gotowości, a w tym jednostki wydzielane do Sił Odpowiedzi NATO i Grupy Bojowej Unii Europejskiej, a także narodowe siły osłony strategicznej oraz siły wydzielane do udziału w misjach (operacjach) w składzie struktur międzynarodowych.

W stosunku do tak sformułowanej „Myśli przewodniej” oraz celu szkolenia z OPBMR przyjęto, że system szkolenia z OPBMR powinien:

1. Stanowić integralny element systemu szkolenia SZ RP.
2. Zapewniać:

- przygotowanie sił zbrojnych do wykonywania zadań w warunkach skażeń na wypadek wojny, w ramach odparcia bezpośredniej agresji na terytorium Polski lub udziału w odparciu agresji na inne państwo sojusznicze, w operacjach reagowania kryzysowego, a w tym także w ramach misji organizacji międzynarodowych, w operacjach stabilizacyjnych i prewencyjnych oraz w operacjach reagowania na zagrożenia niemilitarne;

- priorytet realizacji zamierzeń szkoleniowych z OPBMR w jednostkach wojskowych wchodzących w skład Sił Wysokiej Gotowości, ze szczególnym uwzględnieniem sił zdolnych do przerzutu;

- systematyczne podnoszenie kwalifikacji kadry zawodowej w ramach funkcjonującego w SZ RP systemu doskonalenia zawodowego kadry;

- systematyczne przeszkalanie żołnierzy rezerwy przeznaczonych na stanowiska decydujące o zdolności bojowej jednostek;

- szybkie wdrażanie do działalności szkoleniowej wypracowanych w ramach Sojuszu procedur w zakresie szkolenia z OPBMR oraz wniosków i doświadczeń nabywanych podczas udziału w operacjach sojuszniczych i międzynarodowych;

- dostosowanie zakresu szkolenia jednostki wojskowej do potrzeb wynikających z jej operacyjnego przeznaczenia oraz możliwości materiałowo-technicznego zabezpieczenia procesu szkolenia;

3. Uwzględniać:

- zmianę kierunków i skali zagrożeń BMR i zdarzeniami innymi niż uderzenia tą bronią (ROTA);

- dotychczas sprawdzone i funkcjonujące w SZ RP rozwiązania w tym zakresie, a także rozwiązania funkcjonujące w państwach NATO;

- potrzeby wsparcia procesu szkolenia poprzez posiadanie odpowiednio przygotowanej bazy szkoleniowej niezbędnej do jego realizacji, dokumentów normujących proces szkolenia z OPBMR oraz możliwość wydzielenia odpowiednich środków finansowych i materiałowo-technicznych.

W stosunku do tak sformułowanych założeń, w SZ RP przyjęto następujące kierunki doskonalenia (rozwiązania organizacyjno-szkoleniowe) w systemie szkolenia z OPBMR.

Proces przygotowania i doskonalenia kadry zawodowej ukierunkowany zostanie na przygotowanie żołnierza-profesjonalisty zdolnego do wykonywania zadań w warunkach zagrożenia skażeniami i skażeń, zgodnie z zajmowanym stanowiskiem służbowym, zarówno w okresie pokoju, kryzysu jak i wojny. W tym celu przyjęto następujące rozwiązania organizacyjno-szkoleniowe dla korpusu osobowego OPBMR:

1. Kształcenie kandydatów na oficerów dla potrzeb SZ RP prowadzić w oparciu o WAT oraz WSOWLąd.

2. Szkolenie kandydatów na podoficerów zawodowych dla potrzeb SZ RP realizować w Szkole Podoficerskiej WLąd.

3. Szkolenie szeregowych zawodowych dla potrzeb SZ RP prowadzić na bazie Ośrodka Szkolenia Wojsk Lądowych WSOWLąd.

4. Doskonalenie kadr zawodowych dla potrzeb SZ RP prowadzić w oparciu o studia podyplomowe realizowane w AON i WAT oraz system kursów prowadzonych w Centrum Szkolenia OPBMR w SZ RP, WAT i WSO i SP WLąd. we Wrocławiu.

Integralną część tych studiów stanowiłyby kurs oficerski realizowany w WAT lub WSOWLąd. W tym celu uważa się za zasadne, aby przygotowanie kadr osobowych korpusu osobowego OPBMR do objęcia pierwszego stanowiska oficerskiego było realizowane w ramach:

1. WAT – kształcenie absolwentów szkół średnich w systemie 5 letnim z uzyskaniem tytułu magistra.

2. WSOWLąd. – kształcenie absolwentów wyższych uczelni posiadających tytuł magistra w ramach Studium Oficerskiego w wymiarze 1 roku.

W SZ RP są prowadzone kursy z obrony przed bronią masowego rażenia kierowane do:

1. Kierowniczej kadry wojskowej i cywilnej Ministerstwa Obrony Narodowej oraz dowództw rodzajów Sił Zbrojnych (równorzędnych);

2. Kierowniczej kadry oraz pracowników cywilnych wojska OW/ZO, ZT, oddziałów i WSzW;

3. Specjalistów ośrodków analizy skażeń i Specjalistów OPBMR

4. Inspektorów ochrony radiologicznej.

5. Operatorów wysokowydajnych urządzeń specjalnych (WUS-3).

6. Ratowników chemicznych.

7. Dowódców zespołów OPBMR prowadzonych dla potrzeb całych SZ RP przez Wojska Lądowe na bazie WSOWLąd. i Szkoły Podoficerskiej WLąd.

Główny wysiłek zostanie skupiony na zapewnieniu dalszego rozwoju Centrum Szkolenia OPBMR w SZ RP. Kontynuowane będą działania mające na celu prowadzenie kursów dla parlamentarzystów Rzeczypospolitej Polskiej oraz kadr cywilnych administracji rządowej i samorządowej, a także podjęte zostaną działania w celu stworzenia warunków do pełnienia przez Centrum roli jednego z centrów szkolenia OPBMR w ramach NATO.

Realizacja proponowanego kierunku zapewni SZ RP nie tylko prestiż na arenie międzynarodowej, ale także wzmocni pozycję Polski w NATO. Stawiałoby to nasz kraj w kręgu państw mających realny wpływ na dalsze rozwijanie doktryny NATO w zakresie OPBMR. Inicjatywa ta dawałaby również szansę pogłębienia współpracy z innymi państwami

m.in. w zakresie wymiany informacji i doświadczeń szkoleniowych, wymiany wykładowców, praktyk, itp. Tak funkcjonujące Centrum dawałoby możliwość szkolenia ekspertów również spoza NATO, co wzmocniłoby nasz udział we współpracy NATO w ramach PdP i Europejskiej Rady Partnerstwa (EPAC). Przyjęcie takiego kierunku wydaje się tym bardziej zasadne, że SZ RP będą dysponowały w niedalekiej przyszłości Poligonowym Ośrodkiem Szkolenia z OPBMR, który zapewnił będzie możliwość szkolenia z użyciem bojowych środków trujących.

Doskonalenie zdolności do przetrwania i kontynuowania działań w warunkach zagrożenia skażeniami wymaga objęcia szkoleniem wszystkich wojskowych struktur organizacyjnych, które spełniają funkcję organów dowodzenia bez względu na charakter realizowanych przez nie zadań.

Szkolenie dowództw i sztabów zostanie ukierunkowane na:

1. Podnoszenie zdolności dowództw i sztabów wszystkich szczebli dowodzenia do planowania, organizowania i prowadzenia działań w warunkach zagrożenia skażeniami i skażeń.

2. Doskonalenie indywidualnych umiejętności oficerów czynnej służby zawodowej i rezerwy posiadających przydziały mobilizacyjne do dowództw i sztabów na wszystkich szczeblach dowodzenia oraz wdrażanie do praktyki szkoleniowej narodowych i sojuszniczych procedur operacyjnych, dotyczących OPBMR.

3. Rozwijanie i doskonalenie interoperacyjności i mobilności dowództw i sztabów jednostek wojsk chemicznych wydzielanych do struktur sojuszniczych i międzynarodowych.

Treść szkolenia dowództw i sztabów z OPBMR stanowić powinno rozwiązywanie problemów z zakresu organizacji i prowadzenia różnych rodzajów działań operacyjnych i taktycznych oraz operacji reagowania kryzysowego, na i poza terytorium kraju, w warunkach zagrożenia skażeniami i skażeń.

Wymagało to będzie rozgrywania w ćwiczeniach z dowództwami i wojskami zdarzeń związanych z zagrożeniem użycia i użyciem BMR oraz ROTA. Scenariusze ćwiczeń powinny zawierać etapy w których występują zdarzenia związane z:

- selektywnym użyciem broni masowego rażenia;
- uwolnieniem toksycznych środków przemysłowych;
- kombinacją ww. zdarzeń.

Przyjęcie takiego rozwiązania zapewni systematyczne doskonalenie dowództw i sztabów w:

1. Planowaniu przedsięwzięć ochronnych oraz utrzymaniu w gotowości do użycia adekwatnych do stopnia zagrożenia zdarzeniami BMR i ROTA sił i środków systemu OPBMR.

2. Dokonywaniu oceny skutków zdarzeń BMR i ROTA, ich wpływu na dalsze prowadzenie działań oraz zakresu przedsięwzięć OPBMR, które powinny być zrealizowane w stosunku do zaistniałej sytuacji.

3. Planowaniu i stawianiu zadań w zakresie przedsięwzięć OPBMR w celu zapewnienia sobie możliwości przetrwania i kontynuowania nakazanych zadań w warunkach skażeń.

Przyjęcie ww. rozwiązania zapewni nie tylko właściwe przygotowanie dowództw, sztabów i wojsk do realizacji zadań w warunkach skażeń, ale stworzy również warunki do zgrywania całego systemu OPBMR lub wybranych jego podsystemów (wykrywania skażeń, ochrony przed skażeniami, likwidacji skażeń, ratownictwa chemicznego) w SZ RP do szczebla ZT (równorzędneho) włącznie.

Zmiana uwarunkowań odbywania służby wojskowej (formowanie pododdziałów zawodowych, przejście na 9 miesięczną zasadniczą służbę wojskową) oraz potrzeba posiadania odpowiednio przygotowanych sił do realizacji zadań militarnych, a także do reagowania na zagrożenia niemilitarne wymaga dalszego doskonalenia rozwiązań organizacyjnych procesu szkolenia, które zapewnią lepsze niż dotychczas przygotowanie wojsk do działania w warunkach zagrożenia skażeniami. W szkoleniu wojsk z OPBMR priorytetem będą objęte jednostki wchodzące w skład Sił Wysokiej Gotowości, zdolne do przerzutu, a w tym jednostki wydzielane do Sił Odpowiedzi NATO i Grupy Bojowej UE, a także narodowe siły osłony strategicznej oraz siły wydzielane do udziału w misjach (operacjach) w składzie struktur międzynarodowych. Szkolenie tych sił realizowane będzie w pełnym zakresie, z wydzieleniem na ten cel odpowiedniej ilości środków materiałowo – technicznych.

Przygotowanie wojsk do wykonywania zadań w warunkach skażeń zamierza osiągnąć się poprzez realizację, ujednoliconego w skali SZ RP, szkolenia programowego z przedmiotu OPBMR obejmującego:

1. Dla pododdziałów zawodowych - 67 godzin (69 dla pododdziałów czołgów).
2. Dla pododdziałów z żołnierzami zasadniczej służby wojskowej - 33 godziny (35 dla pododdziałów czołgów).

Nabyta podczas szkolenia programowego wiedza i umiejętności z OPBMR będzie doskonalona w ramach:

1. Treningów OPBMR.
2. Szkolenia zespołów OPBMR.

Treningi OPBMR w SZ RP będą obejmować:

1. Trening z zakresu ochrony przed skażeniami –w ramach *Dnia Zagrożenia Skażeniami*, a w tym:

- raz na miesiąc – na szczeblu jednostki wojskowej;
- raz na kwartał – na szczeblu okręgu, korpusu, ZT (równorzędnego);
- raz na pół roku – na szczeblu rodzaju Sił Zbrojnych (równorzędnego);
- raz na rok – na szczeblu SZ RP.

2. Trening w postępowaniu się sprzętem i środkami OPBMR, a w tym:

- w pododdziałach rodzajów wojsk – dwa razy w miesiącu dla pododdziałów z żołnierzami zasadniczej służby wojskowej i nie mniej niż raz w miesiącu dla pododdziałów zawodowych;

- w pododdziałach wojsk chemicznych – nie mniej niż cztery razy w miesiącu dla pododdziałów z żołnierzami zasadniczej służby wojskowej i nie mniej niż dwa razy w miesiącu dla pododdziałów zawodowych;

- dla Zespołów OPBMR organizowanych w pododdziałach rodzajów wojsk i służb SZ RP szczebla kompanii (równorzędnej) – dwa razy w miesiącu.

3. Trening w długotrwałym wykonywaniu zadań w indywidualnych i zbiorowych środkach ochrony przed skażeniami,

- dla pododdziałów zawodowych osiągnięcie docelowego czasu przebywania:
  - 180 min. – na zakończenie I okresu szkolenia (6 miesięcy);
  - utrzymanie 180 min. w pozostałych dwóch okresach szkolenia, prowadząc nie mniej niż jeden trening w wymiarze 180 min. w miesiącu (dla pododdziałów rozpoznania i likwidacji skażeń wojsk chemicznych – 240 min).
- dla pododdziałów z żołnierzami zasadniczej służby wojskowej:
  - 60min. – na zakończenie okresu szkolenia specjalisty;
  - 120 min. – do końca służby wojskowej (dla pododdziałów rozpoznania i likwidacji skażeń wojsk chemicznych - 180').

Szkolenie Zespołów OPBMR organizowanych w pododdziałach rodzajów wojsk i służb SZ RP szczebla kompanii (równorzędnej) proponuje się realizować w następujący sposób:

1. Zespołu kierowania obroną przed bronią masowego rażenia:

- dla pododdziałów zawodowych SZ RP – dziesięciodniowy kurs w WSOWLąd. w pierwszym okresie szkolenia (etapie szkolenia specjalisty);

- dla pododdziałów z żołnierzami zasadniczej służby wojskowej – na dotychczasowych zasadach (kurs pięciodniowy w jednostce wojskowej – dwa razy w roku w pierwszym miesiącu szkolenia żołnierzy w jednostce wojskowej).

2. Zespołu wykrywania i monitorowania skażeń:

- dla pododdziałów zawodowych – kurs pięciodniowy w pierwszym okresie szkolenia (etapie szkolenia specjalisty) realizowany na szczeblu RSZ (równorzędnym) na bazie jednostki (pododdziału) wojsk chemicznych;

- dla pododdziałów z żołnierzami zasadniczej służby wojskowej – na dotychczasowych zasadach kurs pięciodniowy w jednostce wojskowej – dwa razy w roku w pierwszym miesiącu szkolenia żołnierzy w jednostce wojskowej.

3. Zespołu likwidacji skażeń:

- dla pododdziałów zawodowych – kurs trzydniowy w pierwszym okresie szkolenia (etapie szkolenia specjalisty) realizowany w jednostce wojskowej;

- dla pododdziałów z żołnierzami zasadniczej służby wojskowej – doskonalenie w ramach treningów OPBMR oraz ćwiczeń taktycznych i taktyczno-specjalnych.

W szkoleniu pododdziałów wojsk chemicznych główny wysiłek zostanie skupiony na przygotowaniu i utrzymywaniu w gotowości do wykonania zadań:

1. Kompanii likwidacji skażeń Sił Wysokiej Gotowości wydzielanej do wsparcia operacji NATO (PCC).

2. Mobilnego Laboratorium OPBMR i plutonów likwidacji skażeń wydzielanych do Sił Odpowiedzi NATO.

3. bchem Sił Niższej Gotowości z wydzielanego do Wielonarodowego Korpusu Północ-Wschód.

4. Pododdziałów wydzielanych do składu ChrZA.

Spśród ww. przedsięwzięć szkoleniowych priorytetem w SZ RP będzie objęcie szkolenie z zakresu ochrony przed bojowymi środkami trującymi i substancjami promieniotwórczymi oraz szkolenie zespołów OPBMR, a z treningów - trening z zakresu ochrony przed skażeniami.

W celu doskonalenia i podnoszenia poziomu nabytej wiedzy i umiejętności w SZ RP wprowadzone zawody użytecznie – bojowe organizowane w cyklu rocznym do szczebla rodzajów sił zbrojnych (równorzędnego) dla:

1. Pododdziałów rozpoznania skażeń.

2. Pododdziałów likwidacji skażeń.

3. Zespołów OPBMR na szczeblu kompanii (równorzędnym).

4. Zespołów ośrodków analizy skażeń.

Zawody prowadzone byłyby od szczebla:

- OW, ZT (równorzędnego) – dla pododdziałów rozpoznania i likwidacji skażeń;

- jednostki wojskowej – dla zespołów OPBMR;

- OW, dywizji – dla OAS w WŁąd. za wyjątkiem SP i MW prowadzonych bezpośrednio na szczeblu RSZ.

Celem przedmiotowych zawodów byłoby wyrabianie i rozwijanie wśród żołnierzy motywacji do aktywnego i odpowiedzialnego uczestnictwa w procesie szkolenia z OPBMR oraz wyłonienie najlepiej wyszkolonych drużyn (zespołów).

Przygotowanie ogniw analitycznych SWS SZ RP do wykonywania zadań specjalistycznych realizowane będzie w cyklu rocznym w ramach:

1. Szkolenia programowego.

2. Treningów doskonalących prowadzonych:

- 1 raz na miesiąc w jednostkach wojskowych do szczebla brygady (oddziału) z podległymi ogniwami w ramach *Dnia Zagrożenia Skażeniami*;

- 1 raz na kwartał przez COAS z ogniwami Podsystemu Wczesnego Ostrzegania wydzielonych z RSZ.

3. Ćwiczeń zgrywających do szczebla:

- brygady (oddziału) – w I kwartale;

- OW, dywizji, ODN, flotylli – w II kwartale;

- rodzaju Sił Zbrojnych (równorzędno) – w III kwartale;

- SZ RP – w IV kwartale.

Współdziałanie ogniw analitycznych SWS SZ RP z elementami układu pozamilitarnego w ramach systemu obronnego państwa oraz w ramach NATO zamierza się realizować poprzez:

1. Rozpoczęcie procesu włączania do ćwiczeń zgrywających prowadzonych na szczeblu SZ RP:

- przedstawicieli układu pozamilitarnego:

- w charakterze obserwatorów – od 2006 r.;

- w charakterze ćwiczących – od 2008 r.

- przedstawicieli wybranych państw NATO:

- w charakterze obserwatorów – od 2008 r.;

- w charakterze ćwiczących – od 2010 r.

2. Przygotowanie kadr SWS SZ RP oraz krajowego SWS układu pozamilitarnego w ramach kursów organizowanych w Centrum Szkolenia OPBMR w SZ RP.

3. Udział wytypowanej kadry SWS SZ RP w międzynarodowym ćwiczeniu *Brave Beduin* organizowanym na terytorium Danii.

4. Rozpoczęcie od 2006r. w ćwiczeniach zgrywających SWS na poszczególnych szczeblach dowodzenia epizodów w języku angielskim (meldunki sytuacyjne, propozycje i wnioski do dalszych działań itp.).

5. Zgłoszenie do końca 2006r. do Centrum BMR NATO ćwiczenia zgrywającego SWS SZ RP jako ćwiczenia prowadzonego w ramach NATO.

6. Rozpoczęcie od 2008r. procesu programowania ćwiczenia w układzie sojuszniczym.

Przyjęcie powyższego kierunku zapewniłoby SZ RP doskonalenie zdolności w zakresie wymiany informacji o skażeniach w ramach systemu obronnego państwa i w ramach NATO, a także doskonalenia procedur obejmujących ocenę sytuacji skażeń i jej odtwarzanie.

Istniejąca w SZ RP baza szkoleniowa w większości nie spełnia wymogów realizacji procesu szkolenia wojsk chemicznych oraz pozostałych rodzajów wojsk i służb z przedmiotu OPBMR. W zadaniach dotyczących bazy szkoleniowej główny wysiłek skierowany będzie na budowie Poligonowego Ośrodka Szkolenia z OPBMR w SZ RP, ujednoczeniu jej składu i sukcesywnym wyposażeniu jednostek wojskowych oraz placówek szkolnictwa wojskowego

w urządzenia szkolno - treningowe, a także zapewnieniu priorytetów jej modernizacji na rzecz jednostek wojskowych wchodzących w skład Sił Wysokiej Gotowości, jednostek wojsk chemicznych, Centrów Szkolenia RSZ oraz WSOWLąd.

Baza szkoleniowa z OPBMR obejmować będzie następujące elementy:

1. Infrastrukturę szkoleniową.
2. Bazę gabinetową.
3. Urządzenia szkolno-treningowe.

Infrastruktura szkoleniowa stanowić będzie zasadniczy element bazy szkoleniowej, umożliwiającą realizację procesu szkolenia z OPBMR w jednostkach wojskowych i placówkach szkolnictwa wojskowego. Obiekty infrastruktury szkoleniowej z OPBMR, w zależności od potrzeb, wymogów szkoleniowych i ochrony środowiska oraz przeznaczenia lokalizowane będą w ramach:

1. Garnizonowej bazy szkoleniowej (przykoszarowych placów ćwiczeń) jednostek wojskowych.

2. Akademii wojskowych, szkół oficerskich, centrów i ośrodków szkolenia oraz szkół podoficerskich.

3. Ośrodków szkolenia poligonowego.

Przy wprowadzaniu nowego rodzaju sprzętu OPBMR przyjęto zasadę, że zadaniem producenta danego sprzętu będzie wyprodukowanie urządzeń szkolno-treningowych i innych pomocy dydaktycznych w ramach prowadzenia prac badawczo-rozwojowych odpowiadających wymaganiom danego sprzętu oraz dostarczanie ich wraz ze sprzętem bojowym do wojsk. Za celowe uważa się wykorzystanie w procesie szkolenia, w większym niż dotychczas zakresie, sprzętu nadwyżkowego lub sprzętu wycofywanego z eksploatacji jako trenażery i przekroje całkowite.

W celu stworzenia lepszych warunków do szkolenia z OPBMR zamierza się w zakresie pozorowania uderzeń bronią jądrową i skażeń promieniotwórczych:

- wznowić produkcję „Imitatora wybuchu jądrowego BŁYSK-2” lub podjąć prace nad opracowaniem jego nowego odpowiednika;

- opracować symulator grzyba wybuchu jądrowego umożliwiającego pomiar jego charakterystyk;

- rozszerzyć wykorzystanie Zestawu Pozorowania Skażeń Promieniotwórczych Terenu (ZPSPT) na inne przyrządy dozymetryczne;

- opracować sondę ćwiczebną - zamienną (odbiornik radiowy) do przyrządów dozymetrycznych z możliwością zdalnego jej programowania;

- opracować program komputerowy do zbierania danych o pomiarach promieniowania jonizującego z symulacją danych przy użyciu wirtualnych przyrządów dozymetrycznych.

W zakresie pozorowania uderzeń bronią chemiczną i skażeń chemicznych:

- opracować *imitatory (skażeń) chemicznych* - przyjaznego środowisku (np. imitatory aerozolowe);

- opracować zestawy papierków wskaźnikowych wykrywających pozorowane skażenia chemiczne;

- podjąć prace badawcze nad pozorowaniem skażeń chemicznych, których idea będzie zdalne sterowanie przyrządami rozpoznania skażenia chemicznego w celu całkowitego wyeliminowania substancji chemicznych imitujących skażenia.

W zakresie likwidacji skażeń:

- podjąć prace nad wyprodukowaniem roztworów obojętnych dla środowiska naturalnego wykorzystywanych w procesie likwidacji skażeń;

- podjąć prace nad wyprodukowaniem odkaźnika szkolnego (proszkowego) do zestawów likwidacji skażeń oraz instalacji rozlewczej (IRS-2C).

W zakresie wsparcia prowadzenia treningów i ćwiczeń a w tym treningów systemu wykrywania skażeń oraz ćwiczeń z dowództwami, sztabami i wojskami:

- opracować komputerowy program symulacyjny uderzeń BMR i zdarzeń ROTA;
- opracować komputerowy program ewidencji dawek indywidualnych i zbiorowych – współpracujący z dawkomierzem osobistym.

Ponadto zamierza się podjąć prace nad opracowaniem przyrządu do zdalnego sterowania urządzeniami wykonawczymi układu OPBMR czołgów, bojowych wozów piechoty, transporterów opancerzonych itp. oraz wznowieniem produkcji plansz, fazogramów, itp. poświęconym problematyce OPBMR.

Rozwój bazy szkoleniowej do zabezpieczenia realizacji procesu szkolenia z przedmiotu OPBMR oraz szkolenia wojsk chemicznych będzie realizowany etapami, uwzględniając przy tym aktualne i przyszłe potrzeby SZ RP w zakresie przygotowania dowódców, sztabów i wojsk do realizacji zadań w warunkach skażeń.

W tym celu zamierza się realizować:

1. W etapie pierwszym – w latach 2005- 2010:

- budowę Poligonowego Ośrodka Szkolenia z OPBMR w SZ RP;
- modernizację istniejących elementów składowych bazy gabinetowej oraz przykoszarowego placu ćwiczeń z OPBMR na potrzeby WSOWLąd., Ośrodka Szkolenia WLąd. oraz Szkoły Podoficerskiej WLąd. we Wrocławiu;
- modernizację istniejących elementów składowych garnizonowych ośrodków szkolenia - przykoszarowych placów ćwiczeń z OPBMR jednostek wchodzących w skład Sił Wysokiej Gotowości;
- modernizację istniejących elementów składowych garnizonowych ośrodków szkolenia - przykoszarowych placów ćwiczeń wojsk chemicznych wydzielających pododdziały w skład Sił Wysokiej Gotowości, a w tym do Sił Odpowiedzi NATO;
- podjęcie prac badawczo rozwojowych i wdrożeniowych w zakresie nowego sprzętu i środków do pozorowania skażeń chemicznych i promieniotwórczych.

2. W etapie drugim – w latach 2011- 2012:

- modernizację placów szkolenia z OPBMR w ramach ośrodków szkolenia poligonowego RSZ;
- modernizację istniejących elementów składowych garnizonowych - przykoszarowych placów ćwiczeń z OPBMR dla jednostek wchodzących w skład Sił Niższej Gotowości;
- kontynuowanie prac badawczo-rozwojowych i wdrożeniowych w zakresie sprzętu i środków do pozorowania skażeń chemicznych i promieniotwórczych.

3. W etapie trzecim – w latach 2013- 2016 – zakończenie procesów modernizacji bazy szkoleniowej oraz wprowadzania nowego sprzętu i środków do pozorowania skażeń chemicznych i promieniotwórczych.

Priorytetem w zakresie bazy szkoleniowej objęta zostanie budowa Poligonowego Ośrodka Szkolenia z OPBMR w SZ RP do szkolenia z wykorzystaniem bojowych środków trujących. Podstawę do podjęcia prac stanowią zapisy zawarte w Programach rozwoju Sił Zbrojnych RP na lata 2003-2008 oraz 2005-2010, planach rozwoju systemu wsparcia w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia, zabezpieczenia inżynieryjnego i obrony terytorialnej w latach 2003-2008 oraz 2005-2010, a także dyrektywach Szefa Sztabu Generalnego WP do działalności Sił Zbrojnych RP w 2004r. oraz 2005r. Zakłada się, że z ww. ośrodka będą mogły korzystać inne podmioty systemu obronnego państwa oraz pododdziały SZ państw NATO w ramach odpłatnej działalności.

Faktyczne potrzeby w zakresie modernizacji garnizonowych ośrodków szkolenia (przykoszarowych placów ćwiczeń) z OPBMR oraz wielkość środków finansowych niezbędnych do realizacji tych zadań będą określone przez dowództwa RSZ (równorzędne).

Potrzebę posiadania takich elementów, wchodzących w skład terenowych obiektów budowlanych garnizonowej bazy szkoleniowej określa Rozporządzenie MON z dnia 2 sierpnia 1996r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać obiekty budowlane nie będące budynkami, służące obronności Państwa oraz ich usytuowanie.

Ponadto przewiduje się modernizację placów szkolenia z OPBMR wchodzących w skład poligonowych ośrodków szkolenia RSZ, które przeznaczone byłyby do realizacji szkolenia z OPBMR z wykorzystaniem imitatorów skażeń chemicznych i promieniotwórczych, których użycie jest niemożliwe w warunkach garnizonowych, ze względu na przepisy o ochronie środowiska naturalnego.

Oprządkowanie procesu szkolenia z OPBMR obejmuje zbiór dokumentów normujących i opisujących proces szkolenia w zakresie jego planowania, organizowania i realizacji, a także monitorowania i rozliczania z działalności szkoleniowej.

Sztab Generalny WP opracowuje doktryny, dyrektywy, rozkazy i wytyczne, stanowiące podstawę do normowania procesu szkolenia z OPBMR w SZ RP. Generalny Zarząd Wsparcia -P7 SGWP stosownie do posiadanych kompetencji i potrzeb szkoleniowych opracowuje dokumenty niższego rzędu dotyczące szkolenia wszystkich rodzajów Sił Zbrojnych. Dowództwa Rodzajów Sił Zbrojnych zgodnie z posiadаныmi kompetencjami są odpowiedzialne za opracowanie rozkazów i wytycznych stanowiących podstawę do normowania procesu szkolenia z OPBMR na tym szczeblu dowodzenia oraz opracowywanie i wdrażanie do podległych dowództw, sztabów i wojsk dokumentów stanowiących oprządkowanie procesu szkolenia, uwzględniających jednocześnie specyfikę realizacji zamierzeń szkoleniowych z OPBMR. Na pozostałych szczeblach dowodzenia wykonuje się dokumenty uzupełniające, głównie o charakterze metodycznym. Wprowadzaniu nowego sprzętu lub środków OPBMR będzie towarzyszyła zasada, że ten kto *projektuje-produkuje*, ten jednocześnie odpowiada za opracowanie stosownego wydawnictwa specjalistycznego.

pplk dr Bogusław KOT

SG WP – P7 - Szefostwo OPBMR

AKTYWNOŚĆ WOJSK CHEMICZNYCH NA ARENIE MIĘDZYNARODOWEJ

Udział w operacjach i ćwiczeniach sojuszniczych.

Znaczące zwiększenie aktywności wojsk chemicznych na arenie międzynarodowej rozpoczęło się już kilka lat przed przystąpieniem Polski do NATO. Na początku przedsięwzięcia te realizowane były w ramach PP. W tym okresie podjęto aktywne działania w zakresie wdrażania w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej nowych procedur określonych w STANAG-ach, jak również prowadzono szczegółowe analizy wymagań przedstawionych w Celach Sił Zbrojnych NATO. Ważnym elementem umożliwiającym wymianę doświadczeń w zakresie organizacji obrony przed bronią masowego rażenia był udział w pracach grup roboczych NATO.

Jeśli weźmiemy pod uwagę stosunkowo małą ilość żołnierzy wojsk chemicznych w strukturach Sił Zbrojnych RP, to obecne ich zaangażowanie na arenie międzynarodowej jest wyjątkowo duże. W wielu działaniach jesteśmy tymi, którzy „przecierają szlaki” mając na celu wdrożenie nowych procedur lub realizację nowych zadań w strukturach międzynarodowych. Przykładem mogą być działania wojsk chemicznych w operacji wojskowej w Iraku, jak również realizacja zadań w strukturach Sił Odpowiedzi NATO.

Obecnie możemy zdefiniować następujące obszary w których wojska chemiczne aktywnie uczestniczą w realizacji zadań:

1. Grupy Robocze NATO i UE.
2. Siły Odpowiedzi NATO.
3. Realizacja konwencji rozbrojeniowych.
4. Ćwiczenia i operacje Sojuszu.
5. Kontakty dwustronne.
6. Kursy i szkolenia.

Zaangażowanie w prace grup roboczych było jednym z pierwszych jakie realizowali przedstawiciele wojsk chemicznych w ramach współpracy międzynarodowej. Nasza obecna aktywność jest znacząca, oczywiście trudno ją porównywać z takimi państwami jak: Wielka Brytania, Niemcy, Stany Zjednoczone czy też Francja. Pomimo jesteśmy traktowani jako specjaliści OPBMR posiadający odpowiednią wiedzę i doświadczenie. Główną grupą w pracach której aktywnie uczestniczymy jest LG7 (Połączona Grupa NBC), do zasadniczych obszarów tematycznych podejmowanych w pracach tej grupy należą:

1. Wymiana informacji w zakresie wprowadzania nowoczesnych rozwiązań technicznych i technologii w celu podniesienia skuteczności ochrony wojsk przed bronią masowego rażenia.

2. Opracowanie procedur związanych z prowadzeniem nowych zdolności w zakresie OPBMR tj. zbiorowych środków ochrony przed skażeniami, pobierania i transportu próbek skażonych materiałów itp.

3. Prowadzenie prac standaryzacyjnych w obszarze tzw. STANAG-ów technicznych.

Ze względu na ważkość podejmowanej problematyki struktura LG-7 jest rozbudowana i przedstawia się następująco:

1. Podgrupa ds. pobierania i identyfikacji próbek skażonych środkami biologicznymi, chemicznymi i promieniotwórczymi (SIBCRA).
2. Podgrupa ds. ochrony przed promieniowaniem jądrowym.
3. Podgrupa naukowa.
4. Podgrupa ds. ochrony przed skażeniami.
5. Podgrupa ds. ograniczania zagrożenia skażeniami.
6. Podgrupa ds. rozpoznania, identyfikacji i monitorowania skażeń.
7. Grupa robocza ds. zdalnego wykrywania skażeń chemicznych i biologicznych.
8. Zespoły eksperckie (TOE) powoływane w zależności od potrzeb.

Polscy specjaliści, reprezentujący Centralny Ośrodek Analizy Skażeń, Wojskowy Instytut Chemii i Radiometrii oraz Wojskową Akademię Techniczną, uczestniczą w pracach pięciu grup. Ponadto, przedstawiciele Szefostwa Obrony Przed Bronią Masowego Rażenia biorą udział w posiedzeniach plenarnych grupy odbywających się dwukrotnie w ciągu roku.

Ważnym akcentem w pracach grup roboczych NATO zajmujących się problematyką OPBMR jest nasze zaangażowanie w organizowaniu ćwiczeń i konferencji. Pierwszym tego typu przedsięwzięciem było ćwiczenie zespołów pobierania próbek środowiskowych skażonych materiałów w ramach systemu dowodowego SIBCRA zorganizowane w 1998 roku na poligonie wojskowym *Wesoła*.

Następnie w 2003 roku zorganizowaliśmy dwie konferencje: jedną grupy roboczej odpowiadającej za problematykę ochrony zbiorowej (COLPRO) oraz drugą grupy roboczej SIBCRA (przewodniczącym tej grupy do końca 2003 roku był Pan Profesor NEFFE pracownik naukowy Wojskowej Akademii Technicznej).

Ostatnim, bardzo ważnym przedsięwzięciem, było spotkanie grupy roboczej zajmującej się problematyką szkolenia z OPBMR w NATO. To w ramach tej grupy ustalane są standardy obowiązujące w państwach NATO w zakresie szkolenia z OPBMR, czyli problematyki ściśle związanej z tematem dzisiejszego seminarium.

Jednym z kluczowych obszarów praktycznej aktywności wojsk chemicznych na arenie międzynarodowej jest ich udział w strukturach Wielonarodowego Batalionu Obrony Przed Bronią Masowego Rażenia (*Multinational CBRN Defence Battalion*) w ramach Sił Odpowiedzi NATO (SON).

Inicjatywa utworzenia Wielonarodowego Batalionu Obrony Przed Bronią Masowego Rażenia powstała w marcu 2003 roku kiedy to Rada Stałych Reprezentantów NATO postawiła zadanie Wyższej Grupie Obrony ds. Proliferacji (DPG) dotyczące przyspieszenia implementacji Praskiej Inicjatywy w dziedzinie Obrony Przed Bronią Masowego Rażenia.

Na tej podstawie DPG zaproponowała Radzie utworzenie na szczeblu SHAPE jednostki obrony przed bronią masowego rażenia w sile batalionu, która posiadałaby ściśle określone zdolności w zakresie: analizy i oceny sytuacji skażeń, rozpoznania skażeń, likwidacji skażeń oraz pobierania, transportu i analizy skażonych materiałów.

W świetle przyjętych ustaleń oraz przy poparciu inicjatywy przez Radę Stałych Reprezentantów i Sekretarza Generalnego NATO, batalion OPBMR stał się jednostką wielonarodową, której głównym zadaniem jest wsparcie Wielonarodowych Połączonych Sił Operacyjnych, Korpusu Sił Wysokiej Gotowości lub Sił Odpowiedzi NATO.

Możliwym obszarem działania batalionu jest dowolne miejsce w rejonie zainteresowania NATO.

Struktura batalionu OPBMR jest strukturą modułową, z której w zależności od potrzeb można wydzielić siły do zabezpieczenia realizacji określonego zadania. Jednocześnie batalion

nie jest jednostką o stałej strukturze organizacyjnej lecz w zależności od dobrowolnie zgłoszonych przez poszczególne państwa kontrybucji jest tworzona struktura zapewniająca osiągnięcie i utrzymanie zdolności w zakresie OPBMR określone w Zestawieniu Wymaganych Sił dla SON (*Combined Joint Statement of Requirements - CJSOR*).

Za proces organizowania i funkcjonowania batalionu odpowiada „państwo wiodące”, które zgodnie z przyjętymi zasadami określane jest (po dobrowolnym zgłoszeniu) oddzielnie dla każdego zestawu. Państwo to zobowiązane jest do:

- wydzielenia dowództwa i sztabu batalionu;
- wydzielenia pododdziału dowodzenia i łączności;
- koordynację systemu zabezpieczenia logistyczne batalionu;
- zapewnienie systemu dowodzenia batalionu;
- zapewnienie systemu łączności i informatyki;
- koordynację procesy szkolenia i certyfikacji pododdziałów wydzielanych przez poszczególne państwa.

Ponadto, zgodnie z przyjętą przez SHAPE koncepcją w przypadku nie wydzielenia przez inne państwa zadeklarowanych sił „państwo wiodące” jest zobowiązane do uzupełnienia ogólnej struktury batalionu w celu osiągnięcia wymaganych możliwości w realizacji zadań OPBMR. W momencie rozpoczęcia organizowania Wielonarodowego Batalionu OPBMR pierwszego zestawu, SHAPE podjął decyzję, że będzie on funkcjonował według zasad określonych dla Sił Odpowiedzi NATO. Z tego powodu procedury tworzenia i zasady działania batalionu były i są obecnie zgodne z zasadami określonymi w MC-447 Wojskowej Koncepcji Sił Odpowiedzi NATO (*NATO Response Force Military Concept*).

Przyjmując założenia SON batalion OPBMR stał się jednostką wysokiej gotowości, której pododdziały są utrzymywane od kilku do kilkunastodniowej gotowości. Rotacja poszczególnych zestawów batalionu OPBMR odbywa się zgodnie z rotacją SON. Dla batalionu okres ten poprzedzony **jest kilkunastomiesięcznym okresem szkolenia narodowego** zadeklarowanych sił (*PRE-TRAINING - unit level*) oraz **kilkumiesięcznym okresem szkolenia batalionu** (*TRAINING - batalion level*) w trakcie którego „państwo wiodące” odpowiedzialne jest za przeprowadzenie certyfikacji poszczególnych komponentów międzynarodowych i przygotowanie batalionu do osiągnięcia pełnej gotowości bojowej (*Full Operational Capability - FOC*).

Zdobyte doświadczenia w trakcie realizacji zadań związanych z przygotowaniem struktury, szkoleniem i funkcjonowaniem batalionu stały się podstawą do rozpoczęcia prac nad modyfikacją zapisów w zasadach operacyjnych dla Wielonarodowego Batalionu OPBMR (*CONOPS for NATO Multinational CBRN Defence Battalion*). Największe problemy jakie musi rozwiązać „państwo wiodące” dotyczą systemu dowodzenia i łączności oraz systemu zabezpieczenia logistycznego.

Po krótkim okresie przygotowania, pluton likwidacji skażeń przystąpił do pierwszej międzynarodowej certyfikacji w historii wojsk chemicznych. Obsadę etatową plutonu w 100% stanowią żołnierze zawodowi, co na pewno ułatwiło przeprowadzenie procesu certyfikacji w wyniku której pluton uzyskał pozytywną ocenę i z początkiem lipca 2004 roku rozpoczął dyżur bojowy.

W okresie przygotowywania Wielonarodowego Batalionu OPBMR do działania w składzie SON, nikt nie przypuszczał, że część jego sił (w tym polski pluton likwidacji skażeń) zostanie użyta w celu zabezpieczenia Olimpiady w Atenach przed ewentualnymi skutkami użycia broni masowego rażenia w atakach terrorystycznych. W wyniku dokonanej

oceny możliwości specjalistycznych oraz stopnia przygotowania poszczególnych komponentów batalionu, dowództwo SHAPE wystąpiło z propozycją udziału w operacji „DESTINGUISHED GAMES” w terminie polskiego plutonu likwidacji skażeń.

W trakcie operacji pluton realizował szereg zadań związanych z zabezpieczeniem Olimpiady, podczas których potwierdził swoje zdolności specjalistyczne. Znalazło to odzwierciedlenie w licznych pozytywnych opiniach przesyłanych przez dowódców NATO (SON) do Sztabu Generalnego WP. W trakcie realizacji misji, żołnierzy odwiedził Prezydent RP Aleksander Kwaśniewski, który z zainteresowaniem przyjął informację o funkcjonowaniu plutonu.

Dla drugiego batalionu OPBMR „państwem wiodącym” są Niemcy, które uwzględniając czeskie doświadczenia znacząco zwiększyły swoje zaangażowanie w proces tworzenia systemu dowodzenia, łączności oraz zabezpieczenia logistycznego. Sytuacja ta umożliwiła osiągnięcie pełnych zdolności wymaganych w tym zakresie przez SHAPE. Polska do struktury batalionu wydzieliła i utrzymuje w odpowiedniej gotowości do działania pluton likwidacji skażeń z 4. pułku chemicznego.

Tymczasem w ćwiczeniu największe problemy dotyczyły przegrupowania do rejonu ćwiczeń. Natomiast sam udział w ćwiczeniu po raz kolejny potwierdził dobre przygotowanie polskich pododdziałów wojsk chemicznych do realizacji zadań w strukturach międzynarodowych.

Batalion po zakończeniu okresu *TRAINING - batalion level* i uzyskaniu certyfikacji od początku roku realizuje zadania w ramach okresu *STAND-BY*.

Następny batalion przygotowujący jest przez Hiszpanię jako „państwo wiodące”. Obecnie batalion jest w okresie *TRAINING - batalion level*. Polska do struktury batalionu wydzieliła pluton likwidacji skażeń oraz Mobilne Laboratorium Radiometryczne.

Certyfikacja pododdziałów wydzielanych do struktur batalionu odbyła się w ramach ćwiczenia pk. „GRYPHO 05”, natomiast certyfikacja dowództwa batalionu w czasie ćwiczenia „COHESION 05”. Doświadczenia zdobyte w trakcie funkcjonowania Wielonarodowego Batalionu OPBMR kolejnych zestawów SON są podstawą do rewizji zapisów zawartych w CONOPS, w szczególności w odniesieniu do sześciomiesięcznego okresu szkolenia oraz *STAND-BY*.

Kolejnym obszarem aktywności wojsk chemicznych na arenie międzynarodowej jest udział w realizacji zobowiązań wynikających z postanowień konwencji rozbrojeniowych. Szczególne znaczenie dla wojsk chemicznych ma realizacja „Konwencji o zakazie badania, produkcji, składowania i użycia broni chemicznej oraz zniszczenia jej zapasów” podpisaną 13.01.1993r., którą Polska ratyfikowała w marcu 1995r. Jednym z postanowień „Konwencji...” (artykuł X) jest pomoc państwu zagrożonemu użyciem broni chemicznej.

W ramach doskonalenia procedur Organizacja ds. Zakazu Broni Chemicznej (OPCW) zorganizowała i przeprowadziła na terytorium Chorwacji ćwiczenie „ASSITEX -1” w którym uczestniczył polski zespół oceny sytuacji skażeń.

Było to kolejne doświadczenie w zakresie realizacji zadań OPBMR w ramach operacji realizowanych przez siły międzynarodowe poza granicami państwa.

Znaczącym obszarem aktywności wojsk chemicznych na arenie międzynarodowej są kontakty dwustronne, których realizacja pozwala praktycznie wymieniać doświadczenia pomiędzy poszczególnymi państwami oraz poznawać procedury ich działania. Najszerzej kontakty dwustronne przez polskie pododdziały wojsk chemicznych realizowane są z Francją i Danią. Nawiązano ścisłe kontakty robocze pomiędzy 4 pułkiem chemicznym a Grupą NBC Francji. Innym obszarem realizacji kontaktów dwustronnych jest udział w ćwiczeniach systemu wykrywania skażeń NATO „BRAVE BEDUIN”. W ćwiczeniu tym co roku

doskonala swoje umiejetności przedstawiciele komórek organizacyjnych systemu wykrywania skażeń SZ RP.

Zdobywanie nowych zdolności przez specjalistów wojsk chemicznych odbywa się również poprzez realizację zagadnień szkoleniowych w ramach kursów i szkoleń organizowanych poza granicami kraju. Każdego roku uczestniczą oni w kilku kursach organizowanych w szkołach NATO w Oberammergau (Niemcy) i Rieti (Włochy). Natomiast specjaliści laboratoriów uczestniczą w kursach w Spiez (Szwajcaria).

Jak wynika z przedstawionych informacji, obecna aktywność wojsk chemicznych na arenie międzynarodowej, udział w operacjach i ćwiczeniach sojuszniczych jest realizowana z dużym zaangażowaniem sił i środków. Pozwala to na doskonalenie zdolności w zakresie realizacji zadań z OPBMR oraz poznanie najnowszych rozwiązań w zakresie procedur działania i tendencji zmian sprzętu i wyposażenia.

kpt. mgr inż. Norbert HOŁYSZ

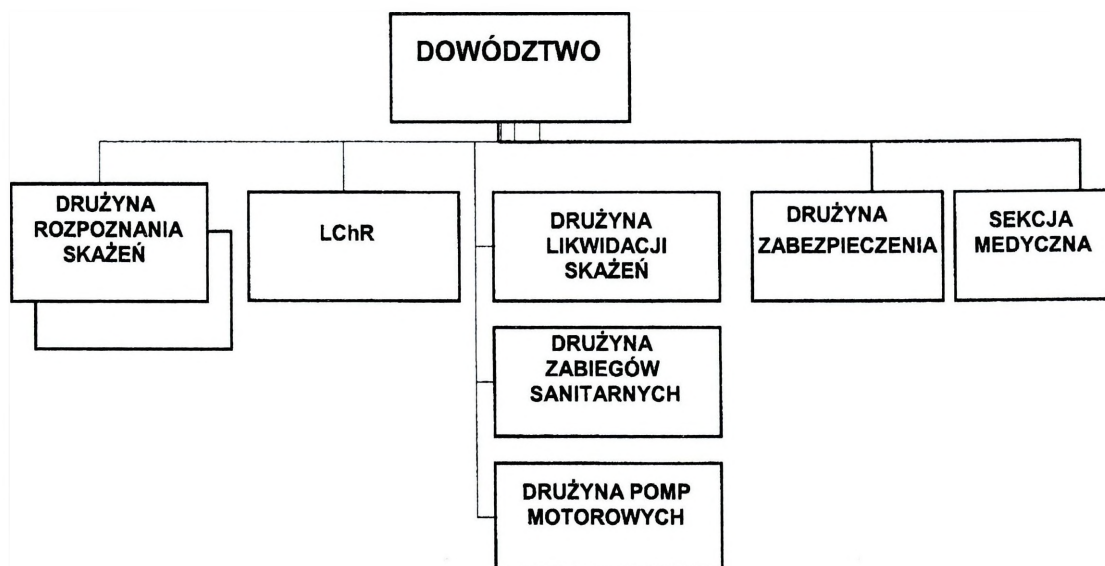
4 Brodnicki Pułk Chemiczny

UDZIAŁ KOMPONENTU OPBMR W OPERACJI IRACKIEJ

Udział Sił Zbrojnych RP w operacji „Iraqi Freedom” był pierwszym przypadkiem użycia zwartych, jednolitych pododdziałów wojsk chemicznych w operacji poza granicami kraju. Dzięki czynnemu udziałowi w wykonywaniu zadań powstała okazja do sprawdzenia w praktyce stosowanych procedur oraz poziomu i zakresu wiedzy i umiejętności nabytych przez żołnierzy w procesie szkolenia. W czasie misji zbierano doświadczenia w wielu dziedzinach, które stały się przedmiotem szczegółowych analiz po powrocie do kraju. W pracy tej przedstawiłem jedynie część wniosków zgromadzonych zarówno w czasie mojego pobytu na Bliskim Wschodzie na stanowisku dowódcy plutonu likwidacji skażeń (pllsk), jak i moich następców drugiej zmiany na stanowisku dowódcy drużyny rozpoznania skażeń dotyczących w moim odczuciu kwestii najważniejszej tj. szkolenia.

Historia przygotowania i wystawienia pododdziału wojsk chemicznych, do udziału w operacji poza granicami kraju, z 4 Brodnickiego Pułku Chemicznego im. I. Mościckiego w Brodnicy sięga początku 1998 r., kiedy to pułk otrzymał zadanie stworzenia kontyngentu wojskowego, który mógłby zostać użyty na terytorium Kuwejtu. Od tego momentu rozpoczął się proces dostosowywania struktury etatowej pułku, nastąpiły dostawy nowoczesnego sprzętu, uzbrojenia i wyposażenia oraz modernizacje posiadanego sprzętu. Przygotowany kontyngent nie został użyty w praktycznym działaniu, jednak doświadczenia zebrane przy jego formowaniu miały zaowocować w przyszłości. Wraz ze wzrostem zagrożenia atakami terrorystycznymi, a w szczególności po ataku na WTC 11 września 2001 r., pułk ponownie otrzymał zadanie sformowania - tym razem plutonu likwidacji skażeń, który miał być użyty w Afganistanie. Jak i poprzednio do wyjazdu nie doszło, ale pluton był utrzymywany w gotowości do użycia, dzięki czemu w marcu 2003 r. był w pełni przygotowany do wzięcia udziału w operacji „Iraqi Freedom”.

Pododdział, który wszedł w strukturę PKW JORDANIA i wyjechał z kraju miał następującą strukturę:

Schemat 1. Struktura pllsk wchodzącego w skład PKW JORDANIA

Zasadnicze wyposażenie plutonu stanowiły:

- Instalacje IRS 2
- BRDM - 2 rs
- ZWD- 3
- LChR
- UG – 72
- Motopompa M8/8PO8
- RWSPChem
- Samochody C-T śr. ład.
- Sanitarka SCAM-SM-50

Udział w operacji „Iraqi Freedom” można podzielić na dwa zasadnicze etapy. Etap pierwszy, od 19.03.2003r. - pobyt na terytorium Jordanii w bazie lotniczej H5 SCORPIN, gdzie wraz z 300 kompanią chemiczną US ARMY wchodził w skład zabezpieczenia OPBMR bazy, gdzie pod względem dowodzenia i kierowania został podporządkowany Połączonemu Koalicyjnemu Dowództwu operacji Specjalnych Zachód (COMCJSOTF-W – *Combined Coalition Joint Special Operations Task Force West*). Etap drugi, od 06.06.2003r. - pobyt na terytorium Iraku, - organizacja Camp Alfa w Babilonie, Camp Charlie w Al Hillah zabezpieczenie działań grupy przygotowawczej Międzynarodowej Dywizji Centrum-Południe w Iraku, a po przybyciu sił głównych dywizji - wykonywanie zadań na jej korzyść.

W etapie pierwszym w toku prowadzonych działań na terytorium Iraku stopień zagrożenia atakiem z użyciem BMR zmieniał się od bardzo wysokiego w początkowej fazie operacji do niskiego po jej zakończeniu. W tym czasie pluton otrzymał zadanie:

- utrzymywania w gotowości nr 3 do prowadzenia likwidacji skażeń dwóch punktów likwidacji skażeń na terenie bazy;
- utrzymywania w ciągłej gotowości laboratorium chemiczno-radiometrycznego do przyjmowania próbek oraz dokonywania analiz;
- monitoring sytuacji skażeń w rejonie bazy.

Ponadto, po zakończeniu głównych działań wojennych, plsk przystąpił do realizacji następujących zadań:

- służba patrolowa i eskortowa na terenie bazy H-5;
- utrzymywanie sił i środków zdolnych do gaszenia pożaru w rejonie bazy;
- utrzymywanie zespołu medycznego do dyspozycji strony amerykańskiej w nagłych wypadkach.

Priorytetowym zadaniem plutonu była organizacja ww. punktów likwidacji skażeń. Zadanie to było wspólnym przedsięwzięciem sił bazy. W celu zapewnienia sprawnego działania punktu, zawczasu wydzielono 1013 kżab US Army i siły MP (*Military Police*). Dokładny opis punktu zawarty jest w artykule ppłk dr Sławomira PRĄDZYŃSKIEGO w Przeglądzie Wojsk Lądowych (wydanie specjalne sierpień 2003r.). Organizacja działania na punkcie była wyzwaniem samym w sobie, ponieważ przebiegała zgodnie z FM 3.7 (*Field Manual*) podręcznikiem OPBMR obowiązującym w US Army. W czasie prowadzenia likwidacji skażeń priorytetem były zabiegi sanitarne, przebadanie odkażonych stanów osobowych przez personel medyczny, a następnie zabiegi specjalne sprzętu. Na tym etapie powstał problem braku w Wojsku Polskim procedury i sprzętu do udzielenia pomocy

żołnierzom rannym i skażonym jednocześnie. Lukę tę wypełnił pododdział medyczny *US Air Force* stacjonujący w bazie, który został również włączony w system zabezpieczenia OPBMR bazy.

Drugie w kolejności zadanie dotyczyło gotowości do przyjmowania próbek i prowadzenia ich analiz. W czasie misji w Jordanii - w sumie do laboratorium - amerykańskie pododdziały rozpoznania dostarczyły 17 próbek materiałów pobranych na terytorium Iraku. Ze względu na możliwości analityczne laboratorium nie można było stwierdzić jednoznacznie, czy badane materiały są bardzo dobrymi imitatorami skażeń, czy zawierają śladowe ilości prawdziwych BŚT.

Zasadnicze wnioski wypracowane na tym etapie działania to:

- ujednoczenie systemu alarmowania o skażeniu i oznaczania stref skażonych oraz wprowadzenie stopni zagrożenia chemicznego (MOPP – stopień gotowości ISOPS);
- dostosowanie procedury prowadzenia likwidacji skażeń do posiadanych sił i środków, a w szczególności do zapasów wody i czasu przebywania w odzieży ochronnej w warunkach wysokich temperatur;
- w celu zabezpieczenia sprawnej pracy na placu likwidacji skażeń efektywniejsze jest przydzielenie dowódcy placu konkretnej liczby żołnierzy z pododdziałów innych niż te, które uległy skażeniu;
- priorytetowe traktowanie zabiegów sanitarnych zakończone szczegółowym badaniem medycznym i obserwacją min. 12 godziną;
- traktowanie wyposażenia indywidualnego poza bronią, opto-elektroniką, amunicją, hełmami i środkami łączności jako przedmioty jednorazowe, których nie poddawano tylko palono;
- potrzeba opracowania dokładnych procedur likwidacji skażeń broni, opto-elektroniki, amunicji, hełmów i środków łączności, zawierających 4 etapy jej prowadzenia (tak jak w przypadku likwidacji skażeń sprzętu) z zastosowaniem odkazalników, które nie uszkadzałyby ww. materiałów;
- szczegółowa kontrola przedmiotów oddawanych żołnierzom po prowadzonej likwidacji skażeń na placu zabiegów sanitarnych;
- pozostawienie sprzętu po zabiegach w rejonie zbiórki i kontrola stopnia odkażenia przez laboratorium po upływie min. 12 godzin;
- celowe jest opracowanie procedur pomocy żołnierzom skażonym i rannym jednocześnie, szkolenie służb medycznych lub chemików z ww problematyki oraz wyposażenie w niezbędny sprzęt (jednorazowy lub wykonany z materiałów łatwych do odkażenia);
- opracowanie szczegółowego algorytmu badania próbek (rozpoczęcie od badań od wykorzystania papierków wskaźnikowych, poprzez przyrządy rozpoznania skażeń na próbach laboratoryjnych kończąc);
- przeprowadzone w komorze KG-12 sprawdzenie szczelności masek żołnierzy polskich i amerykańskich potwierdziło zasadność tej metody badań. Wszyscy żołnierze amerykańscy przed ćwiczeniami mieli sprawdzoną szczelność masek za pomocą specjalistycznych urządzeń, bez stosowania odczynników chemicznych. Podczas ćwiczenia w komorze gazowej okazało się, iż w dalszym ciągu około 10 – 20 % masek było nieszczelnych;
- we wspólnym wykonywaniu zadań pomocne jest poznanie sprzętu specjalistycznego wojsk koalicji, co znacznie ułatwia prace.

W drugim etapie udziału w operacji *Iraqi Freedom* zasadniczymi zadaniami postawionymi przed plutonem były:

- organizacja, rozbudowa baz w Babilonie i Al Hillah;
- wydzielanie żołnierzy i sprzętu ze składu plutonu do konwojów organizowanych przez grupę przygotowawczą po obszarze przyszłej odpowiedzialności MND CS;

- ochrona bazy logistycznej w m. AL. Hillah.

Po przybyciu sił głównych dywizji:

- zabezpieczenie pod względem OPBMR sił dywizji;
- neutralizowanie wycieków niebezpiecznych dla ludzi i środowiska naturalnego substancji chemicznych wykorzystywanych w procesie produkcji przemysłowej;
- wydzielanie żołnierzy do składu patroli i konwojów organizowanych przez batalion dowodzenia dywizji;
- zabezpieczenie rozpoznania skażeń masowych grobów znajdujących przez siły koalicji na terytorium Iraku;
- kontrola znalezionej amunicji, przedmiotów niebezpiecznych, pozostawionego lub zniszczonego sprzętu oraz miejsc, w których została użyta amunicja ze zubożonym uranem;
- dezynfekcja obiektów użyteczności publicznej o dużych kubaturach, w których stwierdzono obecność insektów lub bakterii chorobotwórczych.

Wykonywanie zadań w tym etapie było kolejnym, nowym doświadczeniem dla żołnierzy plutonu. Wprowadzone procedury i środki bezpieczeństwa warunkowały wykonywanie zadań specjalistycznych, gdyż ze swoim uzbrojeniem pluton nie mógł wykonywać zadań samodzielnie poza bazą i musiał być chroniony przez pododdziały ogólnowojskowe. Udział w patrolach i konwojach w początkowym etapie stwarzał wiele problemów ponieważ chemicy nie byli szkoleni do tego rodzaju zadań.

Inny problem stanowiło wyposażenie specjalistyczne, a dokładnie brak plecakowych zestawów odkażających, które można by użyć na wyższych kondygnacjach wewnątrz budynków oraz zestawów do oznaczania ilościowego i jakościowego TŚP. Panujące temperatury uniemożliwiały pracę wewnątrz pojazdów BRDM-2rs oraz LChR.

Zebrane w tym etapie doświadczenia prowadzą do poniższych wniosków:

- w procesie szkolenia celowym wydaje się planować większą ilość zajęć ogólnowojskowych, a w szczególności z zasad patrolowania i konwojowania;
- w ramach przygotowania do misji należy zapoznać żołnierzy z budową amunicji i rakiet występujących w rejonie konfliktu oraz sposobem oznaczania amunicji chemicznej i jądrowej wszystkich stron konfliktu;
- wykorzystanie w szkoleniu w kraju do szkolenia trzech kompletów odzieży filtracyjnej FOO-1 na szczeblu batalionu – samodzielna kompania jest niewystarczająca, ponieważ wielu żołnierzy dywizji nie znało jej budowy oraz nie potrafiło jej zakładać;
- zmianie powinny ulec programy strzelania, których obecna stosunkowo statyczna forma nie jest adekwatna do sytuacji rzeczywistych, z którymi żołnierze spotykają się w rejonie misji;
- w czasie zajęć przygotowawczych przed misją należałoby wyposażać żołnierzy w cały sprzęt jaki będą posiadali przy sobie w rejonie misji, warunki prowadzenia zajęć maksymalnie zbliżyć do panujących w rejonie misji;
- w ramach szkolenia logistycznego organizować zajęcia z zasad przygotowania sprzętu do przerzutu transportem powietrznym i morskim.

Reasumując, udział wojsk chemicznych w operacji *Iraqi Freedom* należy uznać na sukces. Wspólne działanie zaowocowało poznaniem sprzętu i procedur działania. Obie strony uczyły się wzajemnie od siebie, osiągając wysokie wyniki w działaniu pomimo bariery językowej szczególnie wśród szeregowych. Działanie żołnierzy było wysoko oceniane zarówno przez dowódców polskich jak i amerykańskich.

kpt. mgr inż. Jarosław ŻOCHOWSKI

4 Brodnicki Pułk Chemiczny

PRZYGOTOWANIE PODODDZIAŁÓW WOJSK CHEMICZNYCH DO REALIZACJI ZADAŃ SOJUSZNICZYCH. CERTYFIKACJA.

Zgodnie z rozkazem Dowódcy Wojsk Lądowych pluton likwidacji skażeń wydzielony do SON poddany został procesowi certyfikacji narodowej i międzynarodowej.

Certyfikacja międzynarodowa przeprowadzona została w Niemczech w ośrodku ćwiczeń w MUNSTER (*Camp Truppen Trauen*). Podstawą była ocena z przeprowadzonego ćwiczenia pk. „GOLDEN MASK 2004”.

Pierwszym wyzwaniem było zorganizowanie przemieszczenia z Polski do rejonu ćwiczeń. W momencie rozładunku sprzętu nastąpiła konfrontacja przepisów prawnych dotyczących rozładowania sprzętu, jak również procedur, które różniły się od polskich.

Podczas ćwiczenia pluton otrzymał zadane przemieścić się do rejonu (bazy w Lager Horster znajdującego się w odległości ok. 40 km od *Camp Truppen Trauen*) skąd przemieścić się do rejonu do prowadzenia likwidacji skażeń w rejonie Schoen (ok. 30km), by przeprowadzić likwidację skażeń sprzętu oraz zabiegi sanitarne ludzi. Przez cały czas trwania ćwiczenia przy plutonie znajdowało się dwóch obserwatorów, którzy w etapie finalnym dokonali oceny ćwiczącego pododdziału.

Zgodnie z oceną po przeprowadzonym ćwiczeniu pluton likwidacji skażeń wydzielony do struktur Mn CBRN Def Bn uzyskał CERTYFIKAT.

Głównymi przedmiotami podlegającymi ocenie były:

1. W dowództwie batalionu:

- prowadzenie operacyjnego planowania działań w operacji wymuszania pokoju;
- sprawdzenie systemu dowodzenia i łączności międzynarodowych komponentów

TCN;

- zapewnienie interoperacyjności w systemach komunikacji;
- ustalenie systemu uzupełniania i napraw;
- ustalenie systemu meldunkowego;
- sprawdzenie systemu ostrzegania, alarmowania i powiadamiania o użyciu BMR

w pododdziałach.

2. W zakresie likwidacji skażeń:

- organizacja rekonesansu placu do prowadzenia likwidacji skażeń;
- sprawdzenie działania na punkcie nawiązania współdziałania z przedstawicielem skażonych wojsk;
  - dowodzenie oraz sposób prowadzenia likwidacji skażeń osób, wyposażenia, sprzętu, dróg, terenu, obiektów inżynierskich, lotnisk;
  - sprawdzenie jakości przeprowadzenia zabiegów sanitarnych i likwidacji skażeń;
  - kontrola efektywności odkażenia materiałów /wyposażenia/, które jest zwracane żołnierzom.

3. W zakresie rozpoznania chemicznego i promieniotwórczego:
  - prowadzenie rozpoznania BMR w czasie marszu i na posterunkach;
  - prowadzenie monitoringu sytuacji skażeń;
  - wykrywanie i identyfikacji substancji radioaktywnych i chemicznych;
  - weryfikacja procedur wykrycia TŚP /ROTA/;
  - weryfikacja pomiaru i przesyłania lokalnych warunków METEO.

4. W zakresie pobierania, oczyszczania i dystrybucji wody:
  - sprawdzenie systemu dostarczenia wody pitnej oraz jakości /przydatności do spożycia;
  - powadzenie rekonesansu źródeł ujęcia wody i rozmieszczenia instalacji do oczyszczania;
  - nadzór nad prowadzeniem oczyszczania wody skażonej, zanieczyszczonej lub słonej;
  - sprawdzenie współpracy ze służbami weterynaryjnymi LCC oraz dostarczenia wody do pododdziałów.

5. W zakresie analizy chemicznej:
  - sprawdzenie działania IOD/IEDD;
  - sprawdzenie pobierania próbek i zabezpieczenia przed wpływem środowiska naturalnego;
  - sprawdzenie trafności wykonanych analiz laboratoryjnych;
  - sprawdzenie przygotowania i transportu próbek zgodnie z wymaganiami IATA.

6. Dodatkowo:
  - sprawdzenie zdolności do przerzutu;
  - ochrony i obrony w czasie wykonania zadania;
  - indywidualnego wyposażenia żołnierza.

Działanie poszczególnych elementów przedstawiało się następująco:

Organizacja placu likwidacji skażeń:

1. Głównym priorytetem działania jest wykonywanie zadań zgodnie z zasadą: **"Nie ilość, ale Jakość"**
2. Zadanie postawione przed plutonem musi być zrealizowane tylko i wyłącznie siłami plutonu, bez wsparcia żołnierzami z pododdziałów skażonych /pododdział skażony zapewnia tylko i wyłącznie ubezpieczenie rejonu (co zdecydowanie redukuje możliwości plutonu do max. 12 j.o/h i 48 żoł/h, /jednocześnie wykorzystywane są tylko 3 instalacje IRS, a obsługi pozostałych wraz z żołnierzami z drużyny zabezpieczenia stanowią obsługi na stanowiskach roboczych);
  1. Najwłaściwszym sposobem prowadzenia likwidacji skażeń jest organizacja czterech zasadniczych etapów trwających po 15 minut oraz piątego, którym jest kontrola;
  2. Na organizację placów wybiera się opuszczone koszary, małe wioski, duże parkingi, place ćwiczeń, hale sportowe ponieważ miejsca te z reguły posiadają źródła czystej wody (hydranty, baseny), systemy kanalizacji, prysznice, źródła ciepłej wody.
  3. Do prowadzenia zabiegów specjalnych stosować wodę podgrzaną do temperatury ok. 60°C;

4. Przed wjazdem na plac nie ma potrzeby organizacji kontroli stopnia skażenia sprzętu, ponieważ przyjmuje się, że na plac lsk przyjeżdża sprzęt skażony. Wystarczy ograniczyć się do „kierunkowego”, który sprawdza ilość sprzętu w danym rzucie /zgodnie z tym co zostało ustalone na punkcie nawiązania współdziałania/ i kieruje w odpowiednie miejsca;

Działanie na punkcie likwidacji skażeń sprzętu opiera się o pięć etapów:

ETAP I - splukiwanie wstępne

- Nie efektywne okazało się przejeżdżanie pojazdów tylko przez odbijacz kątowy oraz płukanie wodą z prądownic. Efekt przyniosło zatrzymanie pojazdu za odbijaczem kątowym i dokładne splukanie przy pomocy prądownic. Niezbędne czasy zatrzymania: samochodu o-t : 3-5min, czołgu, transportera opancerzonego: 5-7 min.

ETAP II - nałożenie odkaźnika

- Szacunkowy czas niezbędny na nałożenie odkaźnika jest 10-15 min.

ETAP III - reakcja odkaźnika ze środkiem trującym /minimum 15-20min/

- Kierowca nie opuszcza kabiny pojazdu, gdyż prawdopodobieństwo skażenia „kropelkowego” kabiny pojazdu jest bardzo małe. Mogło nastąpić skażenie „gazowe” oparami związków chemicznych, dlatego też kierowca w kabinie przeprowadza całkowite likwidację skażeń kabiny przy pomocy zestawu odkażającego.

ETAP IV – splukiwanie odkaźnika z zaabsorbowanym środkiem trującym.

- Niezbędne czasy zatrzymania: samochodu o-t : 3-5 min, czołgu, transportera opancerzonego: 5-7 min.

ETAP V – kontrola jakości przeprowadzonej likwidacji skażeń

- Posiadanymi środkami do identyfikacji skażeń (PChR 54M, DP-75) pluton nie jest w stanie zapewnić szybkiej i dokładnej kontroli. Na placach organizowanych przez Niemców, Słoweńców nie realizuje się tego etapu, ponieważ cała procedura została sprawdzona z użyciem bojowych środków na sprzęcie i przyjmuje się, że sprzęt po przejściu procedury odkażania nie jest skażony.

Działanie na punkcie zabiegów sanitarnych

Wyposażenie i ogólne zasady działania pododdziałów wszystkich państw są praktycznie takie same, jednakże jest kilka elementów, na które należy zwrócić uwagę tj.:

1. Opracowanie szczegółowych procedur działania na placu zabiegów sanitarnych z uwzględnieniem różnych warunków działania:

- miejsce klimat, ukształtowanie terenu, dostęp do źródeł wody itp.;
- ludzie skażeni (narodowość- możliwość komunikowania się, kultura, zasady postępowania z rannymi itp.);
- rodzaj środka zabezpieczenia przed skażeniami (odzież filtracyjna, izolacyjna lub brak w przypadku ludności cywilnej).

2. Odbieranie skażonego oporządzenia i odzieży ochronnej należy zorganizować na dwóch rubieżach o ilości stanowisk odpowiadające 1 rzutowi (12 kpl.), dzięki czemu można zredukować liczbę żołnierzy potrzebnych do obsługi placu, ponieważ rzadziej następować będzie wyładowanie skażonego oporządzenia i odzieży na samochód.

3. Podczas działania na placu do prowadzenia zabiegów sanitarnych należy przyjąć, że w czasie realnego działania nie jest możliwa likwidacja skażeń 96 osób/godzinę tylko 48 osób/godzinę.

4. Konieczne jest również oznakowanie poszczególnych punktów tabliczkami /co należy w danym miejscu zrobić (w formie graficznej i opisowej, co znacznie skraca czas działania i likwiduje barierę językową).

5. Pomimo wyposażenia plutonu w pakiety IPP ATLAS, nadal występują problemy z odkazaniem urządzeń optycznych i środków łączności, ponieważ zastosowane w pakiecie ORO powoduje matowienie szkła, oraz schodzenie farby z magazynków.

Po przeprowadzonym działaniu wysuwają się następujące wnioski

1. W zakresie likwidacji skażeń sprzętu:

- w związku z organizacją punktu likwidacji skażeń sprzętu na utwardzonej nawierzchni, oraz niemożliwością wkopania węży w ziemię ze względów ochrony środowiska celowe jest wprowadzenie tzw. „mostków przejazdowych na węże”, po których poruszają się skażone pojazdy (szczególnie gaśnicowe) nie powodując ich uszkodzenia;

- należałoby prądownicę szczotkową instalacji IRS-2 wyposażyć w przedłużę umożliwiającą nałożenie odkazalnika na wysokie pojazdy, ponieważ zastosowanie drabiny w przypadku ciężarówek nie dawało rezultatu;

- konieczne jest dokonanie autoryzowanego pomiaru efektywności prowadzenia likwidacji skażeń w oparciu o posiadany sprzęt i środki do prowadzenia likwidacji skażeń, co powinno zostać potwierdzone certyfikatem.

2. W zakresie prowadzenia zabiegów sanitarnych celowym byłoby:

- wyposażenie drużyny likwidacji skażeń również w spryskiwacze „ogrodowe”, którymi przy użyciu roztworu monochloroaminy prowadzi się likwidację skażeń amunicji, sprzętu optycznego, środków łączności;

- wyposażenie placu w miski i szczotki umożliwiające czyszczenie obuwia ochronnego (w odzieży filtracyjnej FOO);

- w dalszym szkoleniu żołnierzy należy zwrócić uwagę żołnierzom działającym na placu zsan na udzielanie pomocy żołnierzom (skażonym) poprzez pokazywanie im, co w danym miejscu mają zrobić;

- opracowanie sposobu oznakowania uzbrojenia i wyposażenia pojedynczego żołnierza (skażonego), gdyż po przeprowadzonych zabiegach rodzi się problem znalezienia swoich rzeczy. Pododdziały oznaczają w dwa sposoby:

- 1 sposób - skażonemu podaje się numer, a do wyposażenia przypina kartkę,

- 2 sposób - skażonemu pisze się numer na rękę pisakiem, a do wyposażenia przypina kartkę;

- wyposażenie pododdziału zabiegów sanitarnych w niezbędne środki do działania tj.: mydło, ręczniki, czysta odzież zapewniające działanie przynajmniej w ciągu 3 pierwszych godzin. Obecne procedury nie przewidują działania pododdziału w ramach akcji kryzysowej. Podczas praktycznego działania okazało się, że nasz pododdział nie dysponuje detergentami jak również środkami mundurowymi, ponieważ nasze procedury mówią, że zabezpiecza to skażony pododdział. Pojawia się jednak pytanie: „Jakie są procedury podczas działania z ludnością cywilną?”;

- wyposażenie punktów kontrolnych w „cyfrowe” przyrządy pomiarowe w celu kontroli efektywności prowadzenia likwidacji skażeń ludzi i sprzętu, ponieważ wykonanie tych czynności za pomocą PChR-54M jest zbyt czasochłonne jak również mało wiarygodne.

3. W związku z posiadanym indywidualnymi środkami ochrony przed skażeniami celowym byłoby:

- wyposażenie żołnierzy NRF w odzież filtracyjną (ćwiczebną), ponieważ w początkowych etapach działania, wprowadzania stanów MOPP1, 2, 3, 4 żołnierze wszystkich pododdziałów ubierają się właśnie w odzież filtracyjną;
- doposażenie pododdziału NRF w zapasowe filtry do MP-5 zapewniające ciągłość działania przez 48 godzin w atmosferze skażonej;
- doposażenie żołnierzy plutonu w IPP ATLAS (obecnie 1 na żołnierza).

4. W związku z posiadanym wyposażeniem indywidualnym żołnierza celowym byłoby:

- wyposażenie żołnierzy pllsk w 100% sprzętu, wg należności dla SON i używanie go w szkoleniu (wydanie wyposażenia tylko i wyłącznie na ćwiczenie powoduje spore zamieszanie podczas zakładania, dopasowania jak również w określeniu przeznaczenia określonych kieszeni, pasków, ściągaczy itp.);
- dostosowanie szelek do przenoszenia oporządzenia, kamizelek kuloodpornych (zgodnie z dokumentami normatywnymi państw NATO - hełm powinien być mocowany na stałe do kamizelki/szelek na wysokości klatki piersiowej lub na plecach - w naszym wyposażeniu nie zostało to uwzględnione).

Certyfikacja międzynarodowa przeprowadzona została w dwóch etapach:

ETAP 1

Ćwiczenie z udziałem *Response cell* z plutonu likwidacji skażeń

ĆWICZENIE

Response cell z plutonu likwidacji skażeń w czasie prowadzenia ćwiczenia otrzymał od dowódcy Mn CBRN Def Bn kilka rozkazów do prowadzenia likwidacji skażeń ludzi i sprzętu we wskazanych rejonach. Dowódca plutonu miał obowiązek przedstawić osobom kontrolującym sposób działania oraz wykonać stosowne kalkulacje materiałowe i czasowe do wykonania określonego zadania (wyliczenia dotyczące czasu przejazdu po wyznaczonej drodze do rejonu przeprowadzenia likwidacji skażeń, czasu niezbędnego do rozwinięcia placu zabiegów sanitarnych, czasu potrzebnego na samoodkażanie plutonu po wykonaniu dekontaminacji, czasu na powrót do rejonu ześrodkowania batalionu).

Cała sytuacja została naniesiona na mapę roboczą ze stosownymi kalkulacjami dotyczące zużycia środków niezbędnych do przeprowadzenia likwidacji skażeń, paliwa które będzie zużyte do wykonania określonego zadania/.

WNIOSKI I PROPOZYCJE:

- Ze względu na znikome uczestnictwo plutonu w ćwiczeniach (trzy osoby w ramach *response cell*) ocena wyników ograniczyła się do przejrzenia przez dowództwo batalionu dokonanych kalkulacji, oceny i sprawdzenia możliwości taktycznych plutonu oraz dokumentów wykonanych w czasie ćwiczenia, (mapa robocza, rozkazy dla dowódców drużyn i poszczególnych sekcji plutonu schematy placu zabiegów sanitarnych i specjalnych).

- Uczestnictwo w tego rodzaju ćwiczeniach międzynarodowych daje niewątpliwie możliwość praktyki i doskonalenia w procedur zgodnych ze standardami NATO,

umiejętności nawiązywania współdziałania jak również doskonalenia znajomości języka. Dużo owocniejszym jest jednak wysłanie kluczowych elementów plutonu ze sprzętem, gdyż daje to możliwość realnego pokazania możliwości działania jak również sprawdzenia podczas wspólnego wykonywania zadań w ramach międzynarodowego pododdziału.

ETAP 2

Ćwiczenie plutonu likwidacji skażeń prowadzone pod nadzorem przedstawicieli armii hiszpańskiej w 4pchem

- Certyfikacji podlegały wszystkie przedmioty zgodnie z CREVAL'em:

AREA A- *Preparations and Plans*
AREA B- *Combat Potential*
AREA C- *Logistics.*
AREA D- *Deployment.*
AREA E- *NBC Defense.*

W tym również:

- sprawdzenie sprzętu i wyposażenia plutonu zgodnie z CREVAL'em;
- zdolność do przemieszczenia plutonu;
- sprawdzenie procedur określonych w STANAG'ach dotyczących działania;
- sprawdzenie opracowanych SOP'ów na szczeblu plutonu;
- sprawdzenie procesu szkolenia (struktura szkolenia, diagram szkolenia, plany ramowe, tygodniowe itp.);
- sprawdzenie dokumentacji medycznej (a w szczególności przebiegu procesu badań, szczepień);
- sprawdzenie systemu powiadamiania żołnierzy w czasie pozasłużbowym, wolnym;
- sprawdzenie dokumentacji prowadzenia obsługi i remontów poszczególnych pojazdów plutonu itp.

Kryteria certyfikacji dla pododdziałów:

1. W zakresie likwidacji skażeń:

- sprawdzenie systemu dowodzenia i łączności międzynarodowych komponentów TCN;
- sprawdzenie systemu ostrzegania, alarmowania i powiadamiania o użyciu BMR w pododdziałach;
- organizacja rekonesansu placu do prowadzenia likwidacji skażeń;
- sprawdzenie działania na punkcie nawiązania współdziałania z przedstawicielem skażonych wojsk;
- dowodzenie oraz sposób prowadzenia likwidacji skażeń osób, wyposażenia, sprzętu, dróg, terenu, obiektów inżynierskich, lotnisk;
- sprawdzenie jakości przeprowadzenia zabiegów sanitarnych i likwidacji skażeń.

2. Dodatkowo:

- sprawdzenie zdolności do przerzutu;
- przemieszczenie oraz zajęcie rejonu wyjściowego do wykonania zadania;
- ochrony i obrony w czasie wykonania zadania;

- indywidualne wyposażenie żołnierza.

ZASTRZEŻENIA

1. Pluton powinien być dodatkowo wyposażony w cysternę do dostarczania wody technicznej na plac likwidacji skażeń o pojemności 15 000-20 000 litrów, ponieważ podczas działania w niektórych obszarach (z ograniczonym dostępem do źródeł wody) może okazać się niezbędna do wykonania zadania.

2. Konieczne jest prowadzenie kontroli stopnia skażeń ludzi i sprzętu w trzech punktach:

- na punkcie rozdzielczym;
- po wyjściu z zabiegów sanitarnych;
- po przeprowadzonej likwidacji skażeń sprzętu na placu likwidacji skażeń.

WNIOSKI I PROPOZYCJE

Pluton likwidacji skażeń wydzielany uzyskał wysoką ocenę pozwalającą na udział w 5 zmianie Siłach Odpowiedzi NATO.

Wskazane jest, aby certyfikacja wydzielonego elementu odbywała się w miejscu ćwiczenia MOBEX, dając tym samym możliwość pokazania działania polskich pododdziałów likwidacji skażeń, których struktura, możliwości i zasady działania wskazują na profesjonalne przygotowanie do wykonania zadania. Wzajemne działanie pozwala również na sprawdzenie się w różnych warunkach klimatycznych, obszarach działania jak również sprawdzenie interoperatywności systemów łączności, komunikacji, meldunkowych podczas wspólnego działania w ramach wydzielanego komponentu.

kpt. mgr inż. Marek PODPORA

Ośrodek Analizy Skazań Wojsk Lądowych

UDZIAŁ WOJSK CHEMICZNYCH W OPERACJI ZABEZPIECZANIA IGRZYSK OLIMPIJSKICH – ATENY 2004

Pluton likwidacji skażeń po sformowaniu został poddany intensywnemu szkoleniu, które miało na celu przygotowanie go do działania poza granicami kraju w ramach SON.

Równoległe ze stopniowym wyposażaniem plutonu prowadzone było szkolenie z zasad obsługi i eksploatacji nowo wprowadzonego sprzętu, jako szkolenie dodatkowe, gdyż program szkolenia nie przewidywał takiej tematyki. Również szkolenie z procedur prowadzenia likwidacji skażeń wg standardów NATO oraz działanie na punkcie likwidacji skażeń w różnych warunkach klimatycznych było tematem dodatkowym w procesie szkolenia plutonu. Przygotowanie plutonu przebiegało w dwóch zasadniczych etapach:

- **etap pierwszy** – szkolenie specjalistyczne mające na celu poszerzenie wiedzy specjalistycznej na zajmowanych stanowiskach służbowych;
- **etap drugi** – szkolenie zgrywające drużyna, pluton oraz ćwiczenia taktyczno-specjalne plutonu likwidacji skażeń.

W ramach etapu drugiego prowadzona była certyfikacja plutonu przez dowództwo Wielonarodowego Batalionu OPBMR, ćwiczenie pllsk z użyciem bojowych środków trujących oraz szkolenie w Ośrodku Szkolenia na potrzeby Sił Pokojowych w Kielcach.

Bardzo ważnym elementem podczas przygotowywania plutonu do działania poza granicami kraju było wykorzystanie wiedzy i doświadczenia kadry, która brała udział w misjach podczas szkolenia. Pozwoliło to na pełniejsze przygotowanie żołnierzy plutonu do wykonywania zadań poza granicami kraju.

Po zakończeniu etapu drugiego pluton likwidacji skażeń wszedł w dyżur bojowy SON. Bardzo dobre przygotowanie plutonu sprawdziło się po otrzymaniu decyzji od Ministra Obrony Narodowej w sprawie użycia pododdziału w składzie sił sojuszniczych Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego w operacji pod kryptonimem *Distinguished Games* (zabezpieczenie Igrzysk Olimpijskich oraz Paraolimpijskich) w Republice Grecji.

Ze względu na specyfikę działań, na czas wykonywania zadań w Republice Grecji, pllsk wszedł w struktury Polskiego Kontyngentu Wojskowego Grecja (PKW Grecja) i został wzmocniony dowództwem kontyngentu, elementem NSE oraz drużyną łączności.

Krótki czas na przygotowanie do przemieszczenia (2 tygodnie) wymusił konieczność przeprowadzenia zintensyfikowanego szkolenia mającego na celu zapoznanie składu PKW Grecja z podstawowymi danymi na temat rejonu operacji oraz przygotowanie do specyficznych warunków misji. W ramach szkolenia przedstawiono następującą tematykę:

- Grecja – rys historyczny i opis geograficzny;
- kultury religijne występujące w rejonie operacji;
- prawo konfliktów zbrojnych;
- terroryzm oraz zagrożenia występujące w rejonie operacji;
- bezpieczeństwo misji pokojowych;
- sprawdzenie szczelności i dopasowania ISOPS;
- zasady ochrony informacji niejawnych.

Ponadto na podstawie wytycznych Szefa Szkolenia Wojsk Lądowych do działania PKW w ramach operacji sił sojuszniczych NATO przeprowadzono szkolenie z zasad bezpieczeństwa podczas wykonywania zadań likwidacji skażeń oraz przeciwdziałania przegrzaniu organizmu podczas wykonywania zadań w warunkach wysokich temperatur.

Równolegle rozpoczął się proces logistycznego przygotowania PKW do wykonania zadania na terenie Grecji. Działanie to miało na celu weryfikację wyposażenia niezbędnego do zabezpieczenia wykonania misji oraz doposażenie w sprzęt dodatkowy niezbędny w rejonie operacji zgodnie z jej specyfiką. Żołnierzom PKW Grecja wydano osobiste wyposażenie, począwszy od umundurowania tropikalnego wraz z obuwem, na środkach higieny kończąc.

Przygotowanie PKW Grecja i jego przemieszczenie w rejon operacji oraz rozpoczęcie procesu aklimatyzacji zakończyło pierwszą fazę działań zgodnie z planem operacji Wielonarodowego Batalionu OPBMR pk. *Clean Games*. Kolejne etapy działania jednego z pierwszych kontyngentów biorących udział w pokojowym przedsięwzięciu mającym na celu przygotowanie sił i środków na wypadek zaistnienia incydentu w czasie igrzysk olimpijskich przedstawiały się następująco:

- **Faza I:** Przemieszczanie do miejsca prowadzenia operacji;
- **Faza II:** Szkolenie i Koordynacja;
- **Faza III:** Wsparcie przedsięwzięć OPBMR dla Olimpiady i Paraolimpiady;
- **Faza IV:** Utrzymywanie minimalnych obsad;
- **Faza V:** Przemieszczenie do kraju.

Zasadniczym celem działania PKW Grecja było wzmocnienie sił NATO stosownie do planów operacyjnych dowódcy operacji i podjętych zobowiązań strony polskiej oraz wsparcie działań Sił Sojuszniczych Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego w operacji pk. „*Distinguished Games*”. Zgodnie z otrzymanym planem operacji zadanie brzmiało: „Przemieścić się do NEA PERAMOS (ATTICA, GRECJA) w celu realizacji zadań specjalistycznych na korzyść greckiej obrony przed bronią masowego rażenia podczas Olimpiady i Paraolimpiady 2004r. Być w gotowości do prowadzenia zabiegów sanitarnych ludzi oraz likwidacji skażeń sprzętu, terenu i obiektów inżynierskich w celu zminimalizowania skutków ewentualnego użycia broni masowego rażenia.”

Pomimo ograniczeń przeprowadzona z powodzeniem misja wykazała:

- bardzo dobre przygotowanie pllsk do funkcjonowania w ramach SON pod względem wyszkolenia, wyposażenia, doboru żołnierzy oraz w zakresie realizacji procedur NATO;
- zdolność składu kontyngentu do szybkiego zaadoptowania się w nowym środowisku;
- umiejętność dostosowania się do ograniczeń w działalności i funkcjonowaniu kontyngentu.

Głównym zadaniem kontyngentu było utrzymywanie ciągłej trzydziestominutowej gotowości w czasie trwania olimpiady i sześciogodzinnej w przerwie pomiędzy igrzyskami, do wykonania przemieszczenia do rejonu działania – okolice Aten. Aby sprostać tak wysokim wymogom koniecznym było poczynienie ustaleń:

- z przedstawicielami policji w rejonie zadania;
- z przedstawicielami straży pożarnej;
- z władzami lokalnymi;
- z przedstawicielami żandarmerii wojskowej HNS;
- z przedstawicielami wojsk HNS.

Działając w składzie grupy zadaniowej Wielonarodowego Batalionu OPBMR, kontyngent wdrożył wszystkie procedury pozwalające na kompletne wykonanie każdego

zadania przewidzianego dla polskiego pododdziału likwidacji skażeń w ramach zabezpieczenia igrzysk olimpijskich w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia.

Kolejnym ważnym zadaniem dla kontyngentu okazała się skrytość działania. W czasie całego okresu działalności samochody nie mogły opuszczać terenu bazy bez eskorty policji lub żandarmerii, a żołnierze nie mogli opuszczać terenu bazy w umundurowaniu. Zasady te zostały wprowadzone, aby zapobiec panice w środowisku cywilnym oraz chronić wojska biorące udział w operacji przed potencjalnym zagrożeniem.

Po przygotowaniu oraz wykonywaniu zadania przez PKW Grecja nasuwają się następujące wnioski:

- w związku z ograniczeniem poruszania się samochodami wojskowymi celowym byłoby wyposażenie kontyngentu w samochód osobowy;
- w celu poprawy łączności zasadnym byłaby wymiana GP340 na radiostacje UKF 3501 ze względu na większą kompatybilność, zasięg oraz szybkość przestrojenia;
- ze względu na duże obciążenie psychiczne spowodowane wysokim stopniem gotowości do wykonywania zadań oraz długoterminowe skoszarowanie celowym byłoby ujęcie w strukturach kontyngentu stanowiska psychologa;
- jednym z największych niedogodności dla żołnierzy przebywających w indywidualnych środkach ochrony przed skażeniami w warunkach wysokich temperatur był zalewający oczy pot uniemożliwiający czasami widoczność – należy rozważyć możliwość modernizacji maski;
- w związku z intensywnym poceniem się w ISOPS, celowym byłoby wprowadzić na wyposażenie bieliznę do zakładania pod FOO;
- zapewnić kontyngentowi autonomiczny transport medyczny;
- ze względu na trudności z przewalutowaniem otrzymywanych należności pieniężnych celowym byłaby wypłata w tych należności walucie kraju rejonu misji;
- biorąc pod uwagę działalność kontyngentu, istnieje konieczność ujęcia w strukturze podoficera ewidencyjnego lub kancelisty;
- w celu poprawy funkcjonowania stanowiska dowodzenia koniecznym wydaje się wyposażenie tego elementu w sprzęt do pracy w sieci komputerowej;
- w zakresie dysponowanego sprzętu jedynym problemem okazały się odklejające zawory w namiotach zestawu APIS;
- brak możliwości założenia odzieży filtracyjnej na umundurowanie bez zdejmowania butów, znacznie wydłuża czas nałożenia FOO-1;
- w tego rodzaju misjach ważnym wydaje się precyzyjne, omówienie zabezpieczenia obszarów funkcjonowania kontyngentu z państwem-gospodarzem;
- możliwość porozumiewania się w języku angielskim w rejonie operacji potwierdziła zasadność prowadzenia szkolenia językowego przed rozpoczęciem misji;
- należałoby przeprowadzić szkolenie kilku instruktorów przed wyjazdem na misję z obsługi i eksploatacji nowoprzydzielonego wyposażenia i sprzętu, tak aby mogli oni przeszkolić pozostałych bądź jeszcze w jednostce bądź w rejonie misji.

Powyższe wnioski odzwierciedlają specyfikę kontyngentu i pokazują zasadnicze problemy z jakimi dowództwo kontyngentu jako żołnierze plutonu likwidacji skażeń zetknęli się podczas realizacji zadania. Brak wniosków z praktycznego działania spowodowany jest tym, że nie było konieczności użycia pododdziału a ograniczenia narzucone przez stronę grecką uniemożliwiły przeprowadzenie wspólnego ćwiczenia z pododdziałami greckimi czy czeskimi.

MOBILNE LABORATORIUM BIOLOGICZNE W REPUBLICE IRAKU

Polski Kontyngent Wojskowy stacjonuje w Republice Iraku od lipca 2003 r. Położenie geograficzne Iraku, skrajnie odmienne od naszych warunków klimatycznych, kulturowe i środowiskowe mają bezpośredni wpływ na zdrowie i gotowość bojową żołnierzy. W celu maksymalnego obniżenia strat sanitarnych wynikających z tych niekorzystnych warunków, konieczny jest zaostrzony, stały nadzór sanitarno-higieniczny. W tym celu w składzie służby zdrowia Wielonarodowej Dywizji Centrum – Południe funkcjonuje Mobilne Laboratorium Biologiczne (MLB).

Zespół Mobilnego Laboratorium Biologicznego składa się z sześciu żołnierzy zawodowych, wśród których są lekarze, lekarze weterynarii, analitycy medyczni, biolodzy - specjaliści w dziedzinach epidemiologii, higieny, mikrobiologii, genetyki, analityki medycznej, chorób zakaźnych oraz kierowca – konserwator sprzętu. W okresie przygotowawczym przed wyjazdem członkowie kolejnych zmian MLB przechodzili szkolenie specjalistyczne w Instytucie Medycyny Morskiej i Tropikalnej w Gdyni, w laboratoriach Wojewódzkiej Stacji SANEPID i WIHE (Puławy, Warszawa).

Mobilne Laboratorium Biologiczne pełni następujące funkcje:

- ochrona przed bronią biologiczną;
- nadzór sanitarnohigieniczny w rejonie odpowiedzialności;
- diagnostyka mikrobiologiczna i parazytologiczna ze wskazań klinicznych.

Wyposażenie Mobilnego Laboratorium Biologicznego jest skompletowane w sposób umożliwiający możliwie wszechstronną diagnostykę w warunkach polowych z jednoczesnym maksymalnym uproszczeniem i zautomatyzowaniem wielu procedur. Zwrócono szczególną uwagę na bezpieczeństwo członków zespołu, dużą mobilność, możliwość działania w różnych, często bardzo trudnych warunkach polowych, np. w terenie skażonym biologicznie.

Do podstawowego wyposażenia MLB należy:

- samochód specjalny terenowy z napędem na cztery koła;
- osobiste wyposażenie ochronne:
  - naciśnieniowe kombinezony ochronne wraz z aparatami do oddychania i systemem łączności umożliwiającymi 60-minutowe działanie w obszarze skażonym,
  - urządzenie do napełniania butli sprężonym powietrzem,
  - urządzenie do sprawdzania szczelności kombinezonów ochronnych,
- przenośna kabina do dekontaminacji z wysokociśnieniowym urządzeniem do dezynfekcji;
- namiot pneumatyczny;
- agregat prądowórczy;
- przenośne lampy UV do dekontaminacji pomieszczeń laboratoryjnych;
- analizator mikrobiologiczny do techniki „real-time PCR” „RAPID”, prod. Idaho Tech. Inc. (USA);
- komora bezpieczeństwa kl. III - *Glove box*;
- sprzęt i materiały laboratorium mikrobiologicznego (mikroskop, aparat do pobierania prób powietrza, zestaw do pobierania prób wody, luminometr, przenośna wirówka,

wytrząsarka, przenośny autoklaw, przenośny inkubator, przenośna destylarka, testy immunochemiczne, szeroki zakres podłoży do hodowli, API testy, itp.);

- sprzęt do badania chemicznego wody i żywności (spektrofotometr HACH, kolumna mineralizacyjna HACH);
- skrzynie izotermiczne;
- sprzęt laboratoryjny jednorazowego użytku;
- kamera cyfrowa, przenośne komputery do przetwarzania i archiwizacji wyników badań.

W czasie przeprowadzenia badań poza bazą lub w przypadku podejrzenia ataku bioterrorystycznego, zespół wykorzystuje sprzęt z części stacjonarnej (przygotowanej w pomieszczeniach adaptowanych na terenie bazy) do pracy w części mobilnej laboratorium (na samochodzie specjalnym).

Personel MBL jest wyszkolony i wyposażony w zakresie zadań Zespołu Rozpoznania Biologicznego, pełniąc funkcję ochrony przed atakiem bioterrorystycznym poprzez działanie w terenie potencjalnie skażonym w zakresie:

1. Pobierania próbek materiału zakaźnego („podejrzanego”):

- powietrza;
- wody;
- gleby;
- żywności.

2. Wstępnej identyfikacji jakościowej (szybkie testy typu SMART) czynników biologicznych wywołujących:

- węglik;
- cholere;
- gorączkę Q;
- tularamię;
- brucelozę;
- salmonellozę;
- zespół chorobowy wywołany przez *E. coli*.

3. Zabezpieczenia i transportu pobranych próbek materiału zakaźnego do części stacjonarnej laboratorium w celu dalszej identyfikacji metodami mikrobiologicznymi, immunochemicznymi lub genetycznymi.

Zadania wynikające z funkcji nadzoru sanitarno-higienicznego polegają na:

- rozpoznaniu sanitarnym źródeł wody i ujęć wody;
- ocenie jakości wody (właściwości fizyko-chemiczne i bakteriologiczne);
- badaniach mikrobiologicznych żywności (określenie przydatności do spożycia);
- badaniach mikrobiologicznych i parazytologicznych wynikających ze wskazań epidemiologicznych;
- nadzorze nad warunkami służby i pracy.

Za zaopatrzenie w wodę wojsk Koalicji odpowiedzialne są służby logistyczne. Woda przeznaczona do picia dostarczana jest głównie z Kuwejtu i Arabii Saudyjskiej w jednorazowych butelkach. Nie praktykuje się limitowania zaopatrzenia żołnierzy w wodę pitną. Dostęp do niej jest znacznie ułatwiony poprzez utworzenie wielu punktów składowania palet z pojemnikami z wodą na terenie każdej bazy.

Woda wykorzystywana do przyrządzania posiłków w żywieniu zbiorowym (kuchnia i stołówka) oraz do celów sanitarnych (prysznic, umywalnia, pralnia) pozyskiwana jest z ujęć powierzchniowych lub też dowożona z lokalnych ujęć miejskich. W tym przypadku

woda poddawana jest filtracji i uzdatnianiu w polowych stacjach uzdatniania wody, które znajdują się na terenie każdej bazy. Mobilne Laboratorium Biologiczne pełni stałą kontrolę właściwości fizyko-chemicznymi i parametrów bakteriologicznych pozyskiwanej w ten sposób wody.

Zakres monitoringu kontrolnego fizyko-chemicznego obejmuje:

1. Wskaźniki fizyczne i organoleptyczne: barwę; mętność, pH, zapach, smak.
2. Wskaźniki chemiczne: amoniak, azotany, azotyny, chlor wolny.

Zakres monitoringu bakteriologicznego obejmuje: bakterie grupy coli; *E. coli* lub grupy coli typu kałowego, ogólna liczba bakterii w 37°C; *Clostridia* redukujące siarczany (*C. perfringens*).

Od początku misji do 31.12.2004r. wykonano ponad 1000 badań próbek wody w wyżej wymienionym zakresie.

Za organizację zbiorowego żywienia żołnierzy Koalicji odpowiedzialne są amerykańskie służby logistyczne. Prowadzą one również ciągły wewnętrzny nadzór nad jakością produktów żywnościowych, stanem sanitarnohigienicznym pomieszczeń kuchni i stołówek oraz stanem higieny osobistej i badaniami lekarskimi personelu zespołów żywnościowych. Żywność jest dostarczana spoza Iraku w postaci częściowo przetworzonych produktów w warunkach tzw. głębokiego mrożenia lub schłodzenia, w zależności od rodzaju produktu.

Polskie służby żywnościowe zorganizowały kasyno polowe, gdzie podawane są dodatkowe posiłki regeneracyjne oparte na polskich produktach żywnościowych. Oficerowie Mobilnego Laboratorium Biologicznego pełniąc nadzór sanitarnohigieniczny przeprowadzili szereg badań określających przydatność żywności do spożycia, regularnie kontrolują stan sanitarny pomieszczeń i wyposażenia kuchni i kasyna oraz stan higieny osobistej personelu.

Badano produkty mięsne (kiełbasa suszona, konserwy mięsne, szynka peklowana, bigos pasteryzowany w konserwach). Przeprowadzono ponad 300 badań konserw.

We współpracy z epidemiologiem Wielonarodowej Dywizji Mobilne Laboratorium Biologiczne prowadziło badania mikrobiologiczne i parazytologiczne kału ze wskazań epidemiologicznych - w kierunku nosicielstwa pałeczek *Salmonella* i *Shigella* oraz w kierunku parazytemii przewodu pokarmowego, w kierunku malarii w kierunku *Plasmodium spp.*, we współpracy z lekarzami ambulatorium oraz szpitala polowego wykonano badania mikrobiologiczne próbek pobranych od pacjentów ze wskazań klinicznych:

W czasie prac ekshumacyjnych mógł zbiorowych Mobilne Laboratorium Biologiczne wykonywało badania próbek gleby, szczątków ludzkich oraz strzępów ubrań. Badania miały na celu poszukiwanie w badanym materiale śladów użycia broni biologicznej. W warunkach polowych zastosowano szybkie testy typu SMART w kierunku: *Bacillus anthracis* (węglik), *Vibrio cholerae* (cholera), *Coxiella burnetii* (gorączka Q), *Francisella tularensis* (tularemia), *Brucella spp.* (bruceloza), *Yersinia pestis* (dżuma), toksyna rycynowa.

Próbki materiału przewożono do części stacjonarnej laboratorium, gdzie za pomocą metody PCR wykonano badania w kierunku: węglika, cholery, tularemii, dżumy, brucelozy i nosaczyny.

Wielokrotnie przeprowadzano badania próbek dostarczanych przez WSI i MP (służby informacyjne i porządkowe) na obecność drobnoustrojów i substancji, które mogłyby zostać wykorzystane jako broń biologiczna.

W ramach nadzoru nad warunkami pracy i służby MLB prowadziło regularną kontrolę stanu sanitarnego na terenie baz wojskowych, w miejscu dyslokacji pododdziałów dywizji.

Na podstawie przeprowadzanych badań laboratoryjnych można wysnuć następujące wnioski dotyczące stanu sanitarnohigienicznego PKW Irak:

- jakość wody dostarczanej do celów żywienia i zachowania higieny jest dobra; przekroczone wartości referencyjne stężenia wolnego chloru jako czynnika dezynfekującego (stwierdzone w przeprowadzonych analizach) wynikają z celowego działania prewencyjnego przeciwko drobnoustrojom wywołującym choroby przenoszone drogą pokarmową; nie stwierdzono dodatnich wyników badań bakteriologicznych wody;

- nie stwierdzono zachorowań o charakterze epidemii na choroby przenoszone drogą pokarmową;

- nie izolowano z badanych próbek biologicznych drobnoustrojów o szerokim spektrum antybiotykooporności;

- nie stwierdzono śladów użycia broni biologicznej w czasie ekshumacji zbiorowych mogił;

- pomimo złego stanu higienicznego rejonów dyslokacji wojsk oraz występowania na tych terenach ognisk endemicznych wielu chorób zakaźnych stan sanitarnohigieniczny w obrębie baz wojskowych odpowiada normom;

- dzięki systemom profilaktycznym (profilaktyka przeciwmalaryczna, repelenty, kremy z filtrami, okulary z filtrami UVA i UVB, maseczki przeciwpyłowe itp.) udało się zminimalizować uciążliwość warunków służby.

Wnioski płynące z fazy przygotowań i obsady etatowej MLB:

- dokonano prawidłowego doboru oficerów - specjalistów, prowadząc jednocześnie w okresie przygotowawczym szkolenia z zakresu chorób tropikalnych, specyfiki klimatu, kultury, występowania egzotycznych zwierząt i roślin, odmiennych zanieczyszczeń środowiska itp.;

- program i kalendarz szczepień ochronnych pozytywnie zweryfikowany przez warunki irackie;

- wyposażenie laboratorium w najnowocześniejszy sprzęt do pobierania i transportu materiału zakaźnego, urządzenia do szybkiej diagnostyki genetycznej, testy do szybkiej diagnostyki polowej potwierdziły swoją przydatność mimo trudnych warunków klimatycznych;

- ujemnie na organizację pracy MLB wpływały służby w TOC, ewakuacji medycznej, zabezpieczeniu medycznym konwojów, służby w punktach medycznych;

- w praktyce sprawdziła się forma przygotowania do wyjazdu w rejon misji oparta na bazie 74 batalionu, a obecnie Centrum Reagowania Epidemiologicznego Sił Zbrojnych,

- ważnym elementem szkolenia jest wymiana doświadczeń kolejnych zmian obsady laboratorium powracających do kraju z rejonu misji.

PRZYGOTOWANIE INDYWIDUALNE SPECJALISTÓW OBRONY PRZED BRONIĄ MASOWEGO RAŻENIA (OPBMR) DO WYKONYWANIA ZADAŃ W RAMACH SZTABÓW, DOWÓDZTW ORAZ INSPEKCJI MIĘDZYNARODOWYCH

Obecna pozycja Polski i jej sił zbrojnych na arenie międzynarodowej kształtuje potrzebę udziału jej przedstawicieli w wielu strukturach o charakterze międzynarodowym. Przedstawiciele naszego kraju uczestniczą zatem permanentnie lub tylko okresowo w pracach organizacji wojskowych i pozawojskowych w ramach NATO, Unii Europejskiej, ONZ, Organizacji do Spraw zakazu broni chemicznej, koalicji wojskowych oraz wielu innych.

Z wielu aspektów tego uczestnictwa zagadnienia przygotowania specjalistów wojskowych w dziedzinie obrony przed bronią masowego rażenia będą treścią tego opracowania.

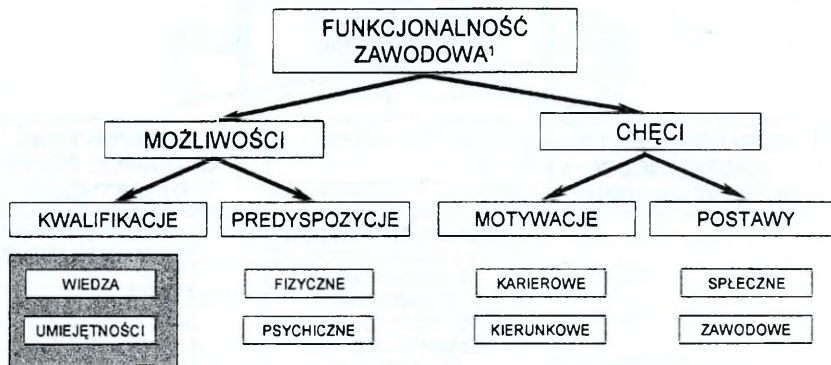
Przedstawiane w tym artykule opinie wynikają z moich osobistych doświadczeń z udziału w pracach sztabów lub międzynarodowych zespołów specjalistycznych działających w ramach ćwiczeń: *Cooperative Banners* 1997 w Norwegii, *Kryształowy Orzeł* 2000 i „*Allied Effort 2001*” w Polsce, „*Brave Beduin 2004 i 2005*” w Danii. Doświadczenia te poszerzone były o wnioski z udziału w pracach zespołów eksperckich w ramach udziału przedstawicieli SZ RP w inspekcjach wynikających z *Traktatu o Zbrojeniach Konwencjonalnych w Europie (CFE)* w latach 1998-1999, warsztatów roboczych OPBMR w ramach *Praque Capabilities Commitment* w 2002 r. i ostatecznie kilkumiesięcznej służby podczas operacji *Iraqi Freedom* w 2003 r. w zespole łącznikowym przy Centralnym Dowództwie Sił Strategicznych USA (*US CentCom*).

Przygotowanie indywidualne kandydata do wykonywania zadań w ramach wojskowych struktur międzynarodowych wymaga podwyższenia **funkcjonalności zawodowej**¹ (rysunek 1), a zwłaszcza znajdujących się w obszarze **możliwości** kandydata jego **kwalifikacji**.

---

¹ J. Jura, *Szkola funkcjonalna*, WSiP, Warszawa 1994., s.68.

Przygotowanie indywidualne specjalistów OPBMR do wykonywania zadań w ramach sztabów, dowództw i inspekcji międzynarodowych

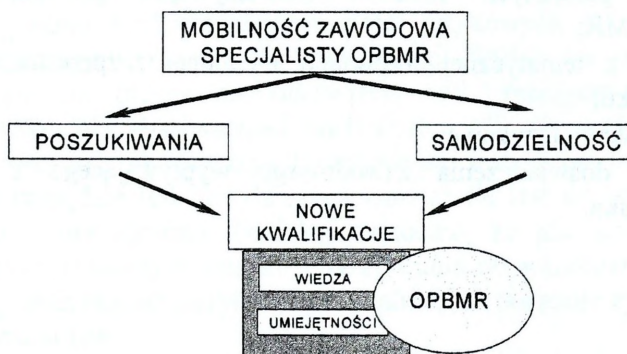

Rysunek 1 INDYWIDUALNA STRUKTURA FUNKCJONALNA W PROCESIE PRZYGOTOWANIA SPECJALISTYCZNEGO

1 J.Jura Szkoła funkcjonalna 1994, s.68

Kwalifikacje te są przede wszystkim prostą zależnością posiadanej **WIEDZY** i **UMIEJĘTNOŚCI**. Zdobywanie wiedzy i umiejętności jest raczej procesem ciągłym niż jednorazowym działaniem i w takim kontekście należy postrzegać omawiane zadanie przygotowania specjalisty. Zgodnie z teorią doskonalenia wiedzy i umiejętności dużą wagę przywiązuje się do aspektu motywującego zwłaszcza do samokształcenia dzięki któremu można osiągać tzw. **mobilność zawodową** (rysunek 2) będącą funkcją poszukiwania i samodzielności w zdobywaniu albo doskonaleniu kwalifikacji.

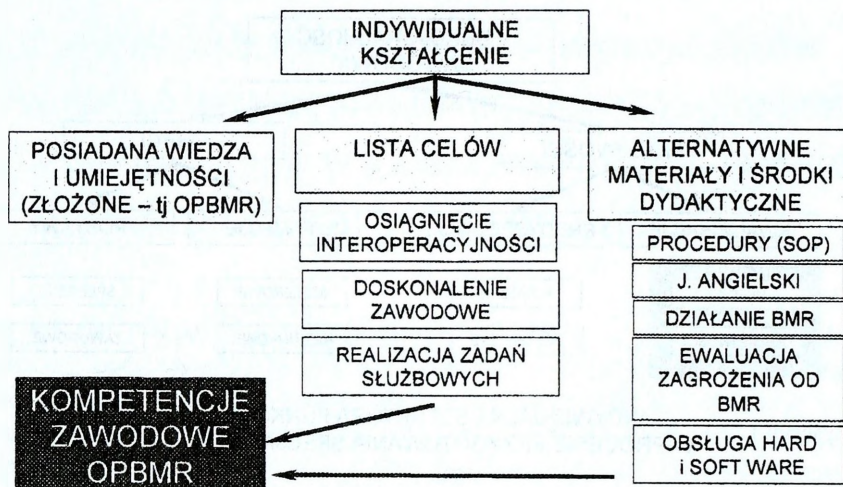
Przygotowanie indywidualne specjalistów OPBMR do wykonywania zadań w ramach sztabów, dowództw i inspekcji międzynarodowych

Rysunek 2 KSZTAŁTOWANIE MOBILNOŚCI ZAWODOWEJ - REKWALIFIKACJA (przygotowanie do nowych zadań)

Drogą wiodącą do wspomnianej *mobilności zawodowej*, a poprzez to do zdobycia kompetencji zawodowych jest przede wszystkim kształcenie indywidualne, będące następstwem ogólnego przygotowania programowanego (realizowanego np. w ramach studiów wyższych, kursów doskonalących itp). Proces indywidualnego kształcenia zakłada istnienie listy celów i alternatywne materiały i środki realizacji tych celów (rysunek 3).

Przygotowanie indywidualne specjalistów OPBMR do wykonywania zadań w ramach sztabów, dowodztw i inspekcji międzynarodowych

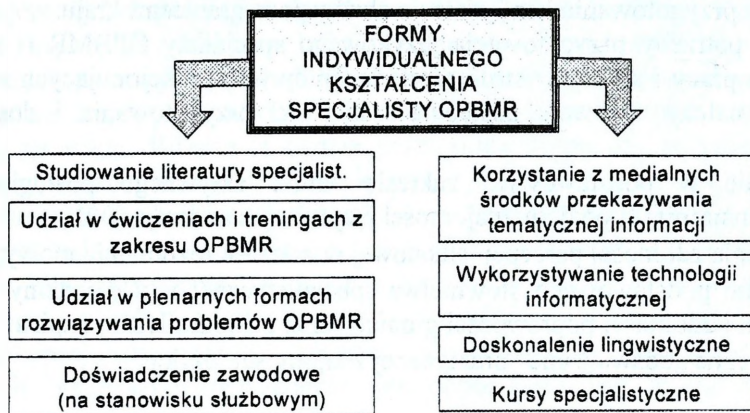

Rysunek 3. Składniki kształcenia indywidualnego

W procesie przygotowania indywidualnego także specjalisty OPBMR do wykonania konkretnego zadania jakim jest funkcjonowanie w składzie wojskowej struktury o międzynarodowym pochodzeniu uwzględnić można szereg stosowanych form szkoleniowych (rysunek 4) do których należą:

- studiowanie literatury specjalistycznej, zwłaszcza wydawnictw angielskojęzycznych, aktualnie zresztą powszechnie dostępnych;
- aktywny udział w ćwiczeniach i treningach z udziałem przedstawicieli państw sojusznicznych NATO;
- udział w plenarnych formach rozwiązywania problematyki wojskowej w odniesieniu do OPBMR;
- korzystanie z tematycznej informacji medialnej rozprzestrzenianej w formie elektronicznej, w wojsku;
- doskonalenie językowe;
- pogłębianie doświadczenia zawodowego wpływającego z działalności na zajmowanym stanowisku.

Przygotowanie indywidualne specjalistów OPBMR do wykonywania zadań w ramach sztabów, dowództw i inspekcji międzynarodowych

Rysunek 4. Formy indywidualnego kształcenia specjalisty OPBMR

W szczególnym odniesieniu się do problematyki doskonalenia zawodowego, mówiąc także w kategoriach ogólnych o udziale kogokolwiek, nawet bez uwzględnienia jego specjalności czyli przygotowania fachowego należy przyjąć za pewnik, że podstawą jakiegokolwiek aktywnego uczestnictwa za granicą jest znajomość języka (tutaj angielskiego), który jest podstawowym narzędziem porozumiewania się danej grupy. Znajomość języka w pojęciu ogólnym jest zatem punktem wyjścia w przygotowaniu kandydata na przedstawiciela kraju do struktur ponadkrajowych. Drugi problem to poziom praktycznej znajomości tego języka, a zakres wymagań wynikających z uczestnictwa w konkretnym zespole o strukturze międzynarodowej. Kadra naszych sił zbrojnych kształcona jest językowo według starannie opracowanych programów, stopniujących proces nauczania i zdobywania konkretnych sprawności językowych i później weryfikujących egzaminów, prowadzonych zgodnie ze standardami NATO (w odniesieniu do języka angielskiego). Cały ten proces ma oczywiście swój praktyczny wymiar, ale tylko w przypadku zapewnienia absolwentowi możliwości, jeśli nie doskonalenia posiadanych wiedzy i umiejętności to przynajmniej ich utrzymania. Jest to sprawa złożona, gdyż język jako abstrakcyjne narzędzie jest na tyle sprawnym, na ile jest używanym, i to używanym powszechnie oraz systematycznie. Poniekąd wiadomo, że nie zawsze w kraju istnieje możliwość praktyki językowej w ramach wykonywania obowiązków służbowych, a strona samodyscypliny w doskonaleniu języka indywidualnie, jak pokazuje życie, jest raczej bardzo wątpliwa i problematyczna.

Ze wszystkich rodzajów sprawności językowej największe praktyczne znaczenie ma zdolność rozumienia werbalnej strony języka. Jest to podstawa rozumienia treści poruszanych np. w trakcie odpraw służbowych (*meetingów*), a także komunikowania się za pomocą telefonu itp. Prowadząc rozważania znajomości języka należy uwzględnić także skład osobowy zespołu międzynarodowego, który może być złożony z osób posługujących się dla przykładu językiem angielskim jako obcym lub „natywnym”. Ponadto należy wiedzieć, że inaczej brzmi (zwłaszcza w fonetycznym wydźwięku) język angielski Brytyjczyka i inaczej Amerykanina, który z zasady stosuje „*amerykanizmy*”.

Następny, nie bez znaczenia aspekt znajomości języka to język specjalistyczny, właściwy dla konkretnej grupy przedmiotowego zainteresowania. Tu możemy mówić

o dziedzinie języka angielskiego, którą jest obrona przed bronią masowego rażenia. Obszar ten realnie oceniając nie jest nazbyt obszernym, gdyż jego trzon stanowi zasób leksykalny nie przekraczający w zasadzie 1000 słów i zwrotów, niemniej jednak problem ten powinien być uwzględniany w przygotowaniu kandydata do służby poza granicami kraju.

Reasumując potrzeby przygotowania językowego specjalisty OPBMR (i nie tylko) przewidywanego do pracy i służby w strukturach zadaniowych, funkcjonujących w składzie międzynarodowym należy zapewnić następujące kierunki przygotowania i doskonalenia językowego:

- opanowanie w podstawowym zakresie sztuki aktywnego posługiwania się językiem. Jest to co najmniej II poziom znajomości języka wg standardu 6001;
- doskonalenia zdolności percepcji słuchowej w zakresie rozumienia mowy;
- opanowanie podstawowego słownictwa specjalistycznego (z dziedziny OPBMR) tak w rozumieniu jak i zdolności poprawności gramatycznej i ortograficznej zapisu;
- systematyczne „odświeżanie” praktycznej znajomości języka.

Zakładając, że problem językowy kandydata do omawianej służby jest rozwiązany przynajmniej w stopniu dostatecznym, w stosunku do zagadnień poruszonych dotychczas można zaprezentować kilka stwierdzeń, które powinny scharakteryzować obszar tzw. profesjonalnego przygotowania do pracy czy służby na konkretnym stanowisku w strukturach ponadkrajowych.

Jak wynika z dotychczasowych doświadczeń osoby kierowane zwłaszcza na konkretne stanowiska, niezależnie od przygotowania dotychczasowego, przechodzą dodatkowe, specyficzne szkolenia bądź tylko instruktaże organizowane i prowadzone przez stronę przyjmującą kandydata. Nie mniej jednak oczekuje się od takiego kandydata wyrobionych zdolności interoperacyjnych, (rysunek 5), a więc znajomości stałych procedur postępowania właściwych do konkretnego działania.

Rysunek 5. Zakres wiedzy i umiejętności

Procedury te obejmują zagadnienia ogólnie określane jako ogólnowojskowe oraz specjalistyczne, w tym przypadku odnoszące się do zagadnień obrony przed bronią masowego rażenia. W obszarze ogólnych zdolności interoperacyjnych znajdują się zasady pracy sztabu, w tym znajomość kompetencji zwłaszcza najważniejszych komórek organizacyjnych. Bywa często, że występują struktury lub bezpośrednie relacje służbowe w konfiguracjach niespotykanych w naszych siłach zbrojnych. Stąd praktyczna wiedza i umiejętności zdobyte na przykładzie krajowych rozwiązań w tym szczególnym przypadku prawdopodobnie nie zdadzą się na wiele. Wiedza ta będzie szczególnie cenna dla omawianego kandydata na początku jego działalności w danej strukturze. Z doświadczenia wiadomo bowiem, że wraz z czasem stażu na danym stanowisku żołnierz na zasadzie rutyny nabywa tzw. obycia, czyli zdolności swobodnego poruszania się w zakresie swych kompetencji. Należy jednak kierować się zasadą aby uwzględnić w doborze kandydata szczebel dowodzenia lub struktury organizacyjnej, w której on służbę pełnił (lub pełnił) w Polsce. Nie jest właściwe zatem kierowanie specjalisty szczebla związku taktycznego na stanowisko w strukturze sił połączonych. Najlepszym rozwiązaniem jest dobór kandydata ze szczebla o jeden poziom wyższego na niższy niż odwrotnie. Ma to swoje uzasadnienie w zakresie wymagań obsadzanego stanowiska oraz konieczności adaptacji do nowych warunków służby. Zdobyte w kraju doświadczenia w służbie w strukturach organizacyjnych wyższego szczebla dowodzenia pozwolą na łatwiejsze opanowanie zagadnień niższego szczebla, a posiadane rezerwy percepcyjne mogą być zagospodarowane na potrzeby adaptacyjne w nowym środowisku. Wadą takiego rozwiązania jest to, że zwykle (choć są wyjątki) w czasie służby zagranicznej pozostaje się na tym samym stanowisku, bez możliwości jego zamiany na inne w sztabie wyższego szczebla. Jednakże praktyka na konkretnym stanowisku zagranicznym pozwala zdobywać doświadczenia potrzebne w przyszłości do obsadzania stanowisk w wyższych strukturach dowodzenia.

Następny aspekt służby na stanowiskach w środowisku międzynarodowym to diametralna różnica charakteru stanowisk logistycznych i operacyjnych. Jakkolwiek problematyka OPBMR zawiera się w obszarze zagadnień operacyjnych i logistycznych rzadko można znaleźć specjalistów przygotowanych w kraju, łączących dobre opanowanie szczegółowych zagadnień natury operacyjnej i logistycznej, które można by w pełni wykorzystać zagranicą. Jest to specyfika wymagająca dużo wysiłku oraz praktyki w konkretnym środowisku, tj. danej strukturze.

Specjaliści logistyki OPBMR muszą posiadać przygotowanie w zakresie standardów organizacji zabezpieczenia logistycznego, zwłaszcza problematyki prawno-gospodarczej, właściwej do miejsca operacyjnego wykorzystania wojsk i niezbędnej w procesie pozyskiwania, gromadzenia i dystrybucji i eksploatacji sprzętu wojskowego oraz technicznego i środków materiałowo-technicznych.

Specjaliści z zakresu zagadnień operacyjnych, dotyczących OPBMR z jednej strony powinni posiadać dużą wiedzę ekspercką (teoretyczną z podbudową praktyczną) w zakresie działania broni masowego rażenia (materiałów niebezpiecznych, powodujących skażenia) z drugiej strony muszą doskonale znać dokumenty standaryzujące obronę przed bronią masowego rażenia oraz planowania i wykorzystania wojsk chemicznych (NBC), przede wszystkim chodzi o procedurę *AJP 3.8*, która zawiera elementarną wiedzę o obszarze zainteresowania specjalistycznego. Bardziej ukierunkowane wymagania dotyczą współpracy w poszczególnych dziedzinach OPBMR, np. system wykrywania skażeń wymaga dobrej znajomości procedur zawartych w serii dokumentów *ATP-45* (obecnie wersja B i B(bis)), *AEP-45*. Zagadnienia dowodowego pobierania prób skażonych materiałów wymaga przygotowania z zakresu *AEP 10 i 49*.

Obecne wyposażenie i wsparcie procesów kierowania i zarządzania w urzędzeniu pozwalające na automatyzację tak w dziedzinie przetwarzania jak i przekazywania danych

wymaga od kadry stosownego przygotowania informatycznego. W tym zawiera się posługiwanie się systemami komputerowymi stosowanymi do obróbki tekstu, grafiki, obliczeń itp. operacji. Niezbędnym minimum jest dobra znajomość pakietów biurowych typu *MS OFFICE*, programów obróbki grafiki, korzystania z Internetu i poczty elektronicznej.

Standardem przygotowania informatycznego jest obsługa komputera i urządzeń peryferyjnych jak skaner, drukarka, ploter, kamera cyfrowa itp.

Przygotowanie indywidualne specjalistów OPBMR do wykonywania zadań w ramach sztabów, dowództw i inspekcji międzynarodowych

Zasadnicze kierunki przygotowania specjalisty OPBMR

- *doskonalenie językowe*
- *osiąganie zdolności interoperacyjnych*
- *doskonalenie eksperckie w zakresie działania BMR*
- *przygotowanie informatyczne*

Rysunek 6. Zasadnicze kierunki przygotowania specjalisty OPBMR do służby zagranicznej

W podsumowaniu poruszonych problemów można wskazać zasadnicze kierunki jakie mogą wytyczać drogę przygotowania specjalisty OPBMR do działania w składzie struktur międzynarodowych. (rysunek 6) Są to min.:

- doskonalenie językowe (*język specjalistyczny*);
- osiągnięcie zdolności interoperacyjnych poprzez poznawanie specjalistycznych procedur OPBMR zawartych w operacyjnych SOP-ach, standardach (*STANAGI*), procedurach (*AJP, ATP, AEP*);
- doskonalenie eksperckie w zakresie właściwości działania BMR;
- opanowanie obsługi współczesnego sprzętu informatycznego stosowanego w procesie wspomaganie decyzyjnego i transferu informacji.

WNIOSKI

Seminarium zapoczątkowało szeroką dyskusję dotyczącą kierunków zmian w szkoleniu z obrony przed bronią masowego rażenia pododdziałów wojsk chemicznych i specjalistów OPBMR. Ambitne wymagania stawiane przez Sojusz, mające na celu wyprzedzające przygotowanie wojsk do skutecznej ochrony i podejmowania działań w sytuacjach skażeń, zaowocowały „mobilizacją technologiczną i techniczną”. Wprowadzanie na wyposażenie wojsk zaawansowanych technicznie systemów oraz adaptacja kolejnych procedur sojuszniczych, wymusza potrzebę w pełni profesjonalnego przygotowania stanów osobowych do wykonania specjalistycznych zadań.

Tworząc nowoczesny system obrony przed bronią masowego rażenia w Siłach Zbrojnych RP, stajemy przed historycznym wyzwaniem budowy elastycznych struktur, mobilnych i w pełni profesjonalnych komponentów OPBMR, mogących sprostać warunkom współczesnego teatru działań w kraju i zagranicą. Niewątpliwie, udział specjalistów i pododdziałów wojsk chemicznych w prowadzonych operacjach poza granicami kraju wyposażają nas w doświadczenia, bez których realizacja nakreślonych w planach rozwoju zadań byłaby dalece niedoskonała. Poczucie odpowiedzialności za realizację kluczowych zmian w przełomowym okresie dla tworzenia nowych zdolności OPBMR w ramach NATO i UE, muszą posiadać wszystkie ogniwa systemu OPBMR. Realizacja śmiałych planów może postępować sukcesywnie przy pełnej świadomości wypełnianej misji na wszystkich szczeblach dowodzenia. Bezsprzecznie, szkolenie będzie odgrywać istotną rolę w procesie zapewniania bezpieczeństwa od różnorodnych zagrożeń wynikających z proliferacji i terroryzmu z użyciem broni masowego rażenia. Posiadając sprawdzone rozwiązania narodowe, możemy bardziej zdecydowanie uzupełniać lub wprowadzać nowe zdolności do systemu obrony przed bronią masowego rażenia NATO i UE. Należy z właściwą determinacją promować w kraju i zagranicą osiągnięcia w tym zakresie.

Jednocześnie, pragnę wyrazić przekonanie, że przekazane w czasie seminarium doświadczenia będą stanowić podstawę pogłębionych analiz i dociekań naukowych, wskazując kierunki dalszych zmian systemu przygotowania komponentów OPBMR do prowadzenia operacji.

Zasadnicze wnioski:

1. Cele seminarium zostały zrealizowane. Poruszana w trakcie seminarium problematyka wskazuje na potrzebę podjęcia szerszej dyskusji dotyczącej przygotowania (w tym zabezpieczenia logistycznego) komponentów OPBMR do realizacji misji poza granicami kraju. Dlatego też celowym jest powołanie stosownego zespołu specjalistów do analizy wniosków i wprowadzenia stosownych zmian do realizowanych i planowanych prac B+R i W.

2. Zasadnym jest opracowanie przez instytucję koordynującą - Generalny Zarząd Wsparcia P-7, wieloletniego kalendarza wszystkich spotkań o charakterze naukowym (tj. warsztatów, seminariów i konferencji) realizowanych w akademiach, wyższych szkołach oficerskich, ośrodkach szkolenia i rodzajach Sił Zbrojnych w celu skupienia wysiłku intelektualnego do rozwiązania istotnych problemów SZ RP w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia.

3. Należy przygotować i przeprowadzić (w Centrum Szkolenia OPBMR w SZ RP – 2006r.) konferencję naukową, której celem będzie nakreślenie wizji systemu obrony przed bronią masowego rażenia w SZ RP do 2030r. Przyjęte rozwiązania pozwolą na zbudowanie realistycznych programów rozwoju systemu OPBMR.

4. Programy szkolenia pododdziałów przygotowywanych do wykonywania misji poza granicami kraju powinny być opracowane przy współudziale praktyków, którzy realizowali zadania w podobnych warunkach.

Załączniki

Prezentacje przedstawione na seminarium:

1. Założenia i wymagania systemu szkolenia z OPBMR w SZ RP.....	51
2. Aktywność wojsk chemicznych na arenie międzynarodowej udział w operacjach i ćwiczeniach sojuszniczych.....	63
3. Udział komponentu OPBMR w operacji irackiej.....	76
4. Przygotowanie pododdziałów wojsk chemicznych do realizacji zadań sojuszniczych. Certyfikacja.....	85
5. Udział wojsk chemicznych w operacji zabezpieczenia igrzysk olimpijskich – Ateny 2004.....	96
6. Przygotowanie mobilnego laboratorium biologicznego do wykonywania zadań w Iraku.....	104
7. Przygotowanie pododdziałów wojsk chemicznych do realizacji zadań sojuszniczych. Certyfikacja.....	110
8. Przygotowanie indywidualne specjalistów OPBMR do wykonywania zadań w ramach sztabów, dowództw i inspekcji międzynarodowych.....	114

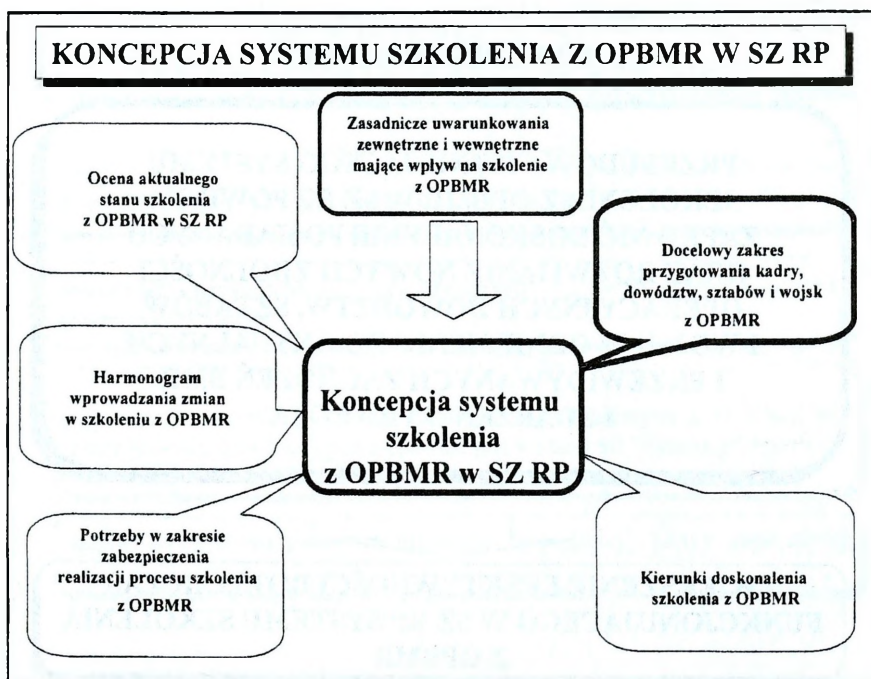

SZTAB GENERALNY WP

SZEFOSTWO OBRONY PRZED BRONIĄ MASOWEGO RAŻENIA

„ZAŁOŻENIA I WYMAGANIA SYSTEMU SZKOLENIA Z OPBMR W SZ RP”

**ZASADNICZE UWARUNKOWANIA
MAJĄCE WPLYW NA SZKOLENIE Z OPBMR**

1. Potrzeba dostosowania zakresu szkolenia dowództw, sztabów i wojsk z OPBMR do aktualnie istniejących i przewidywanych zagrożeń, misji i zadań SZ RP oraz kategorii gotowości bojowej jednostek wojskowych
2. Założenia doktrynalne dotyczące prowadzenia działań połączonych na i poza terytorium kraju w ramach narodowych, sojuszniczych i wielonarodowych operacji prowadzonych w ramach art. 5. i spoza art. 5 Traktatu Waszyngtońskiego
3. Utworzenie w strukturach SZ RP jednostek i pododdziałów zawodowych
4. Skrócenie do 9-ciu miesięcy czasu odbywania zasadniczej służby wojskowej
5. Postanowienia wynikające z nowej ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych
6. Zobowiązania sojusznicze i międzynarodowe (PCC, Cele SZ NATO, Siły Odpowiedzi NATO, Siły Reagowania UE, itd.)

MYŚL PRZEWODNIA

**PRZEBUDOWA ISTNIEJĄCEGO SYSTEMU
SZKOLENIA Z OPBMR W SZ RP POWINNA
ZAPEWNIĆ DOSKONALENIE POSIADANYCH
ORAZ ROZWIJANIE NOWYCH ZDOLNOŚCI
OPERACYJNYCH DOWÓDZTW, SZTABÓW
I WOJSK W ODNIESIENIU DO AKTUALNYCH
I PRZEWIDYWANYCH ZAGROŻEŃ BMR
I ZDARZEŃ TYPU ROTA**

**ZWIĘKSZENIE EFEKTYWNOŚCI DOTYCHCZAS
FUNKCJONUJĄCEGO W SZ RP SYSTEMU SZKOLENIA
Z OPBMR**

CEL SZKOLENIA Z OPBMR

Przygotowanie dowództw, sztabów i wojsk do wykonywania zadań w ramach narodowych, sojuszniczych i wielonarodowych operacji wojskowych na i poza terytorium kraju prowadzonych w warunkach zagrożenia i użycia BMR oraz wystąpienia zdarzeń innych niż uderzenia tą bronią (ROTA)

PRZYJĘTE ZAŁOŻENIA SYSTEM SZKOLENIA Z OPBMR POWINIEN:

stanować integralny element systemu szkolenia SZ RP

zapewniać przygotowanie sił zbrojnych do wykonywania zadań w warunkach skażeń

zapewniać priorytet realizacji zamierzeń szkoleniowych z OPBMR na rzecz jednostek wojskowych wchodzących w skład Sił Wysokiej Gotowości

zapewniać systematyczne podnoszenie kwalifikacji kadry zawodowej

**PRZYJĘTE ZAŁOŻENIA - cd.
SYSTEM SZKOLENIA Z OPBMR POWINIEN:**

zapewniać systematyczne przeszkalanie żołnierzy rezerwy przeznaczonych na stanowiska decydujące o zdolności bojowej jednostek

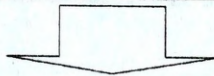
zapewniać szybkie wdrażanie do działalności szkoleniowej wypracowanych w ramach Sojuszu procedur w zakresie szkolenia z OPBMR

uwzględnić zmianę kierunków i skali zagrożeń BMR i zdarzeniami typu ROTA

uwzględnić potrzeby wsparcia procesu szkolenia poprzez posiadanie odpowiedniej bazy szkoleniowej

uwzględnić dotychczas sprawdzone i funkcjonujące w SZ RP rozwiązania oraz rozwiązania funkcjonujące w państwach NATO

KIERUNKI DOSKONALENIA

Uwzględnienie roli, miejsca i zadań Akademii Obrony Narodowej, Wojskowej Akademii Technicznej oraz Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Lądowych w systemie przygotowania i doskonalenia zawodowego kadry w SZ RP

Przejęcie przez Centrum Szkolenia OPBMR w SZ RP roli jednego z centrów szkolenia SZ państw NATO

KIERUNKI DOSKONALENIA

SZKOLENIE DOWÓDZTW I SZTABÓW

Priorytetem w szkoleniu z OPBMR zostaną objęte dowództwa i sztaby szczebla operacyjnego i taktycznego, jednostki wchodzące w skład Sił Wysokiej Gotowości Zdolne do Przerzutu, a w tym wydzielane do Sił Odpowiedzi NATO oraz do udziału w misjach pokojowych i stabilizacyjnych.

KIERUNKI DOSKONALENIA

Szkolenie dowództw i sztabów:

- ćwiczenia z dowództwami i sztabami do szczebla ZT włącznie powinny być prowadzone w całych SZ RP w warunkach użycia BMR oraz wystąpienia zdarzeń ROTA;
- ćwiczenia z dowództwami i sztabami szczebla operacyjnego i strategicznego powinny być prowadzone w całych SZ RP w warunkach zagrożenia użyciem i/lub użycia BMR oraz wystąpienia zdarzeń ROTA;

Podstawa: Organizacja szkolenia dowództw i sztabów w SZ RP (DD/7.1)

pkt.5 Zadania szkoleniowe: doskonalenie zdolności do przetrwania i kontynuowania działań w warunkach zagrożenia i użycia BMR oraz wystąpienia zdarzeń innych niż uderzenia tą bronią (ROTA)

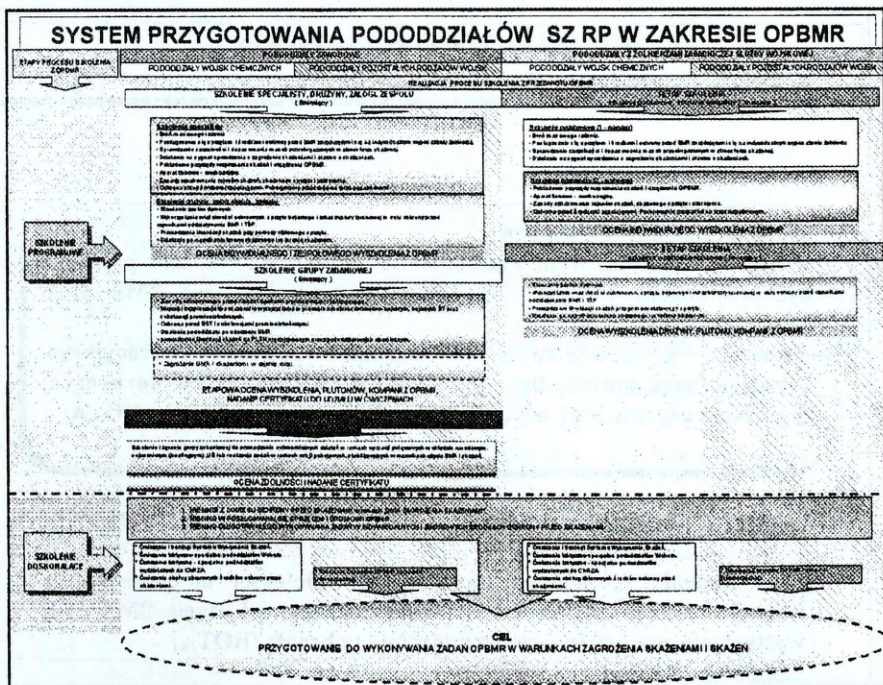
KIERUNKI DOSKONALENIA

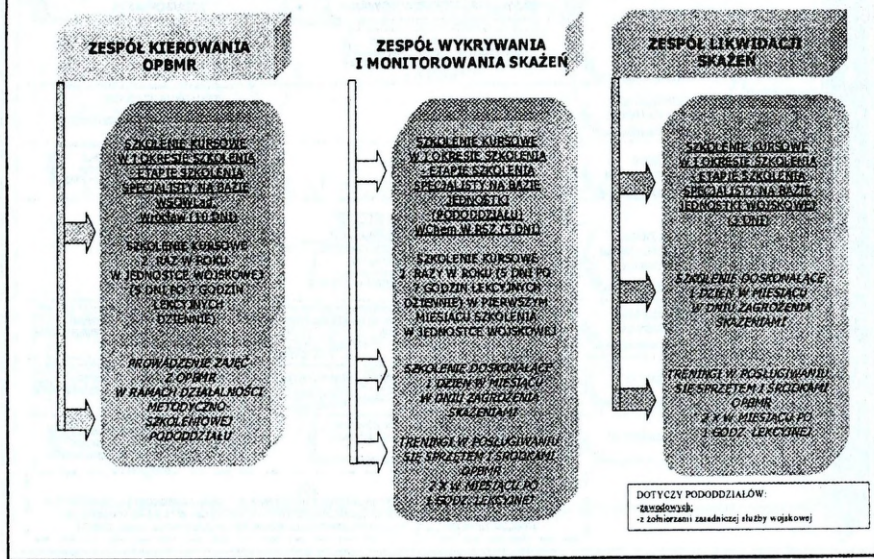
Szkolenie wojsk

Ćwiczenia z wojskami (ćwiczenia taktyczne i taktyczno-specjalne) powinny być prowadzone w całych SZ RP w warunkach użycia BMR i wystąpienia zdarzeń ROTA

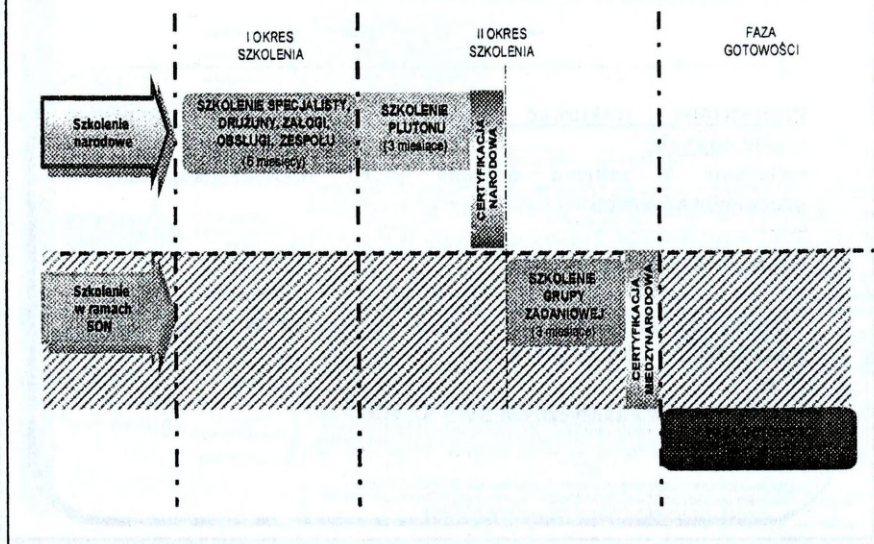
Podstawa: Doktryna Szkolenia SZ RP(DD/7)

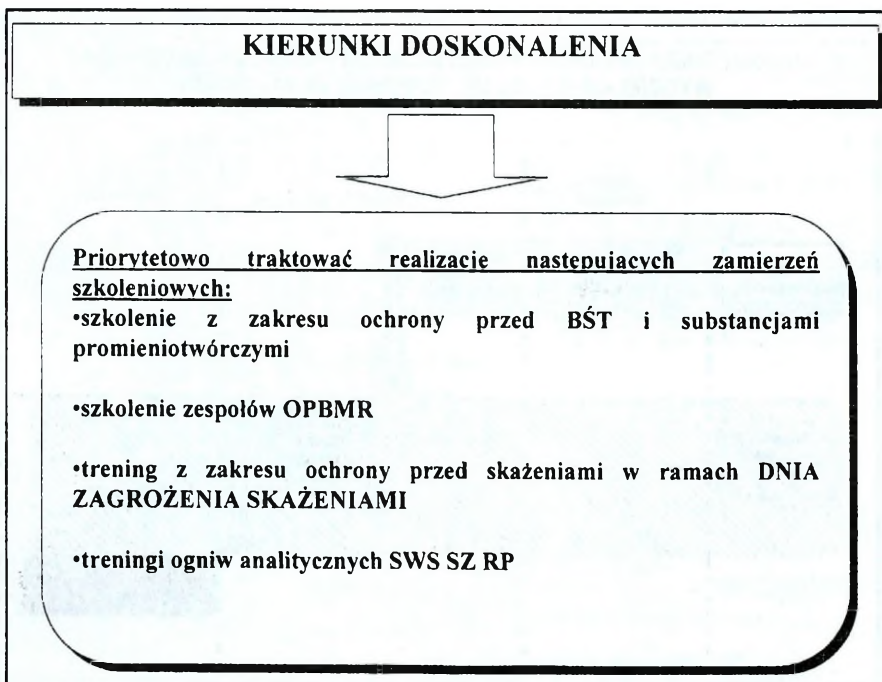
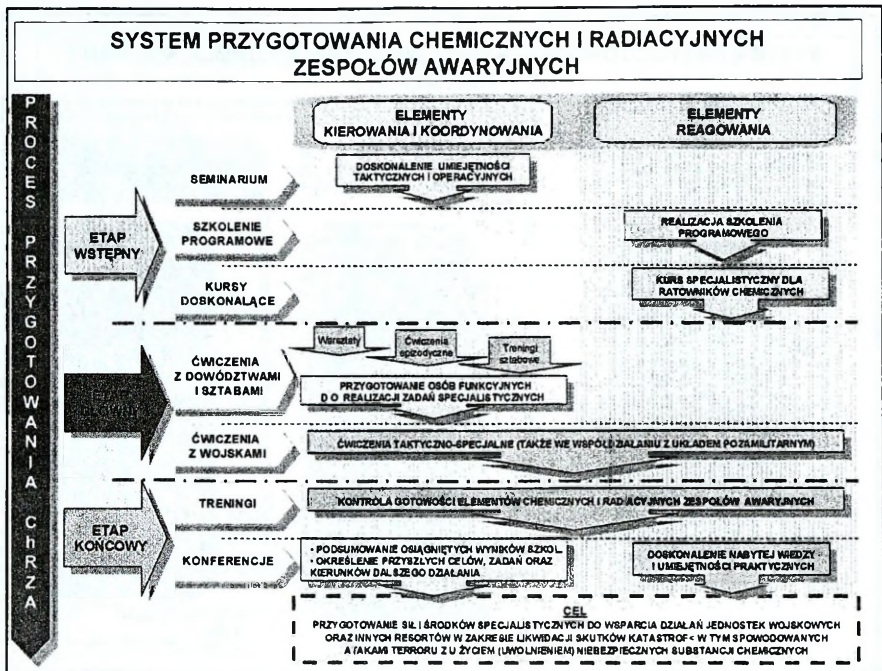

SYSTEM PRZYGOTOWANIA ZESPOŁÓW OPBMR SZCZEBŁA KOMPANII (RÓWNORZĘDNEJ)

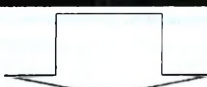

STRUKTURA SZKOLENIA PODODZIAŁÓW WOJSK CHEMICZNYCH WYDZIELANYCH DO SIŁ ODPOWIEDZI NATO (SON)

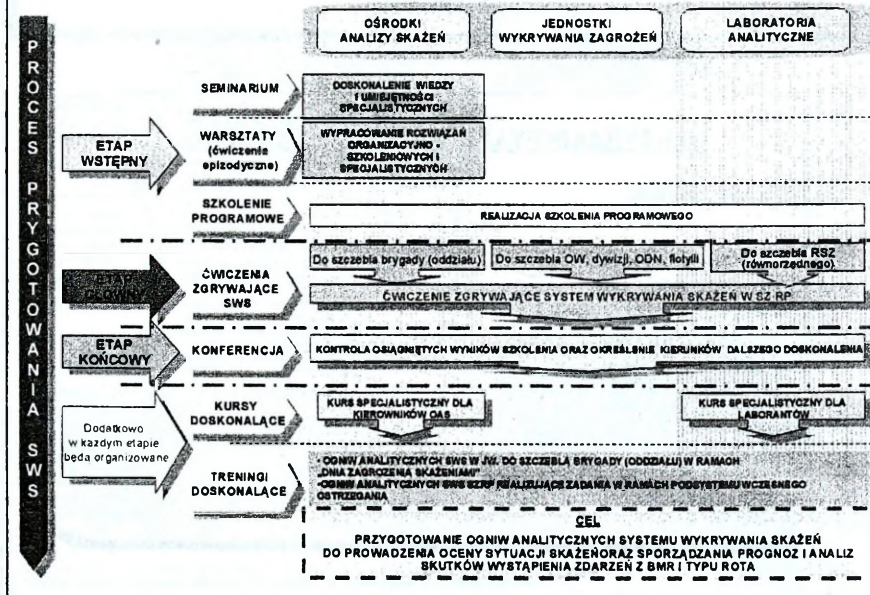
KIERUNKI DOSKONALENIA

Wprowadzenie w SZ RP zawodów użytecznie - bojowych dla:

- pododdziałów rozpoznania skażeń
- pododdziałów likwidacji skażeń
- zespołów OPBMR

SYSTEM PRZYGOTOWANIA OGNIW ANALITYCZNYCH SWS SZ RP

**ZABEZPIECZENIE REALIZACJI PROCESU SZKOLENIA
Z OPBMR**

BAZA SZKOLENIOWA:

- infrastruktura szkoleniowa
- baza gabinetowa
- urządzenia szkolno - treningowe

**ZABEZPIECZENIE REALIZACJI PROCESU SZKOLENIA
Z OPBMR**

OPRZYRZĄDOWANIE PROCESU SZKOLENIA:

- programy szkolenia
- instrukcje
- metodyki
- poradniki
- podręczniki
- zestawienia norm szkoleniowych

WNIOSKI KOŃCOWE

1. Koncepcja systemu szkolenia z OPBMR w SZ RP zapewnia przyjęcie takich rozwiązań organizacyjno-szkoleniowych w procesie szkolenia z OPBMR, które zwiększą efektywność w zakresie przygotowania dowództw, sztabów i wojsk do działania w warunkach skażeń

2. Główny wysiłek w obszarze szkolenia z OPBMR należy skupić na zapewnieniu dalszego rozwoju CSOPBMR w SZ RP, oraz tworzeniu właściwych warunków w zakresie rozbudowy i modernizacji bazy szkoleniowej, a także zabezpieczeniu procesu szkolenia w środki materiałowo - techniczne.

SZTAB GENERALNY WP

SZEFOSTWO OBRONY PRZED BRONIĄ MASOWEGO RAŻENIA

AKTYWNOŚĆ WOJSK CHEMICZNYCH NA ARENIE MIĘDZYNARODOWEJ UDZIAŁ W OPERACJACH I ĆWICZENIACH SOJUSZNICZYCH

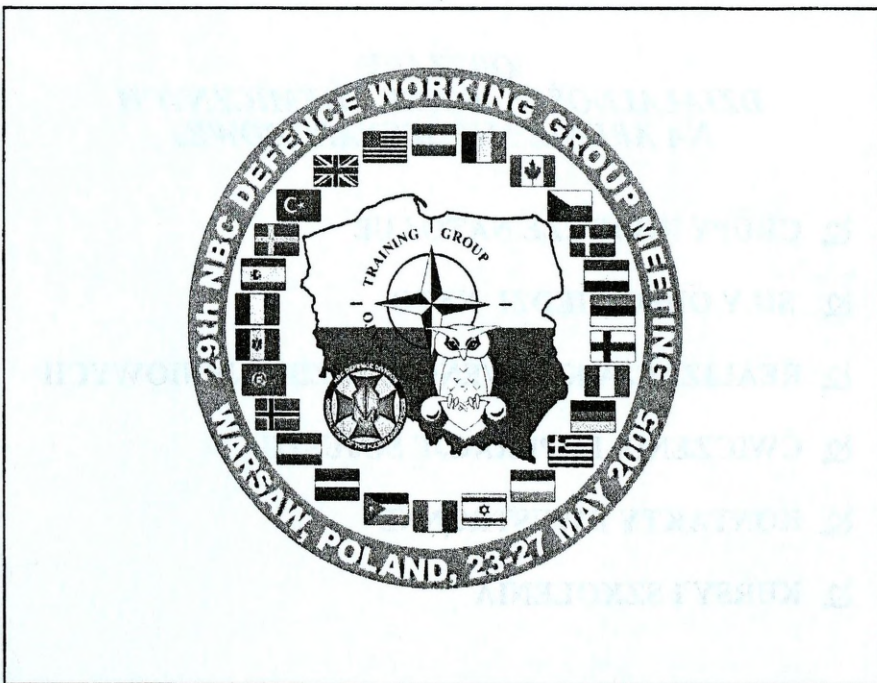
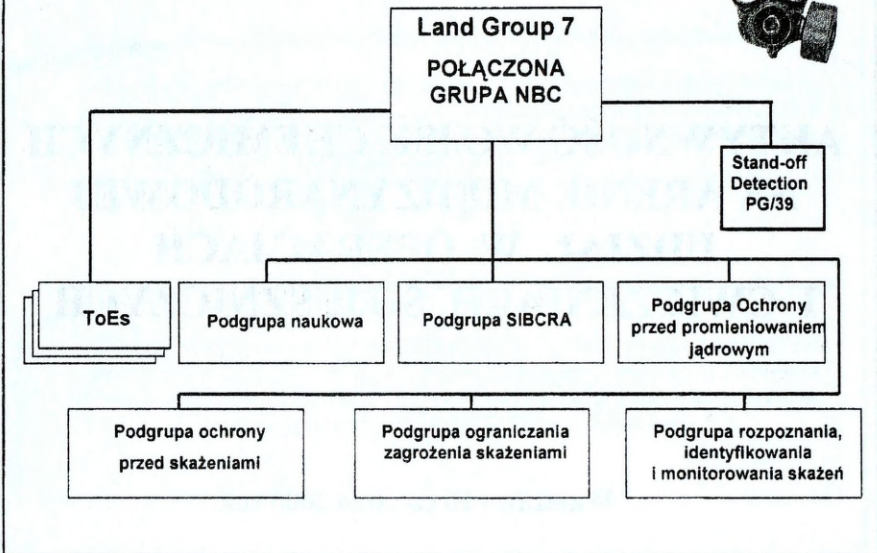
Warszawa 16 czerwca 2005 rok

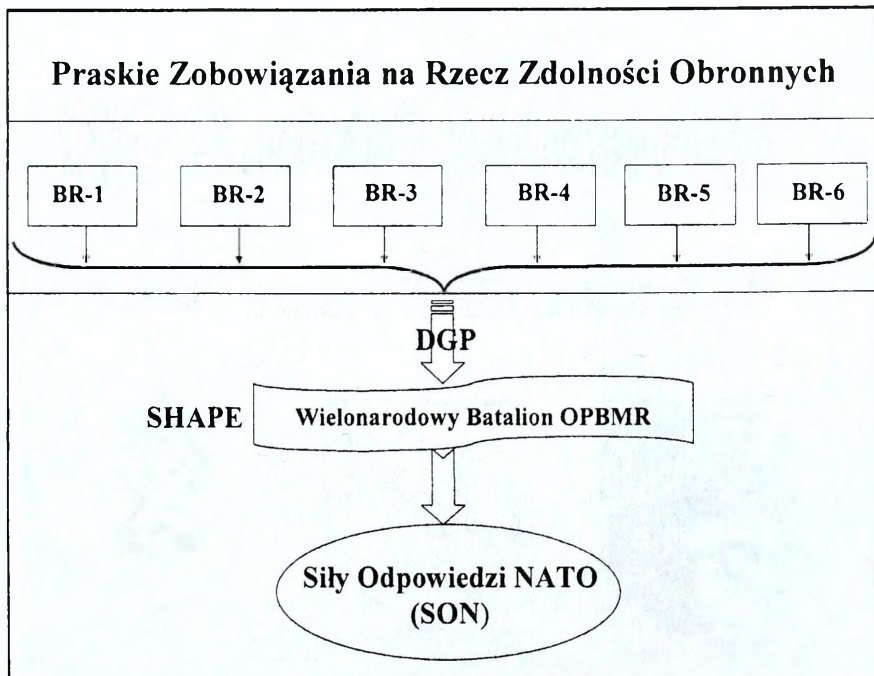
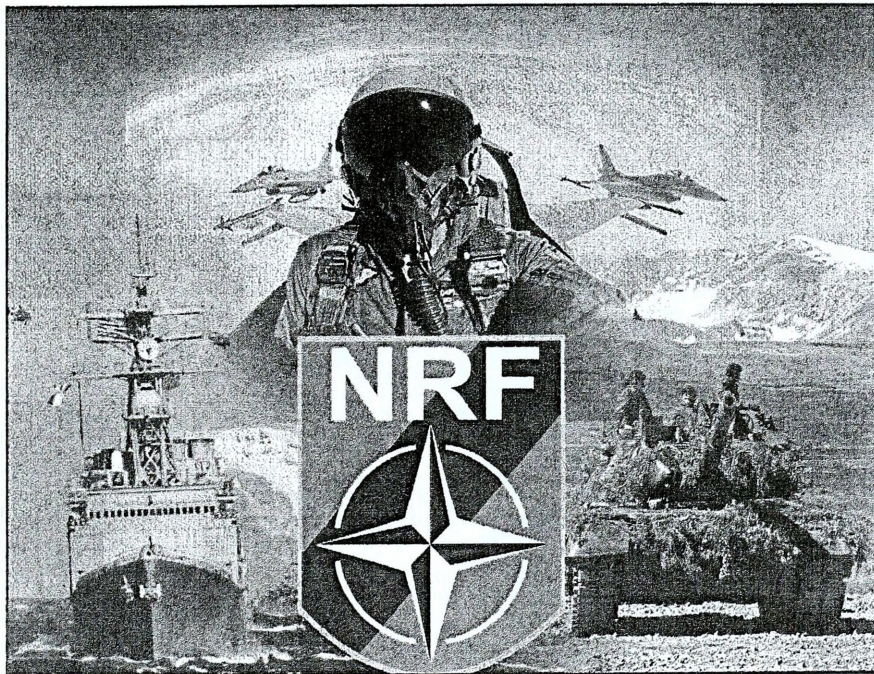
OBSZARY DZIAŁALNOŚCI WOJSK CHEMICZNYCH NA ARENIE MIĘDZYNARODOWEJ

- ⌘ **GRUPY ROBOCZE NATO i UE**
- ⌘ **SIŁY ODPOWIEDZI NATO**
- ⌘ **REALIZACJA KONWENCJI ROZBROJENIOWYCH**
- ⌘ **ĆWICZENIA I OPERACJE SOJUSZU**
- ⌘ **KONTAKTY DWUSTRONNE**
- ⌘ **KURSY I SZKOLENIA**

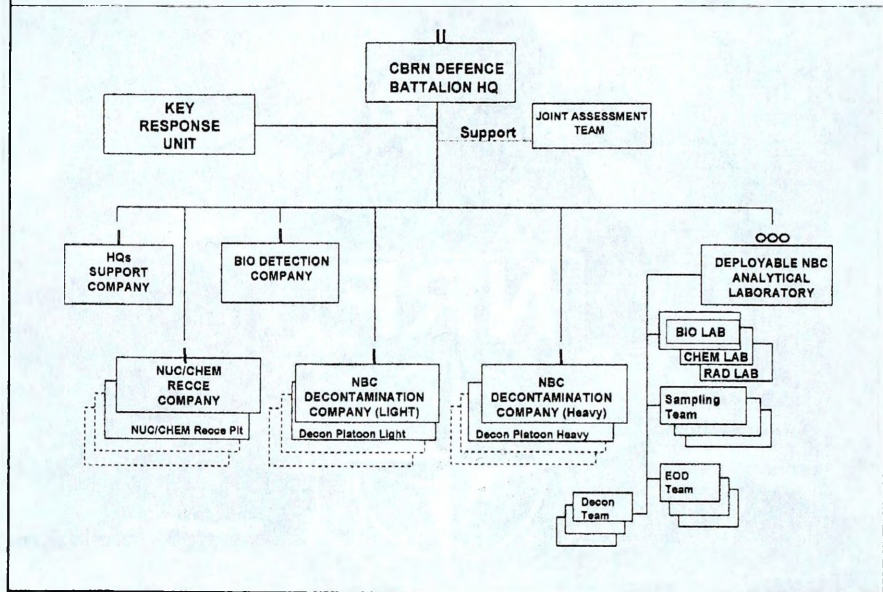

STRUKTURA LG 7

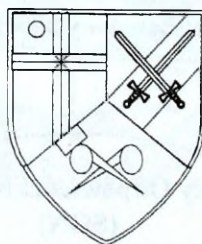

OGÓLNA STRUKTURA ORGANIZACYJNA WIELONARODOWEGO BATALIONU OPBMR

Wielonarodowy Batalion OPBMR

Multinational CBRN Defence Battalion

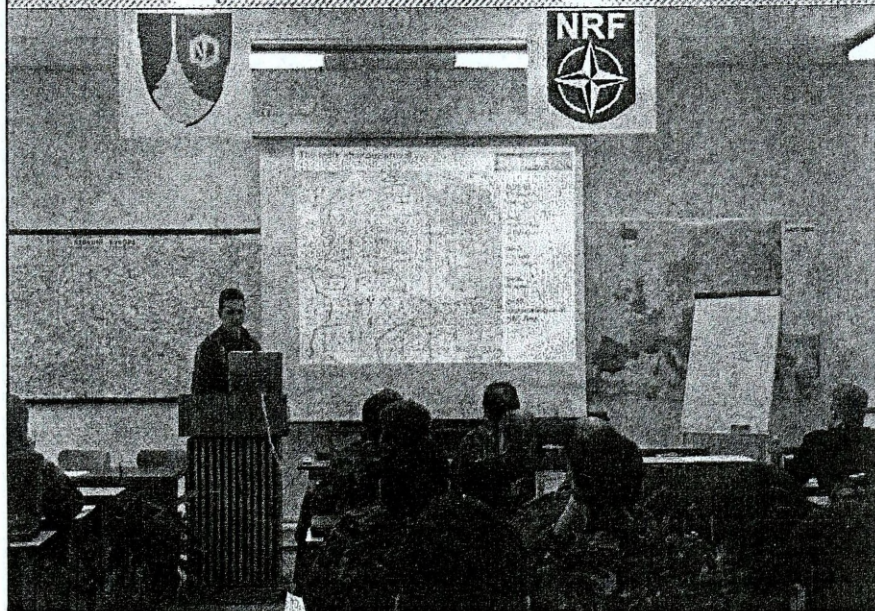

PIERWSZY WIELONARODOWY BATALION OPBMR

LIBEREC styczeń 2004 rok

**PROCES OSIAGANIA GOTOWOCI
PRZEZ WIELONARODOWY BATALION OPBMR**

„DESTINGUISHED GAMES”

WIZYTA PREZYDENTA RP

PLUTON LIKWIDACJI SKAZEN

Wielonarodowy Batalion OPBMR

Zestaw IV

PROCES PRZYGOTOWANIE Mn CBRN Def. Bn

ĆWICZENIE CERTYFIKUJĄCE

Wielonarodowy Batalion OPBMR

Zestaw V

PROCES PRZYGOTOWANIE Mł CBRN Def. Bn (5 SON)

**KONWENCJA O ZAKAZIE PROWADZENIA BADAŃ,
PRODUKCJI, SKŁADOWANIA I UŻYCIA BRONII
CHEMICZNEJ ORAZ O ZNISZCZENIU JEJ ZAPASÓW**

**PÓLSKI ZESPÓŁ UCZESTNICZĄCY W ĆWICZENIU
„ASSITEX-1”**

FRANCJA

UDZIAŁ W ĆWICZENIU PODODDZIAŁÓW NBC FRANCJI

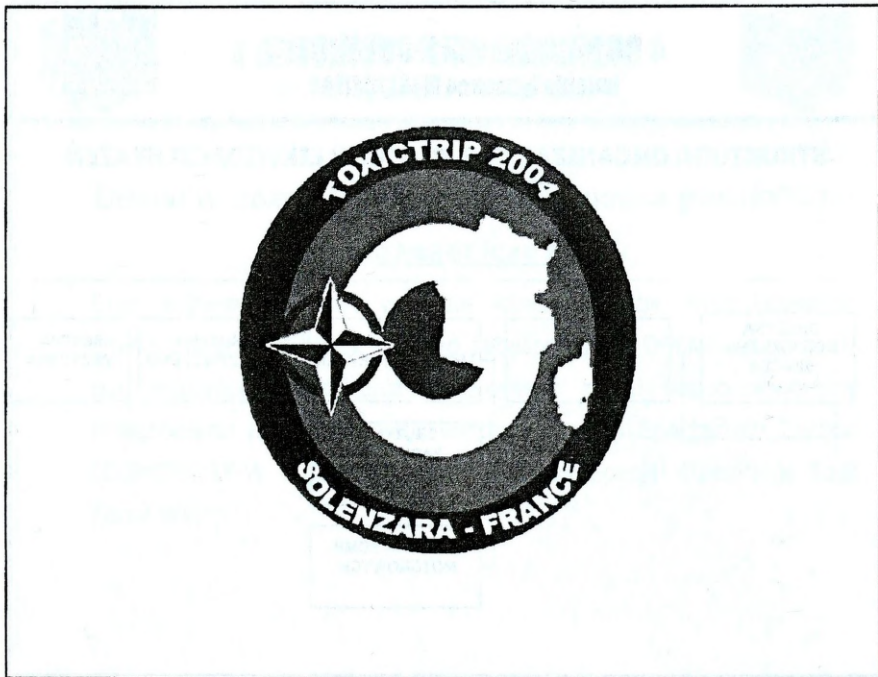
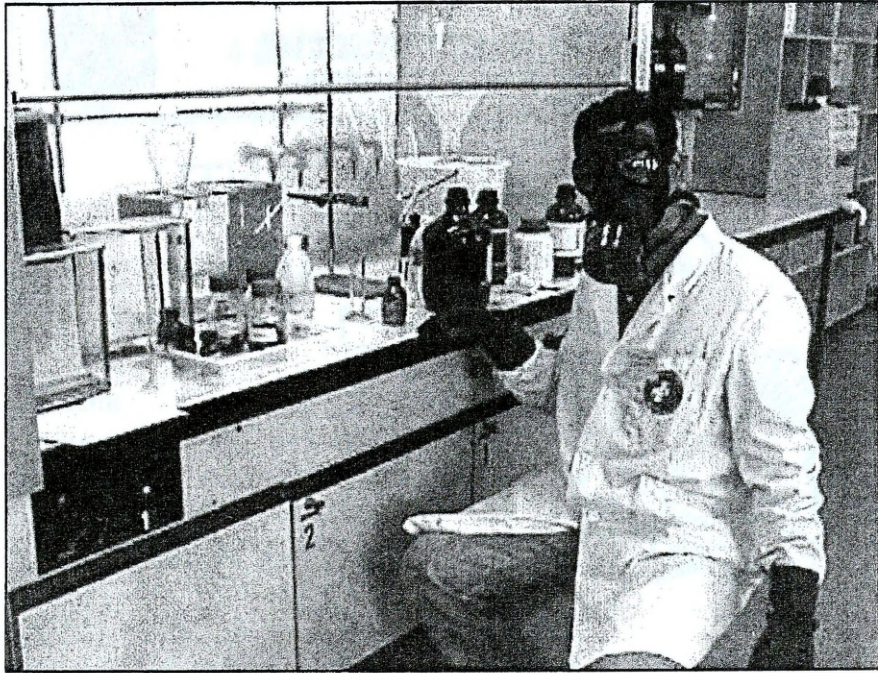

**UDZIAŁ W ĆWICZENIU SYSTEMU WYKRYWANIA SKAŻEŃ
„BRAVE BEDUIN”**

**KURSY
SZKOLENIA**

4 BRODNICKI PUŁK CHEMICZNY
imienia Ignacego MOŚCICKIEGO

UDZIAŁ KOMPONENTU OPBMR W OPERACJI IRACKIEJ.

OPRACOWAŁ
kpt. mgr inż. Norbert HOŁYSZ
4 Brodnicki Pułk Chemiczny
im. I. Mościckiego w Brodnicy

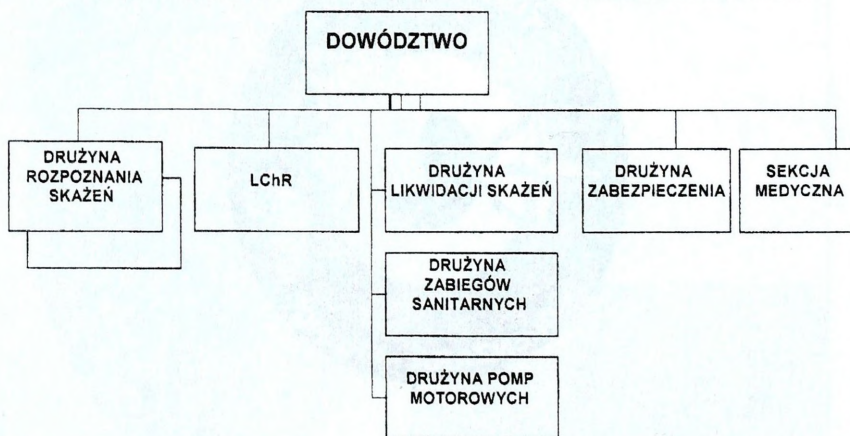
1

4 BRODNICKI PUŁK CHEMICZNY
imienia Ignacego MOŚCICKIEGO

STRUKTURA ORGANIZACYJNA PLUTONU LIKWIDACJI SKAŻEŃ

2

4 BRODNICKI PUŁK CHEMICZNY
Imienia Ignacego MOŚCICKIEGO

**ZASADNICZY SPRZĘT
PLUTONU LIKWIDACJI SKAŻEŃ**

Instalacja IRS 2

BRDM 2 rs

ZWD- 3

LChR

UG – 72

Motopompa M8/8PO8

RWSPChem

Samochód C-T śr. ład.

Sanitarka SCAM-SM-50

Ogółem stanowi to 18 jednostek sprzętu.

3

4 BRODNICKI PUŁK CHEMICZNY
Imienia Ignacego MOŚCICKIEGO

**Udział w operacji Iraqi Freedom można podzielić na
dwa zasadnicze etapy.**

Etap pierwszy - pobyt w bazie lotniczej, gdzie wraz kompanią chemiczną USA wchodził w skład zabezpieczenia OPBMR bazy, gdzie pod względem dowodzenia i kierowania został podporządkowany Połączonemu Koalicyjnemu Dowództwu operacji Specjalnych Zachód (COMCJSOTF-W – Combined Coalition Joint Special Operations Task Force West).

4

4 BRODNICKI PUŁK CHEMICZNY
Imienia Ignacego MOŚCICKIEGO

Etap drugi - organizacja Camp Alfa w Babilonie, Camp Charlie w Al Hillah zabezpieczenie działań grupy przygotowawczej Międzynarodowej Dywizji Centrum-Południe w Iraku, a po przybyciu sił głównych dywizji wykonywanie zadań na jej korzyść.

5

4 BRODNICKI PUŁK CHEMICZNY
Imienia Ignacego MOŚCICKIEGO

W etapie pierwszym w toku prowadzonych działań na terytorium Iraku stopień zagrożenia atakiem z użyciem BMR zmieniał się od bardzo wysokiego początkowej fazy operacji do niskiego po jej zakończeniu.

W tym czasie pluton otrzymał zadanie:

- utrzymywania w gotowości nr 3 do prowadzenia likwidacji skażeń dwóch punktów likwidacji skażeń na terenie bazy,
- utrzymywania w ciągłej gotowości laboratorium chemiczno-radiometrycznego do przyjmowania próbek oraz dokonywania analiz;
- monitoring sytuacji skażeń w rejonie bazy.

6

4 BRODNICKI PUŁK CHEMICZNY Imienia Ignacego MOŚCICKIEGO

Ponadto, po zakończeniu głównych działań wojennych, plisk przystąpił do realizacji zadań:

- służba patrolowa i eskortowa na terenie bazy;
- utrzymywanie sił i środków zdolnych do gaszenia pożaru w rejonie bazy;
- utrzymywanie zespołu medycznego do dyspozycji strony amerykańskiej w nagłych wypadkach.

7

4 BRODNICKI PUŁK CHEMICZNY Imienia Ignacego MOŚCICKIEGO

Zasadnicze wnioski wypracowanymi na tym etapie działania to:

- ujednoczenie systemu alarmowania o skażeniu i oznaczania stref skażonych oraz wprowadzenie stopni zagrożenia chemicznego (MOPP – stopień gotowości ISOPS);
- dostosowanie procedury prowadzenia likwidacji skażeń do posiadanych sił i środków, a w szczególności do zapasów wody i czasu przebywania w odzieży ochronnej w warunkach wysokich temperatur;
- w celu zabezpieczenia sprawnej pracy na placu likwidacji skażeń efektywniejsze jest przydzielenie dowódcy placu konkretnej liczby żołnierzy z pododdziałów innych niż te, które uległy skażeniu;

8

4 BRODNICKI PUŁK CHEMICZNY **Imienia Ignacego MOŚCICKIEGO**

- priorytetowe traktowania zabiegów sanitarnych zakończone szczegółowym badaniem medycznym i obserwacją min. 12 godziną;
- traktowanie wyposażenia indywidualnego poza bronią, optoelektroniką, amunicją, hełmami i środkami łączności jako przedmioty jednorazowe, których nie poddawano likwidacji skażeń tylko paliło;
- potrzeba opracowania dokładnych procedur likwidacji skażeń broni, optoelektroniki, amunicji, hełmów i środków łączności, zawierających 4 etapy jej prowadzenia (tak jak w przypadku likwidacji skażeń sprzętu) z zastosowaniem odkaźników, które nie uszkadzały by w/w materiałów;

9

4 BRODNICKI PUŁK CHEMICZNY **Imienia Ignacego MOŚCICKIEGO**

- szczegółowa kontrola przedmiotów oddawanych żołnierzom po prowadzonej likwidacji skażeń na placu zabiegów sanitarnych;
- pozostawienie sprzętu po zabiegach w rejonie zbiórki i kontrola stopnia odkażenia przez laboratorium po upływie min. 12 godzin
- celowe jest opracowanie procedur pomocy żołnierzom skażonym i rannym jednocześnie, szkolenie służb medycznych lub chemików z w/w problematyki oraz wyposażenie w niezbędny sprzęt (jednorazowy lub wykonany z materiałów łatwych do odkażenia);
- opracowanie szczegółowego algorytmu badania próbek (rozpoczęcie od badań od wykorzystania papierków wskaźnikowych, poprzez przyrządy rozpoznania skażeń na próbach laboratoryjnych kończąc);

10

4 BRODNICKI PUŁK CHEMICZNY Imienia Ignacego MOŚCICKIEGO

- przeprowadzone w komorze KG-12 sprawdzenie szczelności masek żołnierzy polskich i amerykańskich potwierdziło zasadność tej metody badań. Wszyscy żołnierze amerykańscy przed ćwiczeniami mieli sprawdzoną szczelność masek za pomocą specjalistycznych urządzeń, bez stosowania odczynników chemicznych. Podczas ćwiczenia w komorze gazowej okazało się, iż w dalszym ciągu około 10 – 20 % masek było nieszczelnych;
- we wspólnym wykonywaniu zadań pomocne jest poznanie sprzętu specjalistycznego wojsk koalicji, co znacznie ułatwia prace.

11

4 BRODNICKI PUŁK CHEMICZNY Imienia Ignacego MOŚCICKIEGO

W drugim etapie udziału w operacji Iraqi Freedom zasadniczymi zadaniami postawionymi przed plutonem było:

- organizacja, rozbudowa baz w Babilonie i Al Hillah;
- wydzielanie żołnierzy i sprzętu ze składu plutonu do konwojów organizowanych przez grupę przygotowawczą po obszarze przyszłej odpowiedzialności MND CS;
- ochrona bazy logistycznej w m. AL Hillah.

12

4 BRODNICKI PUŁK CHEMICZNY
Imienia Ignacego MOŚCICKIEGO

Po przybyciu sił głównych dywizji:

- zabezpieczenie pod względem OPBMR sił dywizji;
- neutralizowanie wycieków niebezpiecznych dla ludzi i środowiska naturalnego substancji chemicznych wykorzystywanych w procesie produkcji przemysłowej;
- wydzielanie żołnierzy do składu patroli i konwojów organizowanych przez batalion dowodzenia dywizji;
- zabezpieczenie rozpoznania skażeń masowych grobów znajdujących przez siły koalicji na terytorium Iraku;

13

4 BRODNICKI PUŁK CHEMICZNY
Imienia Ignacego MOŚCICKIEGO

- kontrola znalezionej amunicji, przedmiotów niebezpiecznych, pozostawionego lub zniszczonego sprzętu oraz miejsc w których została użyta amunicja ze zubożonym uranem;
- dezynfekcja obiektów użyteczności publicznej o dużych kubaturach, w których stwierdzono obecność insektów lub bakterii chorobotwórczych;

14

4 BRODNICKI PUŁK CHEMICZNY
Imienia Ignacego MOŚCICKIEGO

Zebrane doświadczenia w tym etapie prowadzą do poniższych wniosków:

- w procesie szkolenia celowym wydaje się planować większą ilość zajęć ogólnowojskowych, a w szczególności z zasad patrolowania i konwojowania;
- w ramach przygotowania do misji należy zapoznać żołnierzy z budową amunicji i rakiet występujących w rejonie konfliktu oraz sposobem oznaczania amunicji chemicznej i jądrowej wszystkich stron konfliktu;

15

4 BRODNICKI PUŁK CHEMICZNY
Imienia Ignacego MOŚCICKIEGO

- wykorzystanie w szkolenie w kraju do szkolenia trzech kompletów odzieży filtracyjnej FOO-1 na szczeblu batalionu – samodzielna kompania jest niewystarczająca, ponieważ wielu żołnierzy dywizji nie znało jej budowy oraz nie potrafiło jej zakładać;
- zmianie powinny ulec programy strzelań, których obecna stosunkowo statyczna forma nie jest adekwatna do sytuacji rzeczywistych z którymi żołnierze spotykają się w rejonie misji;

16

4 BRODNICKI PUŁK CHEMICZNY **Imienia Ignacego MOŚCICKIEGO**

- w czasie zajęć przygotowawczych przed misją należałoby wyposażyć żołnierzy w cały sprzęt jaki będą posiadali przy sobie w rejonie misji, warunki prowadzenia zajęć maksymalnie zbliżyć do panujących w rejonie misji;
- w ramach szkolenia logistycznego organizować zajęcia z zasad przygotowania sprzętu do przerzutu transportem powietrznym i morskim;

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ
CENTRUM SZKOLENIA
OBRONY PRZED BRONIĄ MASOWEGO RAŻENIA

PRZYGOTOWANIE
PODODDZIAŁÓW WOJSK
CHEMICZNYCH DO REALIZACJI
ZADAŃ SOJUSZNICZYCH
CERTYFIKACJA

WARSZAWA

NRF 4

Mn CBRN Def Bn
HOEXTER
NIEMCY

Ćwiczenie z udziałem wydzielonych sił pisk

WARSZAWA

GLÓWNE PRZEDMIOTY PODLEGAJACE OCENIE

• w dowództwie batalionu:

- prowadzenie operacyjnego planowania działań w operacji wymuszania pokoju;
- sprawdzenie systemu dowodzenia i łączności międzynarodowych komponentów TCN;
- zapewnienie interoperacyjności w systemach komunikacji;
- ustalenie systemu uzupełniania i napraw;
- ustalenie systemu meldunkowego;
- sprawdzenie systemu ostrzegania, alarmowania i powiadamiania o użyciu BMR w pododdziałach;

WARSZAWA

GLÓWNE PRZEDMIOTY PODLEGAJACE OCENIE

• w zakresie likwidacji skażeń:

- organizacja rekonesansu placu do prowadzenia likwidacji skażeń;
- sprawdzenie działania na punkcie nawiązania współdziałania z przedstawicielem skażonych wojsk;
- dowodzenie oraz sposób prowadzenia likwidacji skażeń osób, wyposażenia, sprzętu, dróg, terenu, obiektów inżynieryjnych, lotnisk;
- sprawdzenie jakości przeprowadzenia zabiegów sanitarnych i likwidacji skażeń;
- kontrola efektywności odkażenia materiałów /wyposażenia/, które jest zwracane żołnierzom;

WARSZAWA

GŁÓWNE PRZEDMIOTY PODLEGAJĄCE OCENIE

- **w zakresie rozpoznania chemicznego i promieniotwórczego:**

- prowadzenie rozpoznania BMR w czasie prowadzenia marszu i na posterunkach;
- prowadzenie monitoringu sytuacji skażeń;
- wykrywanie i identyfikacji substancji radioaktywnych i chemicznych;
- weryfikacja procedur wykrycia TŚP /ROTA/;
- weryfikacja pomiaru i przesyłania lokalnych warunków METEO;

WARSZAWA

GŁÓWNE PRZEDMIOTY PODLEGAJĄCE OCENIE

- **w zakresie pobierania, oczyszczania i dystrybucji wody:**

- ✓ sprawdzenie systemu dostarczenia wody pitnej oraz jakości /przydatności do spożycia;
- ✓ powadzenie rekonesansu źródeł ujęcia wody i rozmieszczenia instalacji do oczyszczania;
- ✓ nadzór nad prowadzeniem oczyszczania wody skażonej, zanieczyszczonej lub słonej;
- ✓ Sprawdzenie współpracy ze służbami weterynaryjnymi LCC oraz dostarczenia wody do pododdziałów;

- **w zakresie analizy chemicznej:**

- ✓ sprawdzenie działania IOD/IEDD;
- ✓ sprawdzenie pobierania próbek i zabezpieczenia przed wpływem środowiska naturalnego;
- ✓ sprawdzenie trafności wykonanych analiz laboratoryjnych;
- ✓ sprawdzenie przygotowania i transportu próbek zgodnie z wymaganiami IATA;

WARSZAWA

GLÓWNE PRZEDMIOTY PODLEGAJĄCE OCENIE

- **dotatkowo:**

- sprawdzenie zdolności do przerzutu;
- ochrony i obrony w czasie wykonania zadania;
- indywidualnego wyposażenia żołnierza;

WARSZAWA

OPIS DZIAŁANIA - WYKONYWANIE ZADAŃ SPECJALISTYCZNYCH

- **organizacja placu likwidacji skażeń:**

- głównym priorytetem działania jest wykonywanie zadań zgodnie z zasadą **"Nie ilość, ale Jakość"**
- zadanie postawione przed plutonem musi być zrealizowane tylko i wyłącznie siłami plutonu, bez wsparcia żołnierzami z pododdziałów skażonych /pododdział skażony zapewnia tylko i wyłącznie ubezpieczenie rejonu/, co zdecydowanie redukuje możliwości plutonu do max. 12 j.o/h i 48 żoł/h, /jednocześnie wykorzystywane są tylko 3 instalacje IRS, a obsługi pozostałych wraz z żołnierzami z drużyny zabezpieczenia stanowią obsługi na stanowiskach roboczych/;
- najważniejszym sposobem prowadzenia likwidacji skażeń jest organizacja czterech zasadniczych etapów trwających po 15 minut oraz piątego- kontrola;
- na organizację placów wybiera się opuszczone koszary, małe wioski, duże parkingi, place ćwiczeń, hale sportowe ponieważ miejsca te z reguły posiadają źródła czystej wody (hydranty, baseny), systemy kanalizacji, prysznicze, źródła ciepłej wody.
- do prowadzenia zabiegów specjalnych stosować wodę podgrzaną do temperatury ok. 60°C;
- przed wjazdem na plac nie ma potrzeby organizacji kontroli stopnia skażenia sprzętu, ponieważ przyjmuje się, że na plac Isk przyjeżdża sprzęt skażony. Wystarczy ograniczyć się do „kierunkowego”, który sprawdza ilość sprzętu w danym rzucie /zgodnie z tym co zostało ustalone na punkcie nawiązania współdziałania/ i kieruje w odpowiednie miejsca;

WARSZAWA

OPIS DZIAŁANIA - WYKONYWANIE ZADAŃ SPECJALISTYCZNYCH

- **Działanie na punkcie likwidacji skażeń sprzętu opiera się o pięć etapów:**

ETAP I - splukiwanie wstępne

- *Nie efektywne okazało się przejeżdżanie pojazdów tylko przez odbijacz kątowy oraz płukanie wodą z prądownic. Efekt przyniosło zatrzymanie pojazdu za odbijaczem kątowym i dokładne splukanie przy pomocy prądownic. Niezbędne czasy zatrzymania: samochodu o-t : 3-5min, czołgu, transportera opancerzonego: 5-7min;

ETAP II - nałożenie odkaźnika

- *Szacunkowy czas niezbędny na nałożenie odkaźnika jest 10-15min.

ETAP III - reakcja odkaźnika ze środkiem trującym /minimum 15-20min/

- *Kierowca nie opuszcza kabiny pojazdu, gdyż prawdopodobieństwo skażenia „kropelkowego” kabiny pojazdu jest bardzo małe. Mogło nastąpić skażenie „gazowe” oparami związków chemicznych, dlatego też kierowca w kabinie przeprowadza całkowite likwidację skażeń kabiny przy pomocy zestawu odkażającego.

ETAP IV – splukiwanie odkaźnika z zaabsorbowanym środkiem trującym.

- *Niezbędne czasy zatrzymania: samochodu o-t : 3-5min, czołgu, transportera opancerzonego: 5-7min;

ETAP V – kontrola jakości przeprowadzonej likwidacji skażeń

- *posiadanyimi środkami do identyfikacji skażeń (PChR 54M, DP-75) pluton nie jest w stanie zapewnić szybkiej i dokładnej kontroli. Na placach organizowanych przez Niemców, Słowenów nie realizuje się tego etapu, ponieważ cała procedura została sprawdzona z użyciem bojowych środków na sprężcie i przyjmuje się że sprzęt po przejściu procedury odkażania jest „czysty”.

* **UWAGI**

WARSZAWA

OPIS DZIAŁANIA - WYKONYWANIE ZADAŃ SPECJALISTYCZNYCH

działanie na punkcie zabiegów sanitarnych:

Wyposażenie i ogólne zasady działania pododdziałów wszystkich państw są praktycznie takie same, jednakże jest kilka elementów na które należy zwrócić uwagę:

- opracowanie szczegółowych procedur działania na placu zabiegów sanitarnych z uwzględnieniem różnych warunków działania:
  - miejsce /klimat, ukształtowanie terenu, dostęp do źródeł wody itp.;
  - ludzie skażeni /narodowość- możliwość komunikowania się, kultura, zasady postępowania z rannymi itp./
  - rodzaj środka zabezpieczenia przed skażeniami /odzież filtracyjna, izolacyjna lub brak w przypadku ludności cywilnej/;
- odbieranie skażonego oporządzenia i odzieży ochronnej należy zorganizować na dwóch rubieżach o ilości stanowisk odpowiadającym 1 rzutowi /12kpl./, dzięki czemu można zredukować liczbę żołnierzy potrzebnych do obsługi placu, ponieważ rzadziej następować będzie wyładowanie skażonego oporządzenia i odzieży na samochód;
- podczas działania na placu do prowadzenia zabiegów sanitarnych należy przyjąć, że w czasie realnego działania nie jest możliwa likwidacja skażeń 96osób/godzinę tylko 48osób/godzinę.
- konieczne jest również oznakowanie poszczególnych punktów tabliczkami /co należy w danym miejscu zrobić /w formie graficznej i opisowej, co znacznie skraca czas działania i likwiduje barierę językową;
- pomimo wyposażenia plutonu w pakiety IPP ATLAS, nadal występują problemy z odkażaniem środków optycznych i środków łączności ponieważ zastosowane w pakiecie ORO powoduje matowienie szkła, oraz schodzenie farby z magazynków,

WARSZAWA

WNIOSKI

likwidacja skażeń sprzętu:

- w związku z organizacją punktu likwidacji skażeń sprzętu na utwardzonej nawierzchni, oraz niemożliwością wkopania węży w ziemię ze względów ochrony środowiska celowe jest wprowadzenie tzw. „mostków przejazdowych na węże”, po których poruszają się skażone pojazdy (szczególnie gaśnicowe) nie powodując ich uszkodzenia;
- należałoby prądownicę szczotkową instalacji IRS-2 wyposażyć w przedłużę umożliwiającą nałożenie odkażalnika na wysokie pojazdy, ponieważ zastosowanie drabiny w przypadku ciężarówek nie dawało rezultatu;
- konieczne jest dokonanie autoryzowanego pomiaru efektywności prowadzenia likwidacji skażeń w oparciu o posiadany sprzęt i środki do prowadzenia likwidacji skażeń, co powinno zostać potwierdzone certyfikatem;

WARSZAWA

WNIOSKI

zabiegi sanitarne

Celowym byłoby:

- wyposażenie drużyny likwidacji skażeń również w spryskiwacze „ogrodowe”, którymi przy użyciu roztworu monochloroaminy prowadzić będzie likwidację skażeń amunicji, sprzętu optycznego, środków łączności;
- wyposażenie placu w miski i szczotki umożliwiające czyszczenie obuwia ochronnego /w odzieży filtracyjnej FOO/;
- w dalszym szkoleniu żołnierzy należy zwrócić uwagę żołnierzom działającym na placu zsan na udzielanie pomocy żołnierzom /skażonym/ poprzez pokazywanie im co w danym miejscu mają robić;
- opracowanie sposobu oznakowania uzbrojenia i wyposażenia pojedynczego żołnierza /skażonego/, gdyż po przeprowadzonych zabiegach rodzi się problem znalezienia swoich rzeczy. Pododdziały oznaczają w dwa sposoby:
  - 1sposób - skażonemu podaje numer, a do wyposażenia przypina kartkę,
  - 2sposób - skażonemu pisze się numer na rękę pisakiem, a do wyposażenia przypina kartkę;
- wyposażenie pododdziału zabiegów sanitarnych w niezbędne środki do działania: mydło, ręczniki, czysta odzież zapewniające działanie przynajmniej w ciągu 3 pierwszych godzin. Obecne procedury nie przewidują działania pododdziału w ramach akcji kryzysowej. Podczas praktycznego działania okazało się, że nasz pododdział nie dysponuje detergentami jak również środkami mundurowymi, ponieważ nasze procedury mówią, że zabezpiecza to skażony pododdział. Pojawia się jednak pytanie: „Jakie są procedury podczas działania z ludnością cywilną?”;
- wyposażenie punktów kontrolnych w „cyfrowe” przyrządy pomiarowe w celu kontroli efektywności prowadzenia likwidacji skażeń ludzi i sprzętu, ponieważ wykonanie tych czynności za pomocą PChR-54M jest zbyt czasochłonne jak również mało wiarygodne;

WARSZAWA

WNIOSKI

indywidualne środki ochrony przed skażeniami:

Celowym byłoby:

- wyposażenie żołnierzy NRF w odzież filtracyjną (ćwiczebną), ponieważ w początkowych etapach działania, wprowadzania stanów MOPP 1,2,3,4 żołnierze wszystkich pododdziałów ubierają się właśnie w odzież filtracyjną;
- doposażenie pododdziału NRF w zapasowe filtry do MP-5 zapewniające ciągłość działania przez 48 godzin w atmosferze skażonej;
- doposażenie żołnierzy plutonu w IPP ATLAS /obecnie 1/żołnierza/

WARSZAWA

WNIOSKI

wyposażenie indywidualne żołnierza

Celowym byłoby:

- wyposażenie żołnierzy plisk w 100% sprzętu, wg należności dla SON i używanie go w szkoleniu /wydanie wyposażenia tylko i wyłącznie na ćwiczenie powoduje spore zamieszanie podczas zakładania, dopasowania jak również w określeniu przeznaczenia określonych kieszeni, pasków, ściągaczy itp./;
- dostosowanie szelek do przenoszenia oprządzenia, kamizelek kuloodpornych /zgodnie z dokumentami normatywnymi państw NATO- hełm powinien być mocowany na stałe do kamizelki/szelek na wysokości klatki piersiowej lub na plecach - w naszym wyposażeniu nie zostało to uwzględnione/;

WARSZAWA

NRF 5

Mn CBRN Def Bn
VALENCIA
HISZPANIA
ETAP 1

Ćwiczenie z udziałem Response cell z plutonu likwidacji skażeń

WARSZAWA

ĆWICZENIE

Response cell z plutonu likwidacji skażeń w czasie prowadzenia ćwiczenia otrzymał od dowódcy Mn CBRN Def Bn kilka rozkazów do prowadzenia likwidacji skażeń ludzi i sprzętu we wskazanych rejonach. Dowódca plutonu miał obowiązek przedstawić osobom kontrolującym sposób działania oraz wykonać stosowne kalkulacje materiałowe i czasowe do wykonania określonego zadania /wyliczenia dotyczące czasu przejazdu po wyznaczonej drodze do rejonu przeprowadzenia likwidacji skażeń, czasu niezbędnego do rozwinięcia placu zabiegów sanitarnych, czasu potrzebnego na samoodkażanie plutonu po wykonaniu dekontaminacji, czasu na powrót do rejonu ześrodkowania batalionu/.

Cała sytuacja została naniesiona na mapę roboczą ze stosownymi kalkulacjami dotyczące zużycia środków niezbędnych do przeprowadzenia likwidacji skażeń, paliwa które będzie zużyte do wykonania określonego zadania/.

WARSZAWA

WNIOSKI I PROPOZYCJE

- Ze względu na znikome uczestnictwo plutonu w ćwiczeniach /trzy osoby w ramach „response cell”/ ocena wyników ograniczyła się do przejrzenia przez dowództwo batalionu dokonanych kalkulacji, oceny i sprawdzenia możliwości taktycznych plutonu oraz dokumentów wykonanych w czasie ćwiczenia, /mapa robocza, rozkazy dla dowódców drużyn i poszczególnych sekcji plutonu schematy placu zabiegów sanitarnych i specjalnych/.
- Uczestnictwo w tego rodzaju ćwiczeniach międzynarodowych daje niewątpliwie możliwość praktyki i doskonalenia w procedur zgodnych ze standardami NATO, umiejętności nawiązywania współdziałania jak również doskonalenia znajomości języka. Dużo owocniejszym jest jednak wysłanie kluczowych elementów plutonu ze sprzętem, gdyż daje to możliwość realnego pokazania możliwości działania jak również sprawdzenia podczas wspólnego wykonywania zadań w ramach międzynarodowego pododdziału.

WARSZAWA

NRF 5

Mn CBRN Def Bn
VALENCIA
HISPANIA
ETAP 2

Ćwiczenie plutonu likwidacji skażeń
prowadzone pod nadzorem przedstawicieli armii hiszpańskiej w 4pchem

WARSZAWA

CERTYFIKACJA

• **Certyfikacji podlegało:**

AREA A- Preparations and Plans

AREA B- Combat Potential

AREA C- Logistics.

AREA D- Deployment.

AREA E- NBC Defense.

W tym również:

- sprawdzenie sprzętu i wyposażenia plutonu zgodnie z CREVAL'em;
- zdolność do przemieszczenia plutonu;
- sprawdzenie procedur określonych w STANAG'ach dotyczących działania;
- sprawdzenie opracowanych SOP'ów na szczeblu plutonu;
- sprawdzenie procesu szkolenia /struktura szkolenia, diagram szkolenia, plany ramowe, tygodniowe itp./;
- sprawdzenie dokumentacji medycznej /a w szczególności przebiegu procesu badań, szczepień/;
- sprawdzenie systemu powiadamiania żołnierzy w czasie pozasłużbowym, wolnym;
- sprawdzenie dokumentacji prowadzenia obsługi i remontów poszczególnych pojazdów plutonu itp.

WARSZAWA

CERTYFIKACJA

Kryteria certyfikacji dla pododdziałów:

- - w zakresie likwidacji skażeń:
  - sprawdzenie systemu dowodzenia i łączności międzynarodowych komponentów TCN;
  - sprawdzenie systemu ostrzegania, alarmowania i powiadamiania o użyciu BMR w pododdziałach;
  - organizacja rekonesansu placu do prowadzenia likwidacji skażeń;
  - sprawdzenie działania na punkcie nawiązania współdziałania z przedstawicielem skażonych wojsk;
  - dowodzenie oraz sposób prowadzenia likwidacji skażeń osób, wyposażenia, sprzętu, dróg, terenu, obiektów inżynierskich, lotnisk;
  - sprawdzenie jakości przeprowadzenia zabiegów sanitarnych i likwidacji skażeń;
- - dodatkowo:
  - sprawdzenie zdolności do przerzutu;
  - przemieszczenie oraz zajęcie rejonu wyjściowego do wykonania zadania;
  - ochrony i obrony w czasie wykonania zadania;
  - indywidualne wyposażenie żołnierza;

WARSZAWA

ZASTRZEŻENIA

Zgodnie z oceną/opinią osób kontrolujących

- pluton powinien być dodatkowo wyposażony w cysterne do dostarczania wody technicznej na plac likwidacji skażeń o pojemności 15 000-20 000 litrów, ponieważ podczas działania w niektórych obszarach /z ograniczonym dostępem do źródeł wody/ może okazać się niezbędna do wykonania zadania.
- konieczne jest prowadzenie kontroli stopnia skażeń ludzi i sprzętu w trzech punktach:
  1. na punkcie rozdzielczym;
  2. po wyjściu z zabiegów sanitarnych;
  3. po przeprowadzonej likwidacji skażeń sprzętu na placu likwidacji skażeń.

WARSZAWA

WNIOSKI I PROPOZYCJE

Pluton likwidacji skażeń wydzielany z 4pchem/klsk uzyskał wysoką ocenę pozwalającą na udział w 5 zmianie Sił Odpowiedzi NATO /NRF 5/

Wskazane byłoby, żeby certyfikacja wydzielonego elementu odbywała się w miejscu ćwiczenia MOBEX, ponieważ daje to możliwość pokazania działania polskich pododdziałów likwidacji skażeń, których struktura, możliwości i zasady działania wskazują na profesjonalne przygotowanie do wykonania zadania. Wzajemne działanie pozwala również na sprawdzenie się w różnych warunkach klimatycznych, obszarach działania jak również sprawdzenie interoperatywności systemów łączności, komunikacji, meldunkowych podczas wspólnego działania w ramach wydzielanego komponentu.

WARSZAWA

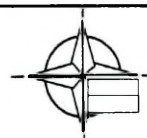
UDZIAŁ WOJSK CHEMICZNYCH W OPERACJI ZABEZPIECZANIA IGRZYSK OLIMPIJSKICH - ATENY 2004

kpt. Marek PODPORA

ZAGADNIENIA

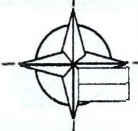

- PODSTAWOWE DOKUMENTY
- PRZYGOTOWANIE
- STRUKTURA
- WYPOSAŻENIE
- MOŻLIWOŚCI
- PRZEMIESZCZENIE
- ZADANIE
- ZABEZPIECZENIE ZE STRONY GRECKIEJ
- REALIZACJA ZADAŃ MANDATOWYCH
- DZIAŁANIE W REJON MISJI - WNIOSKI
- PRZEMIESZCZENIE PKW GRECJA DO KRAJU

2

PRZYGOTOWANIE DO WYJAZDU W REJON MISJI

	MIESIĄC												
	STYCZEŃ	LUTY	MARZEC	KWIECIEŃ	MAJ	WIŚNIEC	CZERWIEC	LIPIEC	SIERPIEŃ	WRZESIEŃ	PAŹDZIERNIK	LISTOPAD	
PRZEDSIĘWZIĘCIA SZKOLENIOWE													
Szkolenie specjalistyczne	→												
Szkolenie zgrzywające drużyna, pluton		→											
Certyfikacja plutonu (kwidacji skażeń przez Mn CBRN Bn)			★										
Ćwiczenie z ochrony przed BŚT i substancjami promieniotwórczymi					☉								
Szkolenie w Ośrodku Szkolenia na potrzeby Sił Pokojowych w Kielcach									🚁				
Przygotowanie plisk do przegrupowania w rejon misji										→			
Przegrupowanie w rejon misji										🚁			
Realizacja zadań w ramach operacji Distinguished Games													→

3

PRZYGOTOWANIE - WNIOSKI

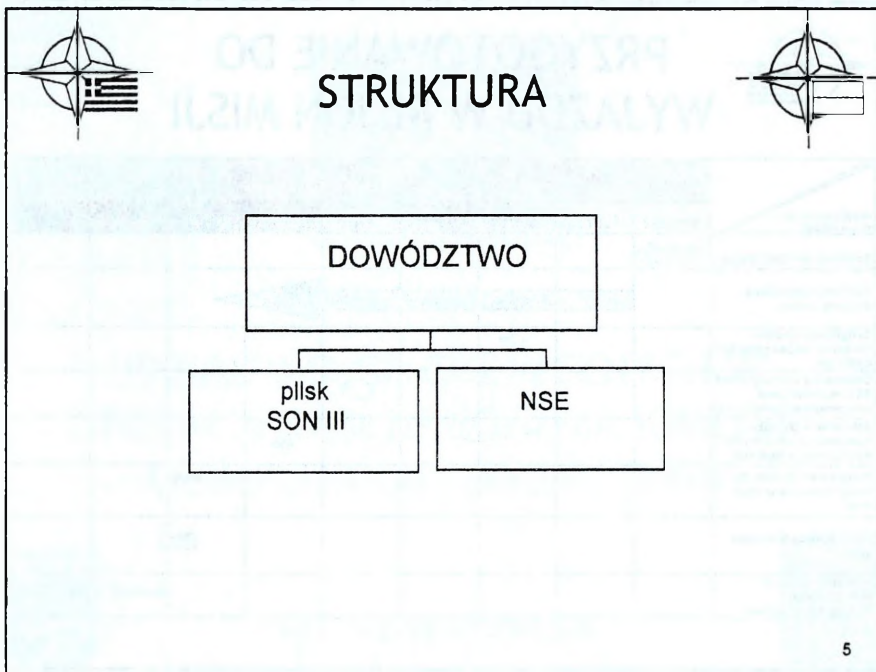
Szkolenie:

- Zgodnie z „Programem szkolenia WChem” syg. OPChem 384/98;

Dodatkowo:

- Przeszkolenie z obsługi nowego sprzętu otrzymanego przed wyjazdem na misję;
- Szkolenie w Ośrodku Szkolenia na potrzeby Sił Pokojowych w Kielcach;
- Szkolenie z udziałem przedstawicieli 4pchem - wnioski z operacji irackiej;
- Szkolenie z języka angielskiego;
- Przygotowanie do działania w rejonie misji;
- Przygotowanie do przerzutu.

4

WYPOSAŻENIE

- ZWD-3
- SAMOCHÓD C-T
- INSTALACJA ROZLEWCZA IRS-2
- RWSPChem
- WOP
- SAMOCHÓD O-T

6

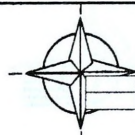
WYPOSAŻENIE cd.

- URZĄDZENIE GRZEJNE UG-65
- ZESTAW DO ZAB. SANITARNYCH „APIS”
- ZESTAW POMP MOTOROWYCH
- ZESTAW SAMOZAŁADOWCZY HIAB

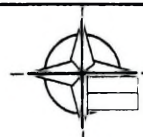
MOŻLIWOŚCI

- **ZABIEGI SANITARNE**
  - OSOBY
    - 80 na 1h
- **LIKWIDACJA SKAŻEŃ**
  - POJAZDY
    - 8-12 na 1h
  - TEREN
    - 7,500 m² - 15,000 m² (1 j.n.)
  - ODKAŻANIE DRÓG (5m szer.)
    - 1,5 - 3,0 km (1 j.n.)

PRZEMIESZCZENIE

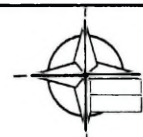

- **TRANSPORT LOTNICZY**
  - SAMOLOTY - An 124
  - SAMOLOT - CASA 259m (OSOBY)

9

ZADANIE

Głównym zadaniem kontyngentu było wzmocnienie sił wojskowych NATO stosownie do planów operacyjnych dowódcy operacji i podjętych zobowiązań strony polskiej;

PKW GRECJA - przeznaczony był do wsparcia działań Sił Sojuszniczych Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego w operacji pk. „DISTINGUISHED GAMES”,

a w szczególności do:

- prowadzenia zabiegów sanitarnych ludzi;
- prowadzenia likwidacji skażeń sprzętu;
- prowadzenia likwidacji skażeń terenu;

Zgodnie z OPLAN 004 „CLEAN GAMES” otrzymanym od dowództwa CBRN TF zadanie kontyngentu było następujące:

- Wykonać przemieszczenie do NEA PERAMOS (ATTICA, GRECJA) w celu realizacji zadań specjalistycznych na korzyść greckiej obrony przed bronią masowego rażenia podczas Olimpiady i Paraolimpiady 2004.
- Być w gotowości do prowadzenia zabiegów sanitarnych ludzi oraz likwidacji skażeń sprzętu, terenu i obiektów inżynieryjnych w celu zminimalizowania skutków ewentualnego użycia broni masowego rażenia.

10

WSPARCIE PAŃSTWA GOSPODARZA

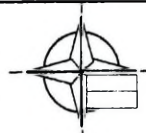
W zakres zabezpieczenia logistycznego strony greckiej wchodziło:

- Zakwaterowanie
- Wyżywienie
- Pralnia
- Elektryczność
- Woda pitna
- Woda do prowadzenia likwidacji skażeń
- Paliwo
- Eskortowanie i ochrona sprzętu
- Miejsce dla sprzętu
- Opieka zdrowotna
- Dostęp do obiektów kulturalno-oświatowych i sportowych

11

REALIZACJA ZADAŃ MANDATOWYCH

Operacja „CLEAN GAMES” realizowana była w 5 fazach:

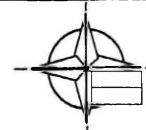
- Faza I: Przygotowanie i przemieszczenie do rejonu operacji oraz rozpoczęcie procesu aklimatyzacji;
- Faza II: Szkolenie i koordynacja;
- Faza III: Wsparcie przedsięwzięć OPBMR dla Olimpiady i Paraolimpiady;
- Faza IV: Utrzymywanie minimalnych obsad;
- Faza V: Przemieszczenie do kraju.

Każda z faz miała swoją specyfikę i zadania do realizacji a także w każdej fazie utrzymywany był inny poziom gotowości.

12

DZIAŁANIE W REJON MISJI - WNIOSKI

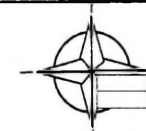

- W związku z ograniczeniem poruszania się samochodami wojskowymi celowym byłoby wyposażenie kontyngentu w samochód osobowy;
- W celu poprawy łączności zasadnym byłaby wymiana GP340 na radiostacje UKF 3501 ze względu na większą kompatybilność, zasięg oraz szybkość przestrojenia;
- Ze względu na duże obciążenie psychiczne spowodowane wysokim stopniem gotowości do wykonywania zadań oraz długoterminowe skoszarowanie celowym byłoby ujęcie w strukturach kontyngentu stanowiska psychologa i kapelana wojskowego;
- Jednym z największych niedogodności dla żołnierzy przebywających w indywidualnych środkach ochrony przed skażeniami w warunkach wysokich temperatur był zalewający oczy pot uniemożliwiający czasami widoczność (to zjawisko nie występuje w warunkach klimatycznych naszego kraju);

13

DZIAŁANIE W REJON MISJI - WNIOSKI

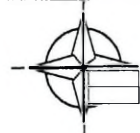

- W związku z dużym stopniem pocenia się a co za tym idzie moczenia ubioru rozsądnym byłoby zabezpieczenie żołnierzy pracujących w ISOPS w warunkach wysokich temperatur w specjalną odzież przeznaczoną do tego celu;
- Zalecałoby się wyposażenie kontyngentu w samochód sanitarny oraz sanitariusza;
- Ze względu na trudności z przewalutowaniem otrzymywanych należności pieniężnych;
- Biorąc pod uwagę działalność kontyngentu istnieje konieczność ujęcia w strukturze podoficera ewidencyjnego;

14

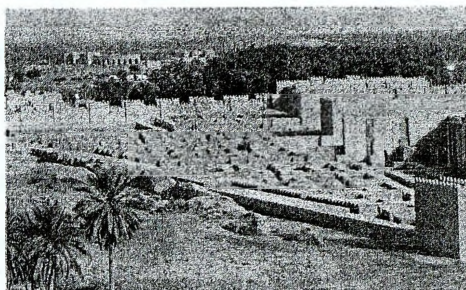

DZIAŁANIE W REJON MISJI - WNIOSKI

- W celu poprawy funkcjonowania stanowiska dowodzenia koniecznym wydaje się wyposażenie tego elementu w sprzęt do pracy w sieci komputerowej;
- W zakresie dysponowanego sprzętu jedynym problemem okazały się odklejające zawory w namiotach zestawu APIS (nie miało to jednak wpływu na gotowość bojową);
- Brak możliwości założenia odzieży filtracyjnej na umundurowanie bez zdejmowania butów, znacznie wydłuża czas nalożenia FOO-1.
- W tego rodzaju misjach ważnym wydaje się precyzyjne, z najmniejszymi detalami omówienie zabezpieczenia obszarów funkcjonowania kontyngentu w ramach HNS ze szczegółowym wcześniejszym rekonesansem w rejonie prowadzenia misji;

Przygotowanie Mobilnego Laboratorium Biologicznego do wykonywania zadań w Iraku

ppłk dr Krzysztof Lasocki
WOJSKOWY INSTYTUT HIGIENY I EPIDEMIOLOGII
Zakład Mikrobiologii i Epidemiologii

Zespół Mobilnego Laboratorium Biologicznego jest przygotowany do podjęcia zadań w zakresie:

- - Ochrony przed atakiem bioterrorystycznym - ochrony dowództw, centrów kierowania i jednostek wojskowych
- - nadzoru sanitarnohigienicznego w rejonie odpowiedzialności
- - rozpoznania sanitarnego źródeł wody i ujęć wody
- - oceny jakości wody
- - badań mikrobiologicznych i chemicznych żywności
- - badań mikrobiologicznych i parazytologicznych wynikające ze wskazań epidemiologicznych
- - nadzoru nad warunkami służby i pracy

Stan osobowy

- dowódca zespołu (specjalista higieny i epidemiologii)
- zastępca dowódcy (specjalista genetyk)
- lekarze medycyny i weterynarii (specjaliści mikrobiologii i epidemiologii)
- kierowca - konserwator sprzętu

Możliwości

Działanie w strefie A (epicentrum zakażenia) - kombinezony z własnym aparatem tlenowym, wewnętrznym systemem komunikacji radiotelefonicznej

- Pobieranie próbek materiału zakaźnego (podejrzanego)
  - powietrza
  - wody
  - gleby
  - żywności
- Wstępna identyfikacja obecności czynników biologicznych wywołujących:
  - węglik
  - cholere
  - gorączkę Q
  - tularamię
  - brucelozę
  - salmonelozę
  - zespół chorobowy wywołwany przez *E. coli*

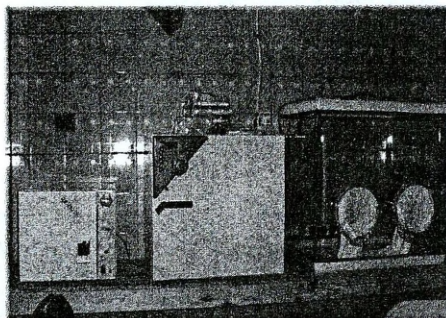
- Zabezpieczenie i transport pobranych próbek materiału zakaźnego
  - dostarczenie próbek do laboratorium referencyjnego lub
  - identyfikacja własnymi siłami w części stacjonarnej:
    - a) identyfikacja metodą mikrobiologii klasycznej
    - b) identyfikacja metodą genetyczną
    - c) identyfikacja metodą immunochemiczną

Wyposażenie c.d.

- Osobiste wyposażenie ochronne: nadciśnieniowe kombinezony ochronne (poziomu A) wraz z aparatami do oddychania i systemem łączności umożliwiającymi 60-minutowe działanie w obszarze skażonym,
  - urządzenie do napełniania butli ze sprężonym powietrzem
  - urządzenie do sprawdzania szczelności kombinezonów ochronnych
- Przenośna kabina do dekontaminacji z wysokociśnieniowym urządzeniem do dezynfekcji

Wyposażenie c.d.

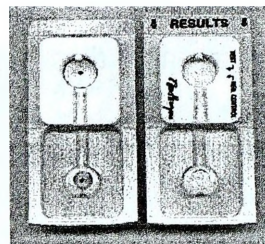
Wyposażenie c.d.

- Specjalny samochód z napędem na cztery koła

Wyposażenie c.d.

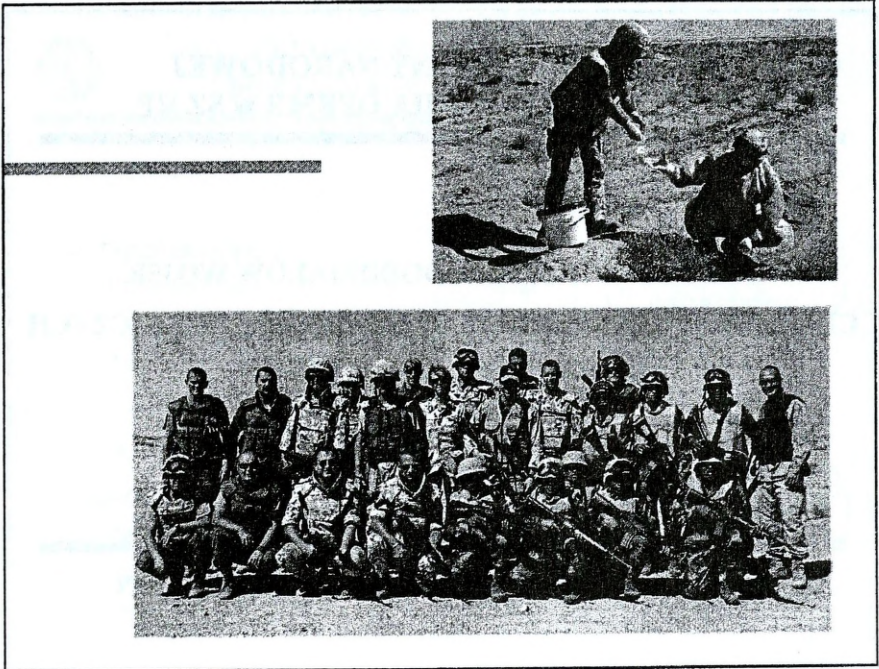
- Aparat do szybkiej identyfikacji genetycznej RAPID
- Testy immunochemiczne
- Sprzęt i materiały laboratorium mikrobiologicznego (mikroskop, aparat do pobierania prób powietrza, zestaw do pobierania prób wody, mikroluminometr, przenośna wirówka, wytrząsarka, przenośny autoklaw, przenośne lampy UV, przenośna destylarka, itp.)
- komora bezpieczeństwa kl. III - Glove box,
- Sprzęt do badania chemicznego wody i żywności (spektrofotometr HACH, kolumna mineralizacyjna HACH)

Wyposażenie dodatkowe:

- Skrzynie izotermiczne
- Agregat prądowórczy
- Namiot pneumatyczny

**AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ
CENTRUM SZKOLENIA OPBMR w SZ RP**

**PRZYGOTOWANIE PODODZIAŁÓW WOJSK
CHEMICZNYCH DO REALIZACJI ZADAŃ SOJUSZNICZYCH
CERTYFIKACJA**

ptk Marian GOLA

CENTRALNY OŚRODEK ANALIZY SKAŻEŃ

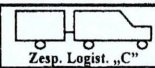

MOBILNE LABORATORIUM OPBMR

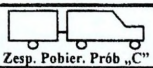
Kierownik ML OPBMR

ML CHEMICZNE

Zesp. Logist. „C”

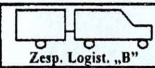
Zesp. Pobier. Prób „C”

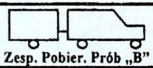
Zesp. lab. „C”

ML BIOLOGICZNE

Zesp. Logist. „B”

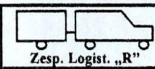
Zesp. Pobier. Prób „B”

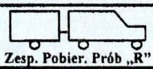
Zesp. lab. „B”

ML RADIOMETRYCZNE

Zesp. Logist. „R”

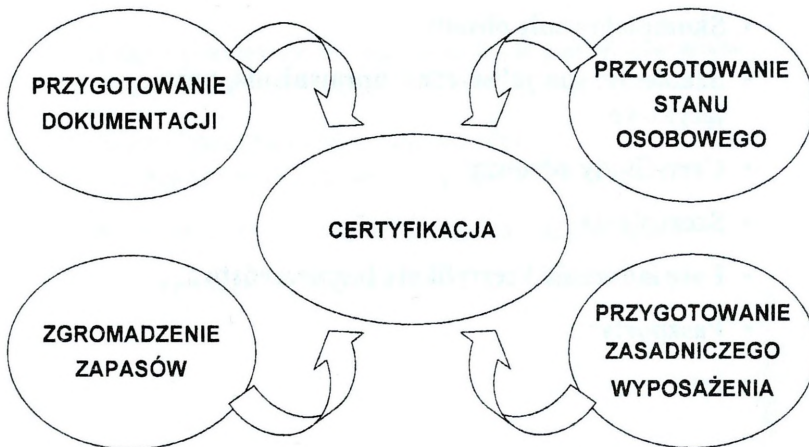
Zesp. Pobier. Prób „R”

Zesp. lab. „R”

PRZYGOTOWANIE PODODDZIAŁU DO REALIZACJI ZADAŃ SOJUSZNICZYCH

PRZYGOTOWANIE DOKUMENTACJI

- Dokumenty normatywne: rozkazy organizacyjne, projekty etatu i tabel należności, dokumenty łączności, zarządzenia logistyczne itd.
- Harmonogram przygotowania pododdziału i jednostki do wydzielenia
- Stałe procedury operacyjne
- Plany osiągnięcia gotowości do działania
- Plany przegrupowania
- Potrzeby transportowe
- inne

PRZYGOTOWANIE STANU OSOBOWEGO

- Skompletowanie obsady
- Szkolenie: specjalistyczne, uprawnienia, prawne, językowe
- Certyfikaty zdrowia
- Szczepienia
- Poświadczenia i certyfikaty bezpieczeństwa
- Pasporty
- inne

PRZYGOTOWANIE ZASADNICZEGO WYPOSAŻENIA

- Określenie optymalnego wyposażenia
- Skompletowanie sprzętu
- Przygotowanie wyposażenia do użycia w różnych strefach klimatycznych i warunkach terenowych
- Zapewnienie samodzielności
- Unifikacja sprzętu
- inne

CERTYFIKACJA

- Etap I przygotowań: etap szkolenia narodowego => Certyfikacja narodowa
- Etap II przygotowań: etap szkolenia międzynarodowego => Certyfikacja NATO
- Szkolenia i ćwiczenia doskonalące i zgrywające
- Ćwiczenia certyfikujące

CERTYFIKACJA

Kryteria oceny

Procedury oceniania operacyjnego zgodne z procedurami NATO – OPVAL

- Faza I – Odprawa oraz inspekcja w MSD
- Faza II – Rozwinięcie i inspekcja w terenie (ćwiczenie taktyczno-specjalne)

Oceniane działy

- A. Przygotowania i plany
- B. Potencjał bojowy
- C. Logistyka
- D. Rozwinięcie
- E. Ochrona przed skutkami użycia BMR

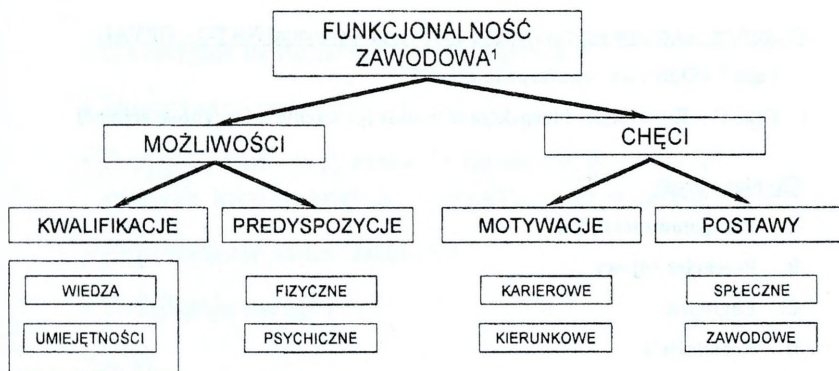
W ramach działów sprawdzeniu podlega 36 przedmiotów

Przygotowanie indywidualne specjalistów OPBMR do wykonywania zadań w ramach sztabów, dowództw i inspekcji międzynarodowych

pplk J.Stocki

AON – CSOPBMR w SZ RP
WARSZAWA, 16 czerwca 2005

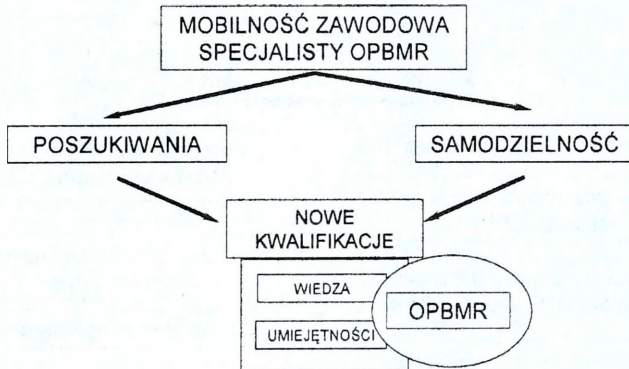
Przygotowanie indywidualne specjalistów OPBMR do wykonywania zadań w ramach sztabów, dowództw i inspekcji międzynarodowych

INDYWIDUALNA STRUKTURA FUNKCJONALNA
W PROCESIE PRZYGOTOWANIA SPECJALISTYCZNEGO

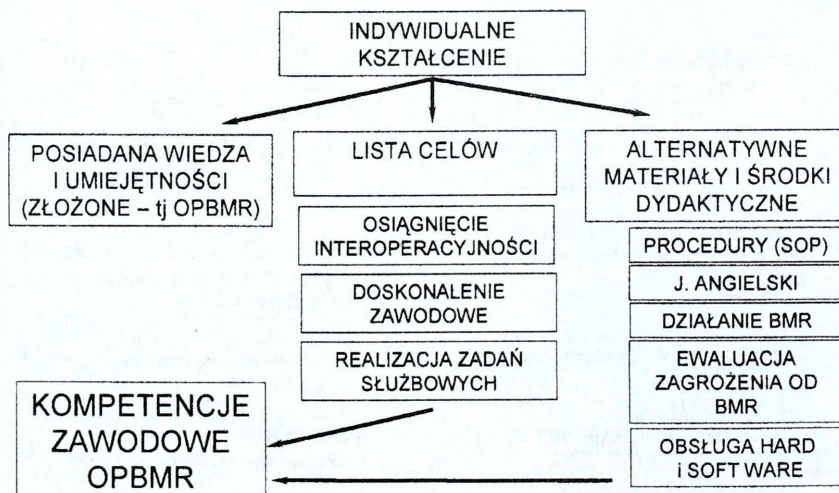
¹ J.Jura Szkoła funkcjonalna 1994, s.68

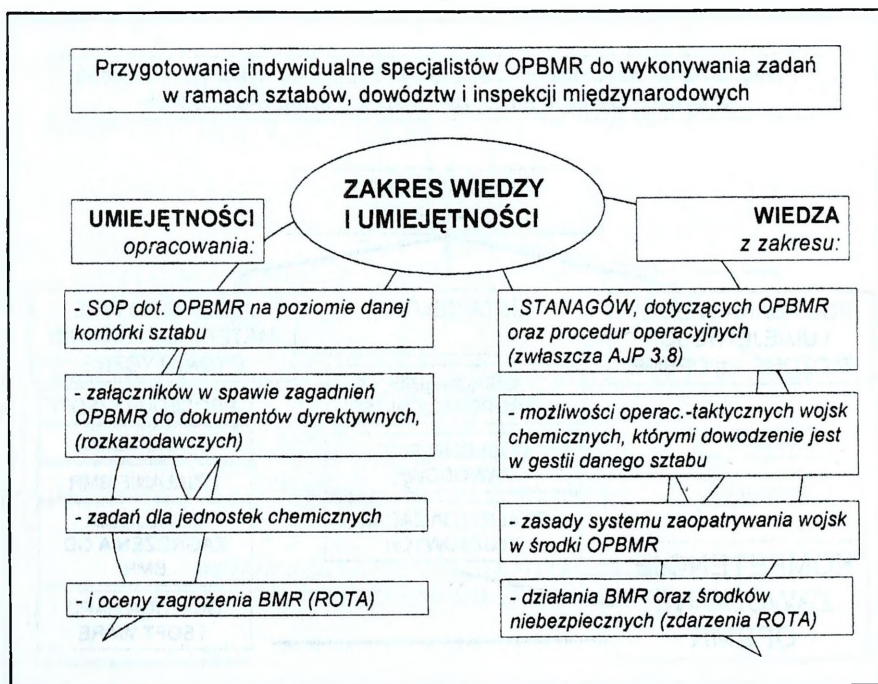
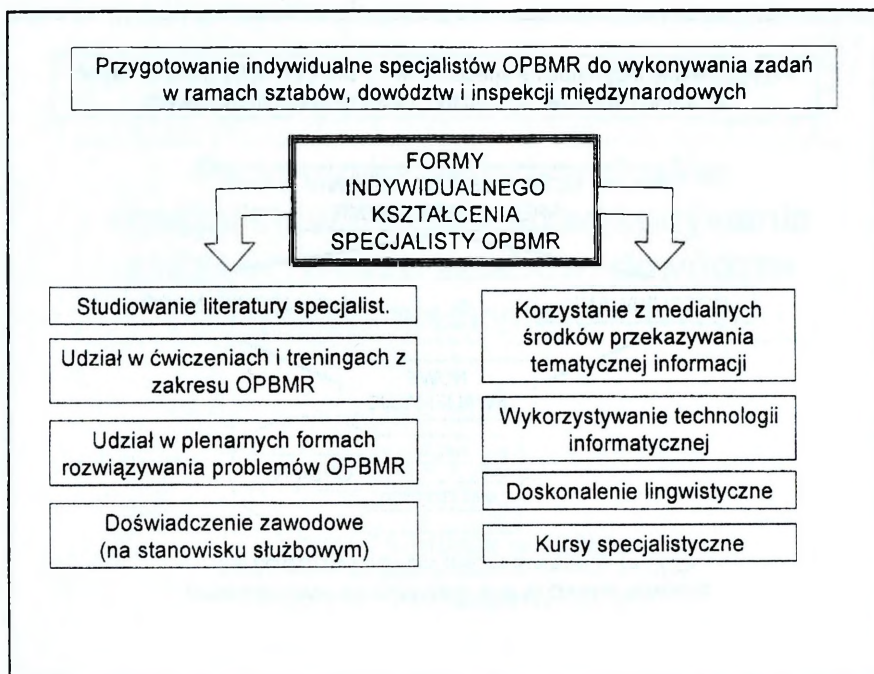
Przygotowanie indywidualne specjalistów OPBMR do wykonywania zadań w ramach sztabów, dowództw i inspekcji międzynarodowych

KSZTAŁTOWANIE MOBILNOŚCI ZAWODOWEJ -
REKWALIFIKACJA (przygotowanie do nowych zadań)

Przygotowanie indywidualne specjalistów OPBMR do wykonywania zadań w ramach sztabów, dowództw i inspekcji międzynarodowych

Przygotowanie indywidualne specjalistów OPBMR do wykonywania zadań
w ramach sztabów, dowództw i inspekcji międzynarodowych

Zasadnicze kierunki przygotowania specjalisty OPBMR

- doskonalenie językowe*
- osiąganie zdolności interoperacyjnych*
- doskonalenie eksperckie w zakresie działania BMR*
- przygotowanie informatyczne*

Programy i projekty
 Dokumentacja
 Raporty i sprawozdania
 Materiały konferencyjne
 Inne

...
 ...
 ...
 ...
 ...

